

Lik boginje
pravde

B i l t e n

sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine

broj 1-2

**Sarajevo,
januar-decembar
siječanj-prosinac 2018. godine**

BILTEN SUDSKE PRAKSE
VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Predsjednik suda **MILORAD NOVKOVIĆ**

UREĐUJE:

ODJELJENJE ZA PRAĆENJE I PROUČAVANJE SUDSKE PRAKSE

Milorad NOVKOVIĆ
dr Ljiljana FILIPOVIĆ
Zdravka GREBO-JEVTIĆ
Fatima IMAMOVIĆ
Radenko BLAGOJEVIĆ
Zdenko ETEROVIĆ
Mevsuda PLOSKIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III

ZA IZDAVAČA: Dragan PRUSINA, direktor

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO

- sudske odluke

GRAĐANSKO PRAVO

- sudske odluke

UPRAVNO PRAVO

- sudske odluke

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

- za krivično pravo
- za građansko pravo
- za upravno pravo

KRIVIČNO PRAVO

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine

1.

Stepen krivnje optuženog i jačina povrede zaštićenog dobra kao okolnosti od značaja za odmjeravanje kazne – član 49. stav 1. KZ FBiH

OKOLNOST DA JE U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI, ZA ČIJE PROUZROKOVANJE JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM, OSIM SMRTI JEDNE OSOBE, DOŠLO DO TJELESNOG OZLJEĐIVANJA JOŠ DVIJE OSOBE UKAZUJE NA JAČINU POVREDE ZAŠTIĆENOG DOBRA I IMA SE CIJENITI KAO OTEŽAVAJUĆA OKOLNOST PRILIKOM ODMJERAVANJA KAZNE OPTUŽENOM ZA ODNOSNO KRIVIČNO DJELO DOK OKOLNOST DA JE VOZAČ DRUGOG VOZILA, KOJE JE SUDJELOVALO U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI, DOPRINIO NJENOM NASTANKU SE IMA CIJENITI OPTUŽENOM KAO OLAKŠAVAJUĆA OKOLNOST JER UMANJUJE STEPEN KRIVNJE OPTUŽENOG.

Iz obrazloženja:

„Ispitujući pobijanu presudu u odluci o kazni, kako u okviru žalbenih navoda kantonalnog tužitelja, gdje se iznose tvrdnje da je prvostepeni sud pri odlučivanju o kazni, prenaglašen značaj dao olakšavajućim okolnostima utvrđenim na strani optuženog, a da je pri tome zanemario težinu učinjenog krivičnog djela, tačnije okolnost da je optuženi upravljao vozilom pod dejstvom alkohola sa 1,38 gr/kg alkohola u krvi i da je vozio brzinom od 94 km/h na dijelu puta gdje je dozvoljena brzina iznosila 50 km/h, tako i u okviru navoda žalbe branitelja optuženog da prvostepeni sud pri donošenju odluke o kazni, kao olakšavajuću okolnost na strani optuženog, nije u dovoljnoj mjeri vrednovao doprinos oštećenog u nastanku predmetne saobraćajne nezgode, kao i da je neopravdano kao otežavajuću okolnost na strani optuženog cijenio okolnosti koje čine obilježja predmetnog krivičnog djela, ovaj sud nalazi da žalbeni prigovori kantonalnog tužitelja i branitelja optuženog, nisu osnovani. Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud prilikom odmjeravanja kazne optuženom, kao olakšavajuće okolnosti na strani optuženog cijenio da je optuženi predmetno krivično djelo počinio kao mlađe punoljetno lice, da ranije nije osuđivan, da je nezaposlen i da je izvršenju krivičnog djela doprinio svojim ponašanjem (propustima u vožnji) i oštećeni S.H., dok mu je kao otežavajuću okolnost cijenio da su izvršenjem predmetnog krivičnog djela, osim oštećene S.H. koja je smrtno stradala, još dvije osobe tjelesno ozlijeđene, od koji je jedna teško tjelesno ozlijeđena, kao i da je pričinjena šteta na vozilu „Škoda“ tip Felicija, vlasništvo oštećenog S.H., pa je ocjenom svih tih okolnosti, uzimajući pri tome u obzir i stepen krivnje optuženog i jačinu povrede zaštićenog dobra, optuženom za počinjeno krivično djelo izrekao kaznu zatvora kao u izreci pobijane presude. S tim u vezi ovaj sud nije mogao prihvatiti žalbene prigovore tužitelja, da je prvostepeni sud precijenio olakšavajuće okolnosti koje karakterišu optuženog, kao ni ostale žalbene navode tužitelja istaknute u tom pravcu od kojih posebno, da je optuženi krivično djelo učinio upravljajući vozilom pod dejstvom alkohola i da se kretao brzinom znatno većom od dozvoljene, iz razloga jer su te okolnost bile od značaja i uzete u obzir prilikom pravnog

kvalifikovanja krivičnog djela, pa se s obzirom na to ne mogu još vrednovati i kao otežavajuća okolnost. Također, ovaj sud nalazi neprihvatljivim žalbene prigovore branitelja optuženog da prvostepeni sud nije u dovoljnoj mjeri vrednovao doprinos oštećenog S.H. u nastanku predmetne saobraćajne nezgode, kao i da je neopravdano kao otežavajuću okolnost na strani optuženog cijenio okolnosti koje čine obilježja predmetnog krivičnog djela, jer ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud pri odmjeravanju kazne optuženom, adekvatan značaj dao i pravilno vrednovao doprinos oštećenog u nastanku saobraćajne nezgode, te da nije pogriješio kada je kao otežavajuću okolnost na strani optuženog cijenio okolnost da su u predmetnoj saobraćajnoj nezgodi, pored oštećene S.Ho. koja je smrtno stradala, dvije osobe ... tjelesno ozlijeđene, pri čemu je M.H. zadobio teške tjelesne ozljede, kao i da je pričinjena šteta na putničkom motornom vozilu „Škoda“ tip Felicija, vlasništvo oštećenog S.H. jer su bitna obilježja predmetnog krivičnog djela ostvarena samim nastupanjem smrtne posljedice, tako da nastupanje i drugih posljedica (u konkretnom slučaju tjelesno ozljeđivanje još dva lica i nastanak materijalne štete), predmetno krivično djelo u pogledu nastupjele posljedice izvršenja istog, čini težim, što je prvostepeni sud s razlogom prilikom odmjeravanja kazne optuženom, cijenio.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 03 0 K 013897 17 Kž od 05.06.2018. godine)

2.

Okolnosti pod kojima je djelo učinjeno kao okolnosti koje su od značaja za odmjeravanje kazne - član 49. stav 1. KZ FBiH

OKOLNOSTI POD KOJIMA JE KRIVIČNO DJELO UČINJENO SU, U SMISLU ČLANA 49. STAV 1. KZ FBIH, OKOLNOSTI OD ZNAČAJA ZA ODMJERAVANJE KAZNE PA STOGA OKOLNOST DA JE GRUPA MLADIĆA NAPALA JEDNOG MLADIĆA I, DOK JE ON LEŽAO NA TLU, PREDUZELA VIŠE POVEZANIH RADNJI PRILIKOM UČINJENJA KRIVIČNOG DJELA UČESTVOVANJE U TUČI IZ ČLANA 174. KZ FBIH PREDSTAVLJA OTEŽAVAJUĆU OKOLNOST PRI ODMJERAVANJU KAZNE ZA TO KRIVIČNO DJELO.

Iz obrazloženja:

„Iz obrazloženja pobijane presude slijedi da je prvostepeni sud pri odlučivanju o krivičnopravnoj sankciji cijenio kao olakšavajuće okolnosti na strani optuženih njihovu neosuđivanost i činjenicu da se radi o mladim ljudima koji su tek postali punoljetni u vrijeme izvršenja krivičnog djela, dok otežavajućih okolnosti na strani optuženih nije našao. Međutim, i po nalaženju ovog suda, prvostepeni sud je propustio cijeniti okolnosti pod kojima je krivično djelo učinjeno i to kontinuitet i iskazanu upornost optuženih prilikom učinjenja krivičnog djela koja je manifestirana u više povezanih radnji prilikom čega je grupa od više mladića napala jednog mladića i u momentu kada je on nepomično ležao na tlu, ne pružajući bilo kakav otpor. Stoga je ovaj sud uvažio žalbu tužitelja te optužene A.A. i O.H. za učinjeno krivično djelo Učestvovanje u tuči iz člana 174. KZ FBiH, primjenom odredaba iz člana 49. stav 1. KZ FBiH osudio na kaznu zatvora u trajanju od po 4 (četiri) mjeseca, u koju kaznu im se na osnovu člana 57. KZ FBiH uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 26.05.2014. godine do 21.08.2018. godine, nalazeći da je ovako izrečena kazna srazmjerna težini učinjenog krivičnog djela i stepenu krivnje optuženih, da je ista neophodna da bi se njome izrazila društvena osuda krivičnog djela i utjecalo na optužene da u buduće ne čine krivična djela kao i da se potakne njihovo prevaspitanje, da se utječe na ostale da ne čine ovakva krivična djela i da se utječe na

svijest građana o pogibeljnosti krivičnih djela i opravdanosti kažnjavanja učinitelja, sve u smislu odredbe člana 42. KZ FBiH.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 020903 16 Kž 6 od 05.09.2018. godine)

3.

Odnos zakonskih elemenata krivičnog djela razbojništvo iz člana 289. KZ FBiH i okolnosti značajnih za odmjeravanje kazne – član 49. KZ FBiH

JACINA POVREDE ILI UGROŽAVANJA ZAŠTIĆENOG DOBRA KAO JEDNA OD OKOLNOSTI KOJE JE SUD, U SMISLU ČLANA 49. STAV 1. KZ FBiH, DUŽAN UZETI U OBZIR PRI ODMJERAVANJU KAZNE SE, KOD KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVO IZ ČLANA 289. KZ FBiH, NE OGRANIČAVA NA VISINU PRIBAVLJENE PROTIVPRAVNE IMOVINSKE KORISTI NEGO OBUHVATA I POSLJEDICE PROUZROKOVANE PRINUDOM.

Iz obrazloženja:

„Ovaj sud prije svega podsjeća da je krivično djelo razbojništva složeno krivično djelo koje se sastoji od elemenata prinude i krađe, pri čemu prinuda (sila ili prijetnja) predstavlja sredstvo, tj. način izvršenja krađe. U konkretnom slučaju radi se o kvalificiranom obliku krivičnog djela razbojništva (iz člana 289. stav 2. KZ FBiH), budući da je pri njegovom izvršenju optuženi oštećenju prijetio nožem kao opasnim oruđem, pa ta okolnost ne može biti dvostruko vrednovana i kod odmjeravanja kazne optuženom. Stoga su žalbeni navodi tužiteljice u tom dijelu neprihvatljivi. Međutim, osnovano se žalbom tužiteljice ukazuje da je optuženi prema oštećenju osim prijetnje opasnim oruđem primijenio i silu (gurnuvši je u lift), te da joj je prijetio nožem i nakon što je postigao cilj (pribavio protivpravnu imovinsku korist), što su i po ocjeni ovog suda okolnosti koje je prvostepeni sud trebao vrednovati kao otežavajuće. Također, težina ovog krivičnog djela i njegove posljedice ne može se vrednovati isključivo kroz imovinsku posljedicu (visinu pribavljene imovinske koristi tj. ono što je rezultat krađe), nego ona uključuje i posljedice prouzročene prinudom, odnosno u konkretnom slučaju pretrpljeni strah oštećene za njen život i život članova njene porodice, izazvan prijetnjom nožem kao opasnim oruđem. Stoga se i po ocjeni ovog suda kao olakšavajuća okolnost na strani optuženog nije moglo uzeti to da „nisu nastupile teže posljedice učinjenja krivičnog djela odnosno veća šteta koja je inače materijalnog karaktera“, na što se osnovano ukazuje žalbom tužiteljice.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 030617 18 Kž 3 od 24.09.2018. godine)

4.

Mogućnost stjecaja krivičnih djela nasilje u porodici iz člana 222. stav 4. KZ FBiH i laka tjelesna ozljeda iz člana 173. stav 1. KZ FBiH – član 54 KZ FBiH

NEMA STJECAJA IZMEĐU KVALIFICIRANOG OBLIKA KRIVIČNOG DJELA NASILJE U PORODICI IZ ČLANA 222. STAV 4. KZ FBiH, KOD KOJEG JE KAO KVALIFIKATORNA OKOLNOST CIJENJENA MALOLJETNOST ŽRTVE I KRIVIČNOG DJELA LAKA TJELESNA OZLJEDA IZ ČLANA 173. STAV 1. KZ FBiH KADA SU ČLANU PORODICE PRI UČINJENJU DJELA NANESENE LAKE TJELESNE OZLJEDE JER KVALIFICIRANI OBLIK KRIVIČNOG DJELA NASILJE U PORODICI IZ ČLANA 222. STAV 4. KZ FBiH POSTOJI I U SLUČAJU KAD JE UČINJENJEM DJELA IZ STAVA 1. DO 3. ČLANA 222. KZ FBiH ČLAN PORODICE TEŠKO TJELESNO OZLIJEĐEN ILI

MU JE ZDRAVLJE TEŠKO NARUŠENO (A NE SAMO KAD JE ČLAN PORODICE DIJETE ILI MALOLJETNIK), TAKO DA OVAJ KVALIFICIRANI OBLIK, U SLUČAJU NANOŠENJA ČLANU PORODICE LAKE TJELESNE OZLJEDE, OBUHVAĆA I TU KRIMINALNU KOLIČINU.

Iz obrazloženja:

„... ovaj sud je, shodno članu 321. ZKP FBiH, po službenoj dužnosti ispitao da li je na štetu optužene E.L. i M.L. povrijeđen krivični zakon, budući da u tom pravcu u žalbama branitelja ovih optuženih nisu istaknuti konkretni prigovori. Prvostepeni sud je pobijanom presudom optužene E.L. i M.L. oglasio krivim za krivična djela Nasilje u porodici iz člana 222. stav 4. u vezi sa stavom 1. i 2. i Laka tjelesna ozljeda iz člana 173. stav 1. KZ FBiH, učinjena u sticaju. Kako krivično djelo Nasilje u porodici iz člana 222. stav 4. u vezi sa stavom 1. i 2. KZ FBiH, ne postoji samo kada su djela iz stava 1. i 2. ovog člana učinjena prema maloljetniku, kao što je u ovom slučaju, nego i ako je član porodice teško tjelesno ozlijeđen, ovaj sud nalazi da u konkretnom slučaju krivično djelo Nasilje u porodici iz člana 222. stav 4. u vezi sa stavom 1. i 2. KZ FBiH konzumira i krivično djelo Laka tjelesna ozljeda iz člana 173. stav 1. KZ FBiH jer krivično djelo nasilje u porodici obuhvaća i svu kriminalnu količinu koja se odnosi na krivično djelo lake tjelesne ozljede. Zbog toga je ovaj sud, na osnovu člana 329. ZKP FBiH, prvostepenu presudu preinačio u pravnoj ocjeni djela, te optužene E.L. i M.L., ovom presudom oglasio krivim za krivično djelo Nasilje u porodici iz člana 222. stav 4. u vezi sa stavom 1. i 2. KZ FBiH.”

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 020080 17 Kž 12 od 24.01.2018. godine)

5.

Krivično djelo Silovanje – član 203. stav 1. KZ FBiH

UPOTREBA SILE U SMISLU ČLANA 203. STAV 1. KZ FBiH NE PODRAZUMIJEVA UPOTREBU SAMO FIZIČKE, MEHANIČKE ILI DRUGE SNAGE PREMA ODREĐENOJ OSOBI NEGO I TAKVO DJELOVANJE UČINITELJA KOJIM JE TA OSOBA DOVEDENA U TAKVO PSIHIČKO STANJE U KOJEM JE ONEMOGUĆENA DA PRUŽI OTPOR.

IZOSTANAK OTPORA OŠTEĆENE U OBLIKU FIZIČKOG DJELOVANJA PREMA UČINITELJU NE ISKLJUČUJE ZAKLJUČAK O NEPRISTAJANJU OŠTEĆENE NA POLNI ODNOSAJ.

Iz obrazloženja:

„U vezi sa ovim žalbenim navodima treba istaći da iz zakonske formulacije krivičnog djela silovanja proizilazi da se to krivično djelo može učiniti upotrebom sile ili prijetnje prema drugoj osobi. Upotreba sile u krivičnopravnom smislu ne podrazumijeva upotrebu samo fizičke, mehaničke ili druge snage koja je usmjerena prema određenoj osobi nego i takvo djelovanje kojim je zbog psihičkog stanja u koje je ta osoba dovedena djelovanjem određene osobe onemogućena da pruži otpor. Iz izreke pobijane presude je vidljivo da je, u konkretnom slučaju, optuženi iskorištavajući psihičko stanje oštećene, činjenicu da joj je on otac i da je oštećena u podređenom položaju a da je on fizički jači od nje, izvršio spolni odnošaj sa oštećenom. Stoga se neosnovano u žalbi branitelja optuženog navodi da iz izreke pobijane presude nije vidljivo koji oblik sile je upotrebjavao optuženi za izvršenje krivičnog djela Silovanje iz člana 203. stav 1. KZ FBiH. Nadalje, iz činjeničnog opisa krivičnog djela u tački 2. izreke pobijane presude za

koje je optuženi oglašen krivim jasno je vidljivo na koji način je oštećena uporno i bez prestanka do okončanja seksualnog čina iskazala svoje nedvosmisleno protivljenje (zahtijevajući povišenim i plačnim glasom da je optuženi ne dira i da idu kući, moleći ga, plačući i vrišteći, da je ne dira). Stoga, izreku pobijane presude ne čini nerazumljivim to što iz iste nije vidljivo na koji način je oštećena pružala aktivan otpor, kako se neosnovano tvrdi u žalbi branitelja optuženog, budući da su u činjeničnom opisu krivičnog djela jasno navedene činjenice iz kojih jasno slijedi da nema pristanka oštećene na spolni odnošaj sa optuženim, a što je relevantno pri utvrđivanju postojanja navedenog krivičnog djela.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 03 0 K 014161 17 Kž 8 od 09.05.2018. godine)

6.

Značenje pojma „upotrebljeno oružje“ iz zakonskog opisa kvalificiranog oblika krivičnog djela Razbojništvo - član 289. stav 2. KZ FBiH

PRI OCJENI DA LI SE UPOTRIJEBLJENO SREDSTVO MOŽE SMATRATI ORUŽJEM U SMISLU ZAKONSKOG OPISA KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVO IZ ČLANA 289. STAV 2. KZ FBiH, NEOPHODNO JE IMATI U VIDU ODREDBE ODNOSNOG ZAKONA O ORUŽJU I MUNICIJI KOJIM JE ODREĐENO ŠTA SE U SMISLU TOG ZAKONA SMATRA ORUŽJEM.

U SMISLU ODREDBE ČLANA 289. STAV 2. KZ FBiH, POD UPOTREBOM ORUŽJA PODRAZUMIJEVA SE I SAMA PRIJETNJA ORUŽJEM, TE ZA POSTOJANJE OVOG OBLIKA KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVA NIJE NEOPHODNO DA DOĐE I DO ISPALJENJA IZ ORUŽJA.

Iz obrazloženja:

„Naime, obilježja krivičnog djela razbojništva iz člana 289. stav 2. u vezi stava 1. KZ FBiH ostvarena su između ostalog i onda kada je pri učinjenju krivičnog djela upotrijebljeno oružje, odnosno, opasno oruđe. Pri ocjeni da li se upotrijebljeno sredstvo može smatrati oružjem, neophodno je imati u vidu odredbe posebnog zakona, tj. Zakona o oružju i municiji (Službeni glasnik Unsko-Sanskog kantona broj 11/2007. i 11/2008. godine) koji u članu 3. propisuje šta se sve ima smatrati oružjem u smislu navedenog zakona, pa se tako prema stavu 1. tačka 3. navedene zakonske odredbe, pod oružjem podrazumijeva i gasno (plinsko) oružje. Pri tome je neophodno naglasiti da se u smislu odredbe člana 289. stav 2. u vezi stava 1. KZ FBiH, pod upotrebom oružja podrazumijeva i sama prijetnja oružjem (pri čemu dakle nije neophodno da dođe i do ispaljenja iz istog), pa je stoga irelevantan žalbeni prigovor usmjeren na pitanje nepodobnog pokušaja, tj. na to, da li bi eventualnim ispaljenjem iz oružja kojim je u predmetnom događaju oštećenoj J. H. priječeno, došlo do njenog povređivanja ili ne.

Slijedom navedenog, ovaj sud nalazi da pobijanom presudom nije povrijeđen Krivični zakon, a niti je navedenu okolnost, tj. činjenicu da je pri izvršenju krivičnog djela korišten plinski pištolj, prilikom izricanja kazne trebalo cijeniti olakšavajućom okolnosti na strani optuženih, zbog čega se suprotni žalbeni prigovori branitelja optuženih ukazuju neosnovanim.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 01 0 K 012754 17 Kž od 09.02.2018. godine)

7.

Krivično djelo Nasilničko ponašanje - član 362. KZ FBiH

ZA POSTOJANJE KRIVIČNOG DJELA NASILNIČKO PONAŠANJE IZ ČLANA 362. STAV 1. KZ FBiH NEOPHODNO JE DA JE NEKOM OD RADNJI UČINJENJA IZ ZAKONSKOG OPISA TOG KRIVIČNOG DJELA UGROŽEN GRAĐANSKI MIR, PA, UKOLIKO ČINJENIČNI OPIS DJELA U OPTUŽNICI NE SADRŽI ČINJENICE I OKOLNOSTI IZ KOJIH PROIZILAZI DA JE RADNJOM UČINJENJA TOG KRIVIČNOG DJELA PROUZROKOVANA NAVEDENA POSLJEDICA, ONDA TAKAV ČINJENIČNI OPIS DJELA NE SADRŽI SVA ZAKONSKA OBILJEŽJA KRIVIČNOG DJELA NASILNIČKO PONAŠANJE IZ ČLANA 362. KZ FBiH.

Iz obrazloženja:

„Prvostepenom presudom optuženi P. A. i P. S. oglasili su krivima da su radnjama opisanim u tački 1. izreke te presude, učinili i krivično djelo Nasilničko ponašanje iz člana 362. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH. Te radnje odnose se na to da su optuženi P. A. i P. S. ... „došli ispred ugostiteljskog objekta B. K. kako bi se susreli sa B. V., te nakon verbalne prepirke sa istim zbog ranije nerazjašnjenih međusobnih odnosa, istog fizički napali udarajući ga nogama i rukama po svim dijelovima tijela kojom prilikom je B. V. zadobio lake tjelesne povrede u vidu krvnog podljeva u koži i poglavini desnog potiljačnog dijela, krvni podljev i oguljotine kože čela iznad desne obrve, krvni podljev gornjeg kapka desnog oka, oguljotine kože ispod desnog oka, nagnječenje kože lijeve strane nosa, krvni podljevi i oguljotine kože gornje trećine stražnje strane butine“. Tako opisane radnje koje su preduzeli ovi optuženi u konkretnom slučaju, po ocjeni ovog suda, ne sadrže sve bitne elemente krivičnog djela Nasilničko ponašanje iz člana 362. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH. Ovo stoga što predmetni opis, pored navođenja da su optuženi P. A. i P. S. fizički napadajući oštećenog B. V. ujedno vršili i nasilje prema njemu, ne sadrži daljnu naznaku da je tim radnjama optuženih ugrožen građanski mir. Upravo je ugrožavanje građanskog mira (kao posljedica jedne od alternativno određenih radnji počinjenja djela) ono što konstituše ovo krivično djelo kao takvo. Bez ove posljedica nema krivičnog djela Nasilničko ponašanje iz člana 362. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH, pa je po, nalaženju ovoga suda, prvostepeni sud, kada je kod ovako manjkavog opisa krivičnopravnih radnji optužene P. A. i P. S. oglasio krivim za predmetno krivično djelo, na njihovu štetu povrijedio krivični zakon.

Međutim, ovaj sud nalazi da su optuženi P. A. i P. S. tim radnjama koje su u konkretnom slučaju zajednički preduzeli prema oštećenom B. V. i nanijeli mu opisane lake tjelesne povrede, sadrže sva stvarna i bitna obilježja krivičnog djela lake tjelesne povrede iz člana 173. stav 1. KZ FBiH. Budući da u žalbama optuženog P. A. i njegovog branitelja, te branitelja optuženog P. S. na ovu okolnost nije ukazano, to je ovaj sud na osnovu ovlaštenja iz člana 321. ZKP FBiH (drugostepeni sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se ona pobija žalbom, a po službenoj dužnosti da li je na štetu optuženog povrijeđen Krivični zakon), u tom dijelu preinačio prvostepenu presudu u pravnoj ocjeni djela i radnje optuženih P. A. i P. S. navedene i tački 1. izreke prvostepene presude, pravno ocijenio kao krivično djelo Lake tjelesna povreda iz člana 173. stav 1. u vezi sa članom 31. KZ FBiH i time otklonio učinjenu povredu krivičnog zakona. Ovaj sud je optuženog P. S. oglasio krivim za to krivično djelo, međutim, kako je optuženi P. A., pobijanom presudom već oglasio krivim za krivično djelo ubistva iz člana 166. stav 1. KZ FBiH, onda ovaj sud optuženog nije oglasio krivim i za krivično djelo lake tjelesne povrede iz člana 173. stav 1. u vezi sa članom 31. KZ FBiH, budući da je ono konzumirano krivičnim djelom ubistva. Pri tome je ovaj sud imao u vidu i cijenio da su u pobijanoj presudi dati sasvim jasni i dovoljni razlozi u pogledu odlučnih činjenica i okolnosti pod kojima su oštećenom B. V. nanijete sve opisane lake telesne povrede, o čemu je prethodno već bilo riječi.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 09 0 K 022468 17 Kž 22 od 23.01.2018. godine)

Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

8.

Povreda pretpostavke nevinosti optuženog – član 6. stav 2. EKLJP i član 3. stav 1. ZKP FBiH

KONSTATIRAJUĆI, PRIJE OKONČANJA GLAVNOG PRETRESA PROTIV OPTUŽENOG, U POSTUPKU ODLUČIVANJA O PRITVORU PREMA OPTUŽENOM, DA JE OPTUŽENI USMRTIO OŠTEĆENOG NA OKRUTAN NAČIN, PRVOSTEPENI SUD JE POVRIJEDIO PRETPOSTAVKU NEVINOSTI OPTUŽENOG KOJOM JE SUD VEZAN SVE DOK SE NJEGOVA KRIVNJA PRAVOSNAŽNO NE DOKAŽE U SKLADU SA ZAKONOM.

Iz obrazloženja:

„Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je prvostepeni sud obrazlažući postojanje uvjeta za dalje trajanje pritvora prema optuženom Z.F., iz osnova člana 146. stava 1. tačke c) ZKP FBiH, pored ostalog naveo da je optuženi „bez ikakva razloga usmrtio oštećenog H.S. na okrutan način, udarajući ga zajedno sa M.N. rukohvatom pištolja i rukama, te ga šutirajući po glavi i tijelu, kada je bio vezan, izlažući ga velikim patnjama i bolovima, što sve predstavlja naročite okolnosti koje opravdavaju bojazan da će optuženi na slobodi ponoviti neko od krivičnih djela“, koje sud konkretno navodi, na strani 16. drugi pasus obrazloženja. Dakle, s takvom konstatacijom izraženom prije okončanja glavnog pretresa protiv optuženog i u postupku odlučivanja o trajanju pritvora prema optuženom, kada sud cijeni samo postojanje osnovane sumnje i ne apsolutnu dokazanost odlučnih činjenica od kojih zavisi ocjena suda o krivnji optuženog, sud je postupio suprotno odredbi člana 6. stav 2. EKLJP (koja propisuje da se svako ko je optužen za krivično djelo smatra nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivnja sukladno zakonu), kao i odredbi člana 3. stav 1. ZKP FBiH (koja propisuje da se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom suda ne utvrdi njegova krivnja). Na taj način ponovo je povrijeđena pretpostavka nevinosti optuženog Z.F. kojom je sud vezan sve dok se njegova krivnja pravosnažno ne dokaže sukladno zakonu.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj: 03 0 K 016380 18 Kž 3 od 11.07.2018. godine)

9.

Primjena načela *in dubio pro reo* pri utvrđivanju vremena učinjenja krivičnog djela – član 3. stav 2. ZKP FBiH i član 23. KZ FBiH

KADA U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U OPTUŽNICI VRIJEME UČINJENJA DJELA NIJE TAČNO ODREĐENO NEGO JE NAZNAČENO DA JE ONO UČINJENO U TOKU ODREĐENE GODINE, PRI UTVRĐIVANJU DA LI JE NASTUPILA ZASTARJELOST KRIVIČNOG GONJENJA, U POGLEDU VREMENA UČINJENJA DJELA, MORA SE UZETI ONO ŠTO JE NAJPOVOLJNIJE ZA OPTUŽENOG TJ. DA JE ONO UČINJENO 01. JANUARA TE GODINE.

Iz obrazloženja:

„... žalbeni navodi tužitelja su takođe neosnovani. Vrijeme učinjenja djela je odlučno, između ostalih, i za pitanja koji se krivični zakon ima primijeniti na to djelo i njegovog učinitelja i da li je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja. Stoga je prvostepeni sud, polazeći od toga da u činjeničnom opisu djela iz tačke 1. optužnice nije tačno određeno vrijeme učinjenja djela nego je naznačeno da je ono izvršeno u toku 2003. godine, pravilno zaključio da se u pogledu vremena učinjenja djela mora uzeti ono što je najpovoljnije za optuženog (član 3. stav 2. ZKP FBiH) – a to je da je djelo učinjeno 01.01.2003. godine. S obzirom na to, te da je u činjeničnom opisu djela iz tačke 2. optužnice navedeno da je ono izvršeno u junu 2003. godine, prvostepeni sud je pravilno zaključio i da se na optuženog K.D. i djelo za koje se tereti optužnicom ima primijeniti raniji KZ FBiH. Naime, sada važeći KZ FBiH, koji je stupio na snagu 01.08.2003. godine, nije važio u vrijeme kada su, prema optužnici, učinjena djela za koja se tereti optuženi K.D.. Kako se, i prema odredbi člana 5. KZ FBiH a i prema odredbi člana 4. ranijeg KZ FBiH, na učinitelja krivičnog djela primjenjuje zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a, ako je, poslije izvršenja krivičnog djela, jednom ili više puta izmijenjen zakon, zakon koji je blaži za učinitelja, te, kako novi zakon tj. sada važeći KZ FBiH nije blaži za optuženog K.D., ispravno je prvostepeni sud postupio kada je na optuženog K.D. primijenio ranije važeći KZ FBiH i djela za koja se on teretio optužnicom pravno ocijenio kao produženo krivično djelo Porezne utaje iz člana 272. stav 2. u vezi sa stavom 1. ranijeg KZ FBiH.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 017153 15 Kž od 29.11.2017. godine)

10.

Zakonitost dokaza – član 11. stav 2. i član 5. ZKP FBiH

POKAZIVANJE OVLAŠTENIM SLUŽBENIM OSOBAMA OD STRANE OSOBE LIŠENE SLOBODE GDJE JE ODBACILA NOŽ, NAKON ŠTO JE TA OSOBA POUČENA O NJENIM PRAVIMA IZ ČLANA 5. ZKP FBiH, PREDSTAVLJA ZAKONIT DOKAZ.

Iz obrazloženja:

„Iako se prvostepeno rješenje izričito pobija samo zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, branitelj u žalbi ističe da se izjava optuženog u kojoj je on pokazao gdje je odbacio nož ne može smatrati zakonitim dokazom u smislu odredaba člana 6. stav 1., 8, 9, 92 i 93. ZKP FBiH. Branitelj tu žalbenu tvrdnju ne argumentira ali iz nje proizilazi da je navedena izjava sada optuženog H.I. nezakonit dokaz jer on, prije njenog davanja, nije bio poučen o svojim pravima. Međutim, iz iskaza svjedoka E.S., koji se navodi u obrazloženju pobijanog rješenja, a koji se ne osporava žalbom branitelja optuženog H.I., proizilazi da su ovlaštene službene osobe sada optuženog H.I. našli u Hrasnici, u stanu u Ul. ... i lišili ga slobode, da im je tada osumnjičeni H.I. u vozilu pokazao gdje je bacio nož, ali i da je prilikom hapšenja tada osumnjičeni H.I. upoznat sa članom 5. ZKP FBiH. Kako je odredbom člana 5. ZKP FBiH propisano da se osoba lišena slobode mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno prije prvog ispitivanja poučiti da nije dužna dati iskaz niti odgovarati na postavljena pitanja, te da ima pravo uzeti branitelja kojeg može sama izabrati, ovaj sud nalazi da neargumentirana tvrdnja branitelja da je tada osumnjičeni H.I. pokazao ovlaštenim službenim osobama gdje je odbačen nož prije nego što je poučen o svojim pravima, ne može dovesti u pitanje zakonitost radnje kojom je pronađen nož. Pri tome ovaj sud ima u vidu i da je u toku dokazni postupak u ovoj krivičnopravnoj stvari te da u okviru njega odbrana ima pravo osporavati zakonitost dokaza koji se izvode na glavnom pretresu a da je sudeće vijeće dužno odlučiti o tim prigovorima.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 028041 18 Kž 8 od 08.01.2018. godine)

11.

Zakoničnost dokaza – predmeti privremeno oduzeti na osnovu naredbe za pretresanje stana- član 11. stav 2. i član 76. ZKP FBiH

PREDMETI PRIVREMENO ODUZETI PRILIKOM PRETRESA STANA OBAVLJENOG NA OSNOVU NAREDBE ZA PRETRES U KOJOJ NIJE NAVEDENA SVRHA PRETRESA I KOJI NISU UNIJETI I TAČNO OPISANI U ZAPISNIKU O IZVRŠENOM PRETRESU SU NEZAKONTI DOKAZI I NA NJIMA SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz obrazloženja:

„Prije svega, uvidom u navedene dokaze, ovaj sud nalazi da su tvrdnje braniteljice optuženog da u naredbi Općinskog suda u M. broj ... od 29.12.2014. godine nije navedena svrha pretresa, a da u zapisniku o pretresanju nisu unijeti i tačno opisani privremeno oduzeti predmeti, nego su samo navedeni brojevi potvrda o privremeno oduzetim predmetima, tačne. Stoga se ne može prihvatiti stav iz pobijane presude ... da pomenuta naredba o pretresu sadrži sve ono što je propisano odredbom člana 72. ZKP FBiH, pa je ovakav navod drugostepenog suda proizvoljan. Kako je odredbom člana 76. stav 1. ZKP FBiH propisano da će se privremeno oduzeti samo oni predmeti koji su u vezi sa svrhom pretresanja, te kako u pomenutoj naredbi o pretresu nije navedena svrha pretresanja, a da suprotno članu 76. stav 1. ZKP FBiH u zapisniku o pretresanju nisu unijeti i tačno opisani privremeno oduzeti predmeti, osnovano se žalbom braniteljice optuženog ukazuje na nezakoničnost tih dokaza. Naime, odredbom člana 11. stav 2. ZKP FBiH, je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. U konkretnom slučaju, nenavođenjem svrhe pretresa u naredbi za pretres Općinskog suda u M. broj ... od 29.12.2014. godine i nepopisivanjem privremeno oduzetih predmeta u zapisniku o pretresanju koji potpisuju i svjedoci koji su prisustvovali pretresanju, učinjena je bitna tj. suštinska povreda ZKP FBiH, pa se na takvim dokazima nije mogla temeljiti pobijana presuda, na što osnovano braniteljica optuženog B.R. ukazuje. Iz navedenih razloga ne može se prihvatiti stav iz pobijane presude, da su privremeno oduzeti predmeti popisani u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta, jer navedene potvrde ne potpisuju svjedoci koji su prisustvovali pretresu, čija je uloga da svojim prisustvom i potpisom potvrde da su oduzeti baš oni predmeti koji su opisani i popisani u zapisniku o pretresanju, što u konkretnom nije slučaj.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 58 0 K 159000 18 Kžž od 21.11.2018. godine)

12.

Zakoničnost dokaza – pretresanje osobe izvršeno bez naredbe član 11. stav 2. i 3. i član 78. stav 3. ZKP FBiH

PRETRESANJE OSOBE IZVRŠENO BEZ NAREDBE PREDSTAVLJAĆE NEZAKONITI DOKAZ AKO JE PRI TOME PROPUŠTENO DA SE POSTUPI U SKLADU SA ČLANOM 78. STAV 3. ZKP FBiH ODNOSNO AKO JE OVLAŠTENE SLUŽBENA OSOBA PROPUSTILA DA ODMAH PODNESE PISMENI IZVJEŠTAJ TUŽITELJU KOJI BI O TOME OBAVIJESTIO SUDIJU ZA PRETHODNI POSTUPAK A U KOJEM IZVJEŠTAJU BI BILI NAVEDENI RAZLOZI ZA PRETRESANJE BEZ NAREDBE I SVJEDOKA.

Iz obrazloženje:

„U danim se okolnostima, zbog toga što prilikom pretresanja optuženog E. K. bez sudske naredbe nije postupljeno u skladu sa članom 78. stav 3. ZKP FBiH, te zbog toga što je došlo i do kršenja odredbi koje uređuju način privremenog oduzimanja i postupanja sa tako privremeno oduzetim predmetima (članovi 84. i 85. ZKP FBiH), opravdano zaključuje da su i naknadno obavljeno vještačenje vještaka dipl. ing. strojarstva D. O., koje je za svoj objekt imalo jedan od privremeno oduzetih predmeta (fotoaparat marke „KODAK“, sive boje, serijski broj..., sa pripadajućom karticom „San disk“ 512 MB), kao i usmeno izjašnjenje ovog vještaka koje je dao na glavnom pretresu, nezakoniti dokazi. Ovakva ocjena predmetnih dokaza je, dakle, primarno vezana za nezakonitost provedenih radnji dokazivanja – konkretno za nepoštivanje člana 78. stav 3. ZKP FBiH kod optuženikova pretresa koji je obavljen bez sudske naredbe i neprimjenjivanje odredbi članova 84. i 85. ranije navedenog zakona koje propisuju način tužiteljeva postupanja s privremeno oduzetim predmetima. Na ovu situaciju su, dalje, u svemu primjenjive odredbe člana 11. stav 2. i 3. ZKP FBiH. U stavu drugom ranije navedene odredbe je određeno da sud svoju odluku ne može zasnovati na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratificirala niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama zakona o kaznenom postupku. Ista odredba u stavu 3. propisuje da sud svoju odluku ne može zasnovati ni na dokazima koji su dobiveni na osnovu dokaza iz stava 2. ovog člana. Kako su ranije navedeni dokazi očigledno pribavljeni uz bitne povrede članova 78. stav 3., 84. i 85. ZKP FBiH, to se pobijana presuda, na što je opravdano ukazano u žalbi branitelja optuženog E. K., na tim dokazima (zapisnik o pretresanju osobe, potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, nalaz i mišljenje vještaka D.O. i njegovo usmeno izlaganje na glavnom pretresu) nije ni mogla zasnivati.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 005333 16 Kž 3 od 29.05.2018. godine)

13.**Zakonitost dokaza – uzimanje mikrotragova sa leša od strane ovlaštenih službenih osoba - član 11. stav 2. i 3. u vezi sa članom 118. ZKP FBiH**

BUDUĆI DA, SLIJEDOM ODREDBE ČLANA 236. ZKP FBiH, OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE PRILIKOM VRŠENJA UVIĐAJA NISU OVLAŠTENE NAREDITI PREGLED LEŠA, TE DA PREGLED LEŠA, U SKLADU SA ČLANOM 118. ZKP FBiH VRŠI SPECIJALIZOVANA MEDICINSKA USTANOVA A KAD SE VJEŠTAČENJE VRŠI IZVAN MEDICINSKE USTANOVE – LIJEČNIK SPECIJALISTA SUDSKE MEDICINE, MIKROTRAGOVI UZETI OD STRANE OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA ISPOD NOKTIJU UBIJENE SU NEZAKONITI DOKAZ KAO I NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA KOJI JE IZVRŠIO DNA ANALIZU TIH TRAGOVA.

Iz obrazloženja:

„Cijeneći prigovore odbrane, ovaj sud je, našao da mikrotragovi koji su uzeti ispod noktiju lijeve i desne ruke ubijene G.S. su nezakonito pribavljeni i zbog toga njihovo kasnije korišćenje u izradi nalaza nije dopušteno. Naime, iz iskaza obducenta dr. Č.Mi. slijedi da navedene tragove ona nije uzela prilikom vanjskog i unutarnjeg pregleda tijela G.S. i da ona pretpostavlja da je policija radila taj dio posla, pošto su bili prisutni krim. tehničari. Međutim, odredbom člana 236. ZKP FBiH je propisano da ovlaštena službena osoba, nakon obavještanja tužitelja,

dužna je izvršiti uviđaj i odrediti potrebna vještačenja, osim pregleda, obdukcije i ekshumacije leša. Kako iz iskaza obducenta proizilazi da ona prilikom vanjskog i unutarnjeg pregleda tijela G.S. nije uzela pomenute tragove, što je suprotno navedenoj zakonskoj odredbi, koja na izričit način propisuje da pregled, obdukciju i ekshumaciju ne mogu vršiti ovlaštene službene osobe, ovaj sud nalazi da je nezakonit dokaz nalaz i mišljenje biološkog DNA vještačenja, FUP broj 09-18/3-04-5-1576/16 od 22.03.2016. godine, koji je pribavljen na osnovu tog dokaza, kao i dio iskaza vještaka diplomiranog biologa K.E. koji je dat povodom tog nalaza. Iz navedenih razloga, ovaj sud presudu nije temeljio na tim dokazima. Odredbom člana 11. stav 2. ZKP FBiH, je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koja je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. U konkretnom slučaju, pribavljanjem mikrotragova na navedeni način, učinjena je bitna odnosno suštinska povreda ZKP FBiH, jer su navedene tragove pribavila lica koja nisu ovlaštena vršiti pregled leša.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 07 0 K 013045 18 Kžk od 13.11.2018. godine)

14.

Zakonitost dokaza – vještačenje traga krvi uzetog sa tijela osumnjičenog bez naredbe ovlaštenog organa - član 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH u vezi sa članom 123. stav 5. ZKP FBiH

ZASNIVANJE PRESUDE NA NALAZU I MIŠLJENJU VJEŠTAKA SAČINJENOM POVODOM VJEŠTAČENJA TRAGA KRVI UZETOG SA TIJELA OSUMNJIČENOG PROTIVNO ODREDBI ČLANA 123. STAV 3. ZKP FBIH, KOJA PROPISUJE DA PREDUZIMANJE TJELESNOG PREGLEDA OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG I DRUGE RADNJE U VEZI S TIM NAREĐUJE SUD, A AKO POSTOJI OPASNOST OD ODLAGANJA – TUŽITELJ, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREDBAMA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA I) ZKP FBIH JER JE ODREDBOM ČLANA 123. STAV 5. ZKP FBIH PROPISANO DA, UKOLIKO JE POSTUPLJENO PROTIVNO ODREDBAMA TOG ČLANA, NA TAKO PRIBAVLJENOM DOKAZU SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz obrazloženja:

„Sukladno odredbi člana 123. stav 1. ZKP FBiH, tokom provođenja krivičnog postupka, kada je to potrebno radi utvrđivanja važnih činjenica, tjelesni pregled poduzeće se i bez pristanka osumnjičenog odnosno optuženog, a poduzimanje tjelesnog pregleda osumnjičenog odnosno optuženog, odnosno druge radnje u vezi s tim, sukladno stavu 3. istog člana naređuje sud, a ako postoji opasnost od odlaganja - tužitelj.

Iz obrazloženja pobijane presude (strana 7.) proizilazi da se prvostepeni sud odgovarajući na prigovore istaknute od strane branitelja optuženog M.B. u pogledu zakonitosti poduzimanja tjelesnog pregleda optuženog, pozvao na izvještaj Policijske uprave Lj. broj 02-2-7-13-1610/13 od 23.12.2013. godine (prema sadržini akta proizilazi da se radi o izvještaju o učinjenom krivičnom djelu), iz kojeg proizilazi da je predmetni trag izuzet po usmenoj naredbi postupajućeg tužitelja kada je prilikom ispitivanja tada osumnjičenog na njegovoj ruci primijećena brisotina koja je asocijala na krv i da je opasnost od odgode nametala ovakav postupak izuzimanja ovog traga.

Predmetni izvještaj Policijske uprave Lj. od 23.12.2013. godine, a kako to proizilazi iz pobijane presude (strana 3. i 4. obrazloženja na kojoj su citirani izvedeni dokazi), prvostepeni sud nije

označio kao dokaz u predmetnoj krivičnopravnoj stvari, iako se u obrazloženju pobijane presude na strani 7. obrazloženja iste, odgovarajući na prigovore branitelja na ovaj izvještaj pozvao, pa je time prvostepeni sud, kako je to osnovano ukazano i u žalbi branitelja optuženog, počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 296. stav 1. ZKP FBiH. Pri tome je neophodno ukazati i na to, da predmetni izvještaj Policijske uprave Lj. od 23.12.2013. godine o učinjenom krivičnom djelu, ne može biti dokaz postojanja činjenica o izvršenom krivičnom djelu i njegovom učinitelju.

Iz sadržaja spisa predmeta (izuzev navoda koji su sadržani u predmetnom izvještaju Policijske uprave Lj.) se ne vidi tko je i temeljem kojeg akta izvršio izuzimanje spornog traga (bristine sa desne ruke optuženog M.B.) zbog čega se opravdano zaključuje da je ova radnja provedena bez bilo kakvog ovlaštenja, odnosno da je predmetni sporni trag sa desne ruke optuženog M.B. uzet nezakonito. Pri tome je neophodno ukazati da je kantonalni tužitelj shodno odredbi člana 123. stav 3. ZKP FBiH, ukoliko je doista postojala opasnost od odlaganja, imao mogućnost da tokom provođenja istrage sam izda naredbu za provođenje navedene radnje (izuzimanje bristine sa ruke od optuženog), kako bi takva radnja bila zakonita i dokaz pribavljen tom radnjom mogao koristiti u daljem toku krivičnog postupka, a koju mogućnost kantonalni tužitelj, nije koristio.

Stoga, kada je predmetni nalaz i mišljenje Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova zasnovan na nezakonito izuzetom tragu sa desne ruke optuženog M.B., upravo zbog ovog propusta se predmetni nalaz opravdano ocjenjuje nezakonitim dokazom, pa kako je prvostepeni sud pobijanu presudu zasnovao i na ovako pribavljenom nalazu vještačenja, to je pobijanom presudom počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, na koju se osnovano ukazuje žalbom branitelja optuženog M.B.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002599 16 Kž od 14.08.2018. godine)

15.

Zakonitost dokaza – Posebne istražne radnje – član 11. stav 2. u vezi sa članom 132. ZKP FBiH

DOKAZI DO KOJIH SE DOŠLO PROVOĐENJEM POSEBNIH ISTRAŽNIH RADNJI ODREĐENIH NAREDBOM SUDA KOJA NE SADRŽI KONKRETNE RAZLOGE KOJI SE ODOSE NA POSTOJANJE OSNOVA SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI UČINIO KRIVIČNO DJELO I DA SE DOKAZI KOJI ĆE SE PRIBAVITI NJIHOVIM PROVOĐENJEM NE MOGU PRIBAVITI NA DRUGI NAČIN ILI BI NJIHOVO PRIBAVLJANJE BILO POVEZANO S NESRAZMJERNIM TEŠKOĆAMA PRIBAVLJENI SU PROTIVNO ODREDBI ČLANA 132. ZKP FBiH ODNOSNO PRIBAVLJENI SU BITNIM POVREDAMA ODREĐABA ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH TE SU STOGA NEZAKONITI DOKAZI U SMISLU TE ZAKONSKE ODREDBE NA KOJIMA SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz obrazloženja:

„Istovjetno kao što je to uočeno u ranije navedenom predmetu, i u konkretnom slučaju, naredbe kojima je odobreno provođenje posebnih istražnih radnji nisu sadržavale konkretne razloge za utvrđenje suda o postojanju osnova sumnje zbog kojih bi tražene naredbe trebalo odobriti, kao ni razloge iz koji bi bilo vidljivo da se dokazi koji će se pribaviti njihovim provođenjem na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama.

Stoga ovaj sud, primjenjujući standarde prakse Evropskog suda za ljudska prava utvrđena u gore navedenom predmetu Dragojević protiv Hrvatske, nalazi da naredbe za provođenje posebnih istražnih radnji sudije za prethodni postupak Kantonalnog suda u S. broj: ... ne sadrže adekvatno obrazloženje koje bi opravdalo zadiranje u privatnost osoba protiv kojih su iste odobrene. Ovakvo postupanje suda je suprotno odredbi člana 132. stav 1. ZKP FBiH. Predmetne naredbe su zbog ovog propusta izdate protivno ranije navedenoj odredbi, pa su, dakle, dokazi do kojih se došlo njihovim provođenjem pribavljeni bitnim povredama odredaba ZKP FBiH, a sud, u skladu sa članom 11. stav 2. ranije navedenog zakona, svoje odluke na takvim dokazima ne može zasnivati.

Iz naprijed navedenih razloga, ovaj sud nalazi da se pobijana presuda u tački 1. a) i 1.b), pored ostalog, temelji i na nezakonitim dokazima. Radi toga, prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, na koje je pravilno ukazano u osobnoj žalbi optuženog, žalbi njegovog oca, te u žalbama branitelja optuženog.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 09 0 K 024169 17 Kž 18 od 07.11.2017. godine)

16.

Zakonitost dokaza - Saslušanje optuženog kao svjedoka – član 11. stav 2. i član 274. stav 2. ZKP FBiH

NAKON PODIZANJA OPTUŽNICE, U KRIVIČNOPRAVNOJ STVARI NA KOJU SE ODNOSI OPTUŽNICA, OPTUŽENI MOŽE DATI ISKAZ U SVOJSTVU SVJEDOKA SAMO NA GLAVNOM PRETRESU PRI ČEMU ĆE GA SUD PRETHODNO UPOZORITI U SMISLU ČLANA 274. STAV 2. ZKP FBIH I KOJOM PRILIKOM ĆE OPTUŽENI BITI PODVRGNUT DIREKTNOM I UNAKRSNOM ISPITIVANJU. STOGA, ZASNIVANJE PRESUDE NA ISKAZU KOJI JE OPTUŽENI DAO U SVOJSTVU SVJEDOKA U TUŽITELJSTVU, U VRIJEME DOK JE JOŠ IMAO SVOJSTVO OPTUŽENE OSOBE U ISTOJ KRIVIČNOPRAVNOJ STVARI, PREDSTAVLJA, U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBIH, ZASNIVANJE PRESUDE NA DOKAZU NA KOME SE NE MOŽE ZASNIVATI PRESUDA JER JE TAKAV DOKAZ PRIBAVLJEN UZ BITNO KRŠENJE ODREDABA ZKP FBIH O POLOŽAJU OPTUŽENOG TOKOM KRIVIČNOG POSTUPKA I, SLJEDSTVENO TOME, BITNU POVREDU ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA I) ZKP FBIH.

Iz obrazloženja:

„Braniteljica optuženih S.S. i K.Ž. osnovano u žalbama ukazuje da je pobijana presuda u odnosu na njene branjenike zasnovana na nezakonitim dokazima, kakvim smatra iskaze svjedoka Š.A., M.S. i K.S., iz razloga što su u vrijeme davanja iskaza u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. imali svojstvo optuženih osoba. Naime, kao optužene osobe Š.A., M.S. i K.S. su sa kantonalnim tužiteljem u Z. zaključili sporazum o priznanju krivnje, za krivična djela za koja su se teretili, koji sporazum je od strane Kantonalnog suda u Z. prihvaćen i donesene su presude kojima su ovi optuženi oglašeni krivim i osuđeni, a koje su postale pravosnažne u odnosu na Š.A. dana 07.02.2012. godine, a koji je saslušan u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 06.12.2011. godine, dakle prije pravosnažnosti presude i koji iskaz je korišten na glavnom pretresu prilikom njegovog saslušanja. Pri tome ovaj sud ukazuje, da optuženi nakon podizanja optužnice, može dati iskaz u svojstvu svjedoka samo na glavnom pretresu, s tim da će mu sud dati upozorenja u smislu člana 274. stav 2. ZKP FBiH, kojom prilikom bi bio podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju. To znači da je Š.A. u vrijeme saslušanja u svojstvu svjedoka u tužiteljstvu imao još uvijek svojstvo optuženog, koje mu prestaje nakon pravosnažnosti presude. Iz tih razloga iskaz

Š.A. kojeg je dao u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 06.12.2011. godine, nije mogao biti uloženi u sudski spis kao dokaz na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom, niti se na takvom dokazu može zasnivati pobijana presuda. Ista situacija se odnosi i na iskaz M.S., koji je dao u svojstvu svjedoka u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 20.12.2011. godine, iako je povodom istog krivičnog predmeta imao svojstvo optuženog. Presuda kojom je oglašen krivim i osuđen po osnovu sporazuma o priznanju krivnje donijeta je dana 22.12.2011. godine, a postala je pravosnažna dana 14.02.2012. godine, kada mu prestaje svojstvo optuženog. Na iskaz K.S. se takođe odnosi sve naprijed navedeno, a koji je iskaz u svojstvu svjedoka dao u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 27.12.2011. godine, iako je presuda koja je donijeta po osnovu sporazuma o priznanju krivnje dana 29.12.2011. godine i postala pravosnažna dana 21.03.2012. godine.

Stoga se osnovano žalbama braniteljice optuženih S.S. i K.Ž. ukazuje da su iskazi Š.A., M.S. i K.S., koji su dati u tužiteljstvu u svojstvu svjedoka protivno zakonu, kada su još uvijek imali svojstvo optuženih i koji su cijenjeni prilikom donošenja pobijane presude, kao i iskazi pomenutih svjedoka, dati na glavnom pretresu, nezakoniti dokazi. Imajući u vidu da su korišteni njihovi raniji iskazi koje su dali u tužiteljstvu, prilikom njihovog saslušanja na glavnom pretresu, koji su im i predočavani, pa iz tih razloga se i oni kao plodovi otrovne voćke, smatraju nezakonitim dokazima, koji su pribavljeni povredama prava na pravičan postupak. Stoga je i po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud pogriješio kada je pobijanu presudu zasnovao na dokazima na kojima se ne može zasnivati presuda, pa je time učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 04 0 K 003788 14 Kž 4 od 13.09.2018. godine)

17.

Postojanje osnovane sumnje da je osumnjičeni odnosno optuženi učinio krivično djelo kao opšti uvjet za određivanje odnosno produženje pritvora – član 146. stav 1. ZKP FBiH

BUDUĆI DA SE KRIVIČNO DJELO, U PRAVILU, MOŽE UČINITI SAMO SA UMIŠLJAJEM A IZ NEHATA KADA TO ZAKON IZRIČITO ODREĐUJE, ZA USTANOVLJENJE POSTOJANJA OSNOVANE SUMNJE KAO OPĆEG UVJETA ZA ODREĐIVANJE ODNOSNO PRODUŽENJE PRITVORA POTREBNO JE UTVRDITI NE SAMO POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI ODNOSNO OPTUŽENI PREDUZEAO RADNJE ZA KOJE SE TERETI NEGO I POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI ODNOSNO OPTUŽENI IMAO ODREĐENI PSIHIČKI ODNOS PREMA SVOM DJELU ODNOSNO DA JE BIO SVJESTAN SVOGA DJELA I HTIO NJEGOVO IZVRŠENJE ILI DA JE BIO SVJESTAN DA USLJED NJEGOVOG ČINJENJA ILI NEČINJENJA MOŽE NASTUPITI ZABRANJENA POSLJEDICA I DA JE PRISTAO NA NJENO NASTUPANJE.

Iz obrazloženja:

„Iz sadržaja spisa predmeta proizlazi da je branitelj optuženih A. H. i D. H. na sjednici vijeća od 15.11.2017. godine, na kojoj je razmatran prijedlog kantonalnog tužitelja iz optužnice za produženje pritvora prema svim optuženicima, iznio stav da se u radnjama njegovih branjenika nisu stekla obilježja kaznenog djela Ubistvo iz člana 166. stav 1. KZ FBiH, nego da se radi o kaznenom djelu Sudjelovanje u tuči iz člana 174. ranije navedenog zakona, odnosno u nepovoljnijoj situaciji za optuženog o kaznenom djelu Ubistvo na mah iz člana 167. KZ FBiH. Od strane branitelja je istaknuto i to da apsolutno ne stoji tužiteljeva teza o prethodnom dogovoru optuženih i njihovoj namjeri za lišavanje života oštećenog. Ovim prigovorima

branitelj je suštinski ukazao na to da kod njegovih branjenika ne postoji umišljaj za počinjenje kaznenog djela koje im je potvrđenom optužnicom stavljeno na teret, dakle, da nedostaje subjektivna komponenta predmetnog kaznenog djela. Na ovom stavu branitelj istrajava i u podnesenim žalbama, dodatno ističući u istima da je upravo pitanje umišljaja (u kom pravcu je isti usmjeren) ključno za ocjenu o kojem kaznenom djelu se kod optuženika radi. Kada prvostupanjski sud u svom rješenju daje razloge za ocjenu o neosnovanosti braniteljevih prigovora iznesenih na sjednici vijeća (dilema je li zbog postojećeg umišljaja kod optuženih u pitanju neko drugo kazneno djelo a ne ono za koje se njegovi branjenici terete) onda u njegovom obrazloženju ističe da je analizom raspoloživih dokaza ... "utvrdio postojanje osnovane sumnje da su optuženi preduzeli krivično-pravne radnje koje im se stavljaju na teret da su udarali više puta nogama i rukama H. N. u predjelu glave i tijela što odbrana ne osporava." Isticanjem ranije navedenih razloga od strane prvostupanjskog suda je, na nivou osnovane sumnje, odgovoreno samo na objektivnu komponentu inkriminacije.

O subjektivnoj strain predmetnog kaznenog djela, o tome da li su optuženi bili svjesni da poduzetim radnjama mogu usmrtni oštećenog, te da li su upravo takvu posljedicu i htjeli ili barem na nju pristali, osporeno rješenje ne sadrži bilo kakve razloge, a u konkretnom slučaju se samo kroz ocjenu umišljaja optuženih moglo odgovoriti na pitanje postoji li osnovana sumnja da su optuženi počinili kazneno djelo koje im je potvrđenom optužnicom stavljeno na teret ili se eventualno radi o nekom od kaznenih djela na koje je branitelj optuženih A. H. i D. H. ukazao na sjednici vijeća i u svojim žalbama. Ovdje je potrebno istaći da svako kazneno djelo, pa tako i djelo za koje se ovi optuženici terete, predstavlja jedinstvo objektivnih i subjektivnih elemenata koji ga čine, kao što su radnja, protupravnost, krivnja i dr, te da se postojanje osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se tereti uvijek mora utvrđivati u odnosu na sve elemente koji ulaze u njegovu strukturu. Očigledno je da prvostupanjski sud prilikom donošenja pobijanog rješenja nije postupio na navedeni način, da su u istom potpuno izostali razlozi za umišljaj optuženih i posljedično tome za koje kazneno djelo se utvrđuje postojanje osnovane sumnje da su gapočinili, što predstavlja bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz člana 312. stav 1. točka k) ZKP FBiH."

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj: 09 0 K 029226 17 Kž 2 od 07.12.2017. godine)

18.

Presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivnje - oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom – član 246. stav 6. tačka a) ZKP FBiH

U SLUČAJU KADA SU SE ZAKLJUČENIM SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE STRANKE I BRANITELJ SPORAZUMJELI DA SE OD OPTUŽENIH ODUZME IMOVINSKA KORIST PRIBAVLJENA KRIVIČNIM DJELOM U TAČNO ODREĐENOM IZNOSU TE KADA JE SUD PRIHVATIO TAKO ZAKLJUČENI SPORAZUM, PRESUDOM SE OD OPTUŽENIH MOŽE ODUZETI IMOVINSKA KORIST PRIBAVLJENA KRIVIČNIM DJELOM SAMO U IZNOSU KOJI JE NAZNAČEN U SPORAZUMU.

Iz obrazloženja:

„... pobijana presuda kojom su optuženi M.O., E.M. i H.P. oglašeni krivim zbog izvršenja krivičnih djela koja su im stavljena na teret potvrđenom optužnicom, donesena je po sporazumima o priznanju krivnje koje su optuženi zastupani po braniteljima zaključili sa kantonalnim tužiteljem u S. Navedenim sporazumima o priznanju krivnje, optuženi M.O., E.M. i H.P. su se saglasili da im se za počinjena krivična djela, ne samo utvrde predložene

pojedinačne kazne i izrekne predložena jedinstvena kazna zatvora, već su se saglasili i sa prijedlogom da se od njih, a na osnovu odredaba člana 114. KZ FBiH, izvrši oduzimanje novca u tačno označenim iznosima kako je to precizirano u optužnici a potom i u sporazumima o priznanju krivnje, kao imovinske koristi pribavljene izvršenjem predmetnih krivičnih djela (član 5., odnosno član 6. sporazuma).

U predmetnoj optužnici koju je kantonalni tužitelj podnio protiv optuženih, kantonalni tužitelj je pozivajući se pri tome na odredbu člana 114. KZ FBiH, predložio da se od optuženih M.O., E.M. i H.P. izvrši oduzimanje novčanih sredstava kao imovinske koristi pribavljene izvršenjem predmetnih krivičnih djela i to, od optuženog M.O. novca u iznosu od u iznosu od 8.820,00 KM, 6.175,00 EUR-a, 520,00 HRK, 500,00 CHF, 1000,00 SEK (švedskih kruna), 200,00 USD i sitno kovanog novca u iznosu od 1.251,75 KM, od optuženog E.M. novca u iznosu od 3.048,50 KM, 4.235,00 EUR-a i 470,00 HRK i od optuženog H.P. novca u iznosu od 1.070,00 KM, kako je to navedeno u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta od optuženih. Obzirom da su tako precizirani novčani iznosi iz optužnice uneseni i u sporazume o priznanju krivnje, pri čemu je neophodno istaći na su neosnovane žalbene tvrdne kantonalnog tužitelja da je u optužnici predloženo, a u sporazumima o priznanju krivnje optuženih dogovoreno da se od optuženih ima oduzeti sav novac naveden u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta, jer to ne proizilazi iz navedenih akata, pravilno je prvostepeni sud postupio kada je prihvatanjem sporazuma o priznanju krivnje, pobijanom presudom od optuženih M.O., E.M. i H.P. izvršio oduzimanje novčanih sredstava u iznosima kako je to precizirano u sporazumima o priznanju krivnje, a i optužnici.

Stoga, u konkretnom slučaju kada su se optuženi M.O., E.M. i H.P. zaključenjem sporazuma o priznanju krivnje za izvršena krivična djela, između ostalog izričito saglasili da se od istih izvrši oduzimanje novca u iznosima kako je to precizirano u optužnici, bez pravnog značaja je pozivanje kantonalnog tužitelja na odredbu člana 114. stav 1. i 2. KZ FBiH, kojom je regulisano da niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom i da se takva korist ima oduzeti sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je krivično djelo učinjeno, pod uvjetima iz tog zakona, i u vezi s tim u žalbi iznošenje tvrdnji da su ispunjeni zakonski uvjeti da se od optuženih oduzme sav novac naveden u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta. Suprotnim postupanjem sud bi išao izvan okvira optužnice a i sporazuma o priznanju krivnje.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 09 0 K 029847 18 Kž 8 od 14.12.2018. godine)

19.

Rješenje o ispravci rješenja – član 306. ZKP FBiH

PROPUST SUDA DA PRILIKOM DONOŠENJA RJEŠENJA O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM ODLUČI O JEDNOJ OD PREDLOŽENIH MJERA OSIGURANJA, NE MOŽE SE NADOMJESTITI DONOŠENJEM RJEŠENJA O ISPRAVCI TOG RJEŠENJA.

Iz obrazloženja:

„Međutim, članom 306. stav 1. ZKP FBiH propisano je da će pogreške u imenima i brojevima kao i druge očigledne pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesaglasnosti pisano izrađene presude s izvornikom ispraviti posebnim rješenjem sudija odnosno predsjednik vijeća na zahtjev stranke i branitelja ili po službenoj dužnosti. Prema tome, iz navedene odredbe jasno proizilazi da se ispravka presude a shodno tome ni ispravka rješenja ne može sastojati u unošenju u izreku presude odnosno rješenja odluke koju ne sadrži rješenje koje se ispravlja.

Suprotno navedenom, iz izreke pobijanog rješenja proizilazi da se tim rješenjem o ispravci rješenja Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.04.2017. godine optuženom Dž.N. produžavaju privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, a koju odluku nije sadržavala izreka rješenja Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.04.2017. godine. Time se ne otklanja tehnički nedostatak u tom rješenju nego mijenja njegova sadržina. Na to ukazuje i sadržina zapisnika o vijećanju i glasanju Kantonalnog suda u Sarajevu, održanom dana 18.04.2017. godine, u predmetu tog suda broj ..., a koji je ovo vijeće razgledalo u skladu sa članom 171. stav 4. ZKP FBiH i u kojem nije sadržana odluka o produžavanju privremenih mjera osiguranja i u odnosu na optuženog Dž.N. Iz tog razloga, nedostatak odluke u rješenju od 18.04.2017. godine o produženju privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom u odnosu na optuženog Dž.N. ne može se otkloniti donošenjem rješenja o ispravci u smislu člana 306. stav 1. ZKP FBiH jer ta odluka o produžavanju privremenih mjera osiguranja i u odnosu na optuženog Dž.N., kako se ukazuje žalbom braniteljice optuženog Dž.N., nije uopšte bila sadržana u rješenju Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.04.2017. godine.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 019389 18 Kž 9 od 26.02.2018. godine)

20.

Povreda prava na odbranu - propust suda da se izjasni o prigovorima odbrane o zakonitosti dokaza – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

PROPUST PRVOSTEPENOG SUDA DA SE NA GLAVNOM PRETRESU IZJASNI O OSNOVANOSTI PRIGOVORA ODBRANE KOJI SU SE ODNOSILI NA ZAKONITOST PREDLOŽENIH ODNOSNO IZVEDENIH DOKAZA, PA, POTOM, PROPUST SUDA DA SE U PRESUDI IZJASNI O OSNOVANOSTI PRIGOVORA ODBRANE O ZAKONITOSTI TIH DOKAZA, IAKO JE NA DOKAZIMA NA KOJE SE ODNOSIO PRIGOVOR ODBRANE ZASNOVAO SVOJU PRESUDU, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH JER JE PRVOSTEPENI SUD NA TAJ NAČIN PROPUSTIO DA UZME U RAZMATRANJE STAVOVE ODBRANE IZNESENE TOKOM GLAVNOG PRETRESA.

Iz obrazloženja:

„Iz spisa predmeta proizilazi da je branitelj optuženog B.B. na glavnom pretresu održanom dana 15.04.2016. godine istakao prigovore u pogledu zakonitosti dokaza koji su pribavljeni pretresima te na osnovu potvrda o privremenom oduzimanju predmeta. Prigovori su sadržavali tvrdnju da nije postojala naredba suda ni za pretres vozila ni za privremeno oduzimanje predmeta, a nije postojala opasnost od odlaganja koja bi opravdala da se predmeti oduzmu bez naredbe suda. Branitelj je na glavnom pretresu određeno naveo da zbog toga smatra da je oduzimanje predmeta izvršeno protivno članu 80. stav 1. ZKP FBiH. Takođe, branitelj je istakao da privremeno oduzeti predmeti nisu pohranjeni u sudu, u skladu sa članom 84. ZKP FBiH, nego su direktno poslani na vještačenje iz tužiteljstva. Branitelj je na tom glavnom pretresu, na izričito pitanje predsjednice vijeća, izjavio da se taj prigovor odnosi na sve privremeno oduzete predmete. O tim prigovorima odbrane sud nije odlučio na glavnom pretresu održanom dana 15.04.2016. godine nego je odlučivanje o tim prigovorima odložio. Na glavnom pretresu održanom dana 02.06.2016. godine sud je odlučio da će konačnu odluku o zakonitosti i nezakonitosti dokaza dati u svojoj odluci (vjerovatno se mislilo na presudu). Iz zapisnika o glavnom pretresu od 11.07.2016. godine vidljivo je da je branitelj navedene prigovore u vezi

sa zakonitošću izvedenih dokaza ponovio i u završnom izlaganju ističući ponovo da ti dokazi, budući da su nezakonito pribavljeni, nisu mogli biti niti predmet vještačenja.

Iz obrazloženja pobijane presude (strana 13.) vidljivo je da je prvostepeni sud, u vezi sa navedenim prigovorom odbrane o zakonitosti izvedenih dokaza, zaključio da su nezakoniti dokazi zapisnik o pretresanju Policijske stanice B. broj 02/6-4-04-2-02/15 od 13.04.2015. godine, zapisnik o pretresanju Policijske stanice B. broj 02/6-4/04-2-03/15 od 13.04.2015. godine, fotodokumentacija Policijske stanice B. broj 02/6-4-04-2-987/15 od 13.04.2015. godine, potvrda o privremenom oduzimanju predmeta izdata od Policijske uprave K., Policijska stanica B. broj 02/6-4-04-2-10/15 od 13.04.2015. godine i dio zapisnika o uviđaju Uprave policije, Policijska uprava K. broj 02/6-4-04-2-23/15 od 13.04.2015. godine, u dijelu u kome se navodi da je od strane službenika OKP PU K. i PS B. izvršen pretres navedenih putničkih vozila kao i opis nađenih predmeta koji se mogu dovesti u vezu sa počinjenjem ovog krivičnog djela.

U pobijanoj presudi sud se, međutim, nije izjasnio o osnovanosti prigovora odbrane o zakonitosti ostalih dokaza pa ni osnovanosti tvrdnje odbrane da su nezakoniti dokazi i predmeti oduzeti po potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta Policijske stanice B. broj 02/6-4-04-2-11/15 od 13.04.2015. godine i potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta Uprave policije T. broj 02/3-1-30/15 od 13.04.2015. godine kao i sva vještačenja privremeno oduzetih predmeta.

Budući da je prvostepeni sud propustio se izjasniti na glavnom pretresu o osnovanosti prigovora odbrane koji su se odnosili na nezakonitost izvedenih dokaza nego je to odložio na vrijeme donošenja svoje odluke (presude), pa, potom, u presudi propustio se izjasniti o osnovanosti prigovora odbrane o nezakonitosti navedenih dokaza, iako je na dokazima na koje se odnosio prigovor odbrane zasnovao svoju presudu, prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, a ne bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, kako se navodi u žalbi branitelja. Naime, dužnost je suda da da ocjenu osnovanosti prigovora, iznesenih tokom glavnog pretresa, o zakonitosti dokaza izvedenih na glavnom pretresu. Kako to prvostepeni sud nije učinio ni na glavnom pretresu ni u svojoj presudi, propuštajući na taj način da uzme u razmatranje stavove odbrane iznesene tokom glavnog pretresa, povrijedio je pravo optuženog na odbranu i time učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 06 0 K 008179 17 Kž 2 od 17.01.2018. godine)

21.

Povreda prava na odbranu - neomogućavanje odbrani da iznese uvodno izlaganje – član 312. stav 1. tačka d) i član 275. stav 3. ZKP FBiH

NEOMOGUĆAVANJEM ODBRANI DA IZNESE UVODNO IZLAGANJE, POVRIJEĐENO JE PRAVO OPTUŽENOG NA ODBRANU JER JE POZIVANJE ODBRANE DA IZNESE UVODNO IZLAGANJE ZAKONOM PROPISANA OBAVEZNA RADNJA SUDA U OKVIRU GLAVNOG PRETRESA UPRAVO RADI PRUŽANJA MOGUĆNOSTI ODBRANI DA, IZNOSEĆI KONCEPT ODBRANE, UKAŽE SUDIJI ODNOSNO SUDSKOM VIJEĆU NA KLJUČNA ČINJENIČNA I PRAVNA PITANJA KOJA JE, PO OCJENI ODBRANE, POTREBNO RASVIJETLITI I RASPRAVITI TOKOM GLAVNOG PRETRESA.

Iz obrazloženja:

„Postupajući na navedeni način sud je, kako se to osnovano ukazuje žalbom branitelja, povrijedio odredbu člana 275. stav 3. ZKP FBiH. Ova odredba propisuje da, nakon čitanja optužnice i uvodnog izlaganja tužitelja, optuženi i njegov branitelj mogu izložiti koncept odbrane. S obzirom na zakonom određenu svrhu uvodnog izlaganja odbrane, ovaj sud nalazi da je neomogućavanjem odbrani da iznese uvodno izlaganje, pogotovo što je prethodno tužiteljica iznijela svoje uvodno izlaganje, povrijeđeno pravo optuženog na odbranu. Naime, pozivanje odbrane da iznese uvodno izlaganje je zakonom propisana obavezna radnja suda u okviru glavnog pretresa upravo radi pružanja mogućnosti odbrani da, iznoseći svoj koncept odbrane, ukaže sudskom vijeću na ključna činjenična i pravna pitanja koja je, po ocjeni odbrane, potrebno rasvijetliti i raspraviti tokom glavnog pretresa. Time se značajno može utjecati na sam tok i sadržinu dokaznog postupka i čitavog glavnog pretresa u smislu njihovog vođenja na način koji će omogućiti rasvjetljavanje i tih činjeničnih i pravnih pitanja te ocjenu izvedenih dokaza i iznesenih pravnih stavova u kontekstu ne samo koncepta optužbe nego i koncepta odbrane. S obzirom na to, ovaj sud nalazi da je propuštanjem suda da pozove odbranu da iznese, ako to hoće, uvodno izlaganje i pored obaveze predsjednika vijeća da se, u skladu sa članom 254. stav 2. ZKP FBiH, stara za svestrano pretresanje predmeta, povrijeđeno pravo optuženog na odbranu, te da je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 06 0 K 008179 17 Kž 2 od 17.01.2018. godine)

22.

Prekoračenje optužbe – bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH

IZMIJENIVŠI ČINJENIČNI OPIS DJELA IZ OPTUŽNICE TAKO ŠTO JE OPTUŽENU OGLASIO KRIVOM ZA PRIBAVLJANJE PROTIVPRAVNE IMOVINSKE KORISTI U ODREĐENOM IZNOSU PREDUZEĆU NAVEDENOM U IZRECI PRVOSTEPENE PRESUDE IAKO JOJ JE OPTUŽNICOM BILO STAVLJENO NA TERET DA JE RADNJAMA OPISANIM U OPTUŽNICI PRIBAVILA SEBI I SAOPTUŽENOM PROTIVPRAVNU IMOVINSKU KORIST, PRVOSTEPENI SUD JE PREKORAČIO OPTUŽBU I TIME UČINIO BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA J) ZKP FBiH JER SE PRESUDA NE ODNOSI NA DJELO KOJE JE BILO PREDMET OPTUŽBE SADRŽANE U IZMIJENJENOJ OPTUŽNICI.

Iz obrazloženja:

„Naime, u djelimično izmijenjenoj optužnici tužitelja, na glavnom pretresu održanom dana 01.07.2013. godine, bilo je navedeno da su saoptuženi P.B. i K.T, na opisani način sebi „pribavili protupravnu imovinsku korist u iznosu od 789.461,00 KM za koji iznos su oštetili preduzeće „E.“ d.o.o. L.“. Kod takvog činjeničnog opisa tužitelj je ostao i na zadnjem glavnom pretresu održanom dana 16.12.2013. godine, odnosno i u završnoj riječi. Međutim, sud je, kako to „obrazlaže“ (strana 8. presude, prvi pasus), taj dio činjeničnog opisa optužnice sam izmijenio tako da je, kako navodi, umjesto navoda u izmijenjenoj optužnici „da je optužena sebi pribavila imovinsku korist u iznosu od 789.461,00 KM i za navedeni iznos oštetila preduzeće „E.“, u izreci presude naveo da je optužena „preduzeću „A.c.“ d.o.o. L. pribavila protupravnu imovinsku korist u iznosu od 299.908,30 KM, a za navedeni iznos prčinila štetu poduzeću „E.“. Iz navoda suda proizilazi da je ova izmjena optužnice izvršena iz razloga jer iz provedenih dokaza proizilazi da je ukupno pribavljena imovinska korist od 299.908,30 KM i da tu „protupravnu korist optužena nije sebi pribavila“ već preduzeću „A.c.“. Dakle, ovakvom

izmjenom činjeničnog opisa prvostepeni sud je povrijedio pravilo o vezanosti presude za optužbu iz člana 295. stav 1. ZKP FBiH, jer ovakvim izmjenama sud mijenja bitne elemente predmetnog krivičnog djela koji se odnose na pribavljenu imovinsku korist. Pored toga, kako je navedena izmjena izvršena u izreci presude, onda je osnovan i žalbeni prigovor branitelja, da je optuženoj bila onemogućena efikasna odbrana, odnosno da odbrana nije imala mogućnost da se očituje o tim izmjenama i iznese svoje protuargumente. Postupivši na taj način suprotno odredbi člana 295. stav 1. ZKP FBiH, prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH, a istovremeno je počinio i bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, jer je optuženoj bilo uskraćeno pravo na odbranu, kako je na te povrede pravilno ukazao branitelj u žalbi.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 10 0 K 002161 15 Kž od 28.05.2018. godine)

23.

Nerazumljivost izreke rješenja kojim su određene privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

USLJED PROPUSTA PRVOSTEPENOG SUDA DA U RJEŠENJU KOJIM SU OPTUŽENIMA U KONKRETNOJ KRIVIČNOJ PREDMETU, ODREĐENE PRIVREMENE MJERE OSIGURANJA ZABRANOM OTUĐENJA ILI OPTEREĆENJA NEKRETNINE ILI STVARNIH PRAVA UPISANIH NA NEKRETNINI, UZ ZABILJEŽBU ZABRANE U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA, NAZNAČI ČIJE SU VLASNIŠTVO TE NEKRETNINE, IZREKA POBIJANOG RJEŠENJA JE NERAZUMLJIVA, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.“

Iz obrazloženja:

„Osnovano se žalbama branitelja optuženih S.N. i pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo prvostepeno rješenje pobija i tvrdnjom da je njegova izreka nerazumljiva jer su pobijanim rješenjem određene privremene mjere osiguranja u odnosu na ove optužene i zabranom otuđenja ili opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini, uz zabilježbu zabrane u zemljišnim knjigama na stambenom objektu i dvorištu ... a te nekretnine nisu vlasništvo optuženih S.N. ili pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo. Naime, u izreci pobijanog rješenja, u odnosu na ove nekretnine, propušteno je da se naznači čije su one vlasništvo, te kako su navedene privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, u odnosu na ove nekretnine, izrečene optuženima S.N. i pravnoj osobi G. d.o.o. Sarajevo, izreka pobijanog rješenja u tom dijelu je nerazumljiva, te je i time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 019389 17 Kž 5 od 26.02.2018. godine)

24.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – propust suda da obrazloži kojim razlozima se rukovodio pri ublažavanju kazne optuženom - član 312. stav 1. tačka k) i član 305. stav 8. ZKP FBiH

PROPUST SUDA DA IZNESE ZAKONSKI OSNOV ZA UBLAŽAVANJE KAZNE I RAZLOGE KOJIMA SE RUKOVODIO PRI DONOŠENJU ZAKLJUČKA DA KAZNU

TREBA UBLAŽITI, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„... optuženi B.E. je oglašen krivim za krivično djelo Razbojništva iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 31. KZ FBiH. Za to krivično djelo u zakonu je propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina, a pobijanom presudom optuženom je izrečena kazna zatvora u trajanju od jedne godine. Iz izreke i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je kazna optuženom izrečena uz primjenu člana 50. KZ FBiH. Ova zakonska odredba odnosi se na ublažavanje kazne i propisuje da sud može učinitelju odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom kad zakon propisuje da se učinitelj može blaže kazniti (član 50. tačka a) KZ FBiH) i kad sud utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja (član 50. tačka b) KZ FBiH). Ni u izreci ni u obrazloženju pobijane presude prvostepeni sud ne navodi po kojem od ovih zakonskih osnova je optuženom izrečena ublažena kazna tj. da li po osnovu iz člana 50. tačka a) ili po osnovu iz člana 50. tačka b) KZ FBiH. U obrazloženju pobijane presude sud navodi samo otežavajuće i olakšavajuće okolnosti koje je cijenio optuženom prilikom odmjeravanja kazne. S obzirom na zakonske osnove iz člana 50. KZ FBiH za ublažavanje kazne, očito je da navodi prvostepenog suda koji se odnose na utvrđene otežavajuće i olakšavajuće okolnosti ne predstavljaju obrazloženje odluke o ublažavanju kazne. S druge strane, odredbom člana 305. stav 8. ZKP FBiH izričito je propisano da će sud u pismeno izrađenoj presudi posebno obrazložiti kojim se razlozima rukovodio pri odluci da kaznu treba ublažiti. S obzirom da prvostepena presuda ne sadrži razloge koji se tiču zakonskih osnova za ublažavanje kazne (postojanje jednog od zakonom izričito propisanih osnova za ublažavanje kazne ili postojanje naročito olakšavajućih okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja) a optuženom je izrečena ublažena kazna zatvora, očito je da pobijana presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama. Stoga se osnovano žalbom kantonalne tužiteljice iz S., prvostepena presuda pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 027857 17 Kž 4 od 13.09.2017. godine)

25.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama - nedostatak razloga o proporcionalnosti između određenih privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i cilja koji se želi postići njihovim određivanjem, član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PROPUST SUDA DA U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM NAVEDE RAZLOGE NA OSNOVU KOJIH JE ZAKLJUČIO DA POSTOJI PROPORCIONALNOST IZMEĐU VRIJEDNOSTI IMOVINE ČIJE SE RASPOLAGANJE OGRANIČAVA I VRIJEDNOSTI IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM ČIJE SE ODUZIMANJE OSIGURAVA IMA ZA POSLJEDICU NEDOSTATAK RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Prvostepeni sud je na kraju obrazloženja pobijanog rješenja konstatovao da je vrijednost imovine čije se raspolaganje ograničava proporcionalna s vrijednošću imovinske koristi čije se oduzimanje osigurava. Pri tome je prvostepeni sud naveo da je vrijednost imovinske koristi čije se oduzimanje osigurava određenim i produženim privremenim mjerama osiguranja preko 4 miliona KM, ali je propustio određeno navesti kolika je to vrijednost imovine čije se raspolaganje ograničava tim privremenim mjerama, kako se osnovano ukazuje žalbama branitelja optuženih S.N. i pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo. Stoga ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud propustio dati razloge na osnovu kojih je zaključio da postoji proporcionalnost između vrijednosti imovine čije se raspolaganje ograničava i vrijednosti imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom čije se oduzimanje osigurava te je i time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 019389 17 Kž 5 od 26.02.2018. godine)

26.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – propust suda da da ocjenu o tome da li se određenim privremenim mjerama osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom nameće pretjeran teret optuženom – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

SUD JE PRI DONOŠENJU ODLUKE O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM DUŽAN DATI I RAZLOGE O TOME DA LI SE ODREĐENIM PRIVREMENIM MJERAMA OSIGURANJA NAMEĆE PREVELIK TERET ZA OPTUŽENE U ODNOSU NA KOJE JE PRIVREMENA MJERA OSIGURANJA ODREĐENA. U PROTIVNOM, RJEŠENJE O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Žalbom branitelja optužene pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo ukazuje se i da je pobijanim rješenjem i to prvenstveno blokadom računa ove pravne osobe, ona onemogućena u svom redovnom poslovanju i obavljanju redovnih i ugovorenih poslova. Žalba sadrži niz podataka o navodnim posljedicama donošenja rješenja o određivanju privremenih mjera osiguranja u pogledu mogućnosti poslovanja pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo i poziva se na dokaze iz kojih proizilaze te činjenice i koji su priloženi uz žalbu. Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je navedeno istaknuto i u izjašnjenju branitelja optuženih S.N. i pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo na prijedlog tužitelja za produženje privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, ali, iako se u pobijanom rješenju navodi taj dio izjašnjenja branitelja, pobijano rješenje ne sadrži ocjenu tih navoda branitelja koji se svode na tvrdnju da se određivanjem odnosno produžavanjem ovakvih privremenih mjera osiguranja nameće prevelik teret za navedene optužene. Kako pobijano rješenje ne sadrži razloge o toj tvrdnji odbrane i time je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 019389 17 Kž 5 od 26.02.2018. godine)

27.

Zasnivanje presude na iskazima svjedoka iz istrage koji su korišteni protivno odredbama člana 288. stav 1. i 2. ZKP FBiH – bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 288. stav 1. i 2. ZKP FBiH

ISKAZI SVJEDOKA IZ ISTRAGE MOGU SE NA GLAVNOM PRETRESU KORISTITI SAMO POD UVJETIMA PROPISANIM U ČLANU 288. STAV 1. I 2. ZKP FBiH NAKON ČEGA SE ONI PRILAŽU KAO DOKAZNI MATERIJAL I SAMO SE U TIM SLUČAJEVIMA PRESUDA MOŽE ZASNIVATI I NA TIM ISKAZIMA SVJEDOKA. KORIŠTENJE TIH ISKAZA NA GLAVNOM PRETRESU PROTIVNO NAVEDENIM ODREDBAMA PREDSTAVLJA NJIHOVU NEPRAVILNU PRIMJENU I, AKO JE TO BILO ILI JE MOGLO BITI OD UTICAJA NA ZAKONITO I PRAVILNO DONOŠENJE PRESUDE, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 2. ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Dakle, iz pobijane presude proizilazi da prvostepeni sud sve iskaze svjedoka „B1“ cijeni relevantnim dokazima i svoje odlučne činjenične zaključke da je J. R. osoba koja je kritične prilike zajedno sa još dvije nepoznate osobe, pucajući iz automatske puške, ubila civile N. N., M. H. i F. H. i da ne postoji dilema u pogledu utvrđivanja identiteta optuženog, zasniva upravo na iskazima svjedoka „B1“ datim na glavnom pretresu i u toku istrage.

Budući da iskazi svjedoka „B1“ dati u toku istrage nisu u skladu sa odredbom člana 288. stav 1. ZKP FBiH korišteni na glavnom pretresu pa ni priloženi kao dokazni materijal u spis prilikom ispitivanja navedenog svjedoka na glavnom pretresu, niti su se u sudski spis mogli naknadno priložiti kao dokaz shodno članu 288. stav 2. ZKP FBiH, obzirom da je svjedok „B1“ u toku postupka ispitan na glavnom pretresu, zasnivanjem prvostepene presude na tim dokazima, iskazima svjedoka „B1“ iz istrage, od strane prvostepenog suda došlo je do povrede člana 288. stav 2. ZKP FBiH koja je, u konkretnom slučaju, mogla biti od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke suda. Stoga ovaj sud nalazi da je postupanjem na glavnoj raspravi suprotno navedenoj zakonskoj odredbi i prilikom donošenja prvostepene presude sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 288. stav 2. ZKP FBiH.

Iz navedenih razloga ovaj sud je, uvažavanjem žalbe braniteljice optuženog J. R., na osnovu člana 330. stav 1. tačka a) ZKP FBiH, donio rješenje kojim je ukinuo prvostepenu presudu i pošto je u istom krivičnom predmetu presuda već jednom bila ukinuta, na osnovu člana 325. stav 2. ZKP FBiH, odredio održavanje pretresa u ovom predmetu pred ovim sudom.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj: 06 0 K 007724 17 Kž 2 od 14.02.2018. godine)

28.

Zasnivanje presude na dokazu koji nije iznesen na glavnom pretresu – bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 296. stav 1. ZKP FBiH

ZASNIVANJEM PRESUDE NA DIJELU ISKAZA SVJEDOKA IZ ISTRAGE KOJI SVJEDOKU PRILIKOM NJEGOVOG ISPITIVANJA NA GLAVNOM PRETRESU NIJE PREDOČEN NITI JE SVJEDOKU OMOGUĆENO DA SE O TOM ISKAZU IZJASNI, DAKLE, NA DOKAZU KOJI NIJE NI IZNESEN NA GLAVNOM PRETRESU, PREDSTAVLJA KRŠENJE ODREDBE ČLANA 296. STAV 1. ZKP FBiH KOJE JE MOGLO BITI OD UTJECAJA NA DONOŠENJE PRAVILNE I ZAKONITE ODLUKE TE JE TIME

UČINJENA BITNA POVREDA ODREDAVA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 2. ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Prema stanju spisa i sadržini zapisnika sa glavnog pretresa od 25.04.2016. godine, kada je kao svjedok ispitan oštećeni R. T., slijedi da je ovom svjedoku predodan dio iskaza sa zapisnika od 20.12.2011. godine CJB B.L. u kome se on izjašnjavao o tome kako ga je udarao optuženi „Kada sam se sagnuo da obrišem pod isti mi je s obje noge skočio na leđa, a zatim bi me nastavljao udarati vojničkim čizmama po cijelom tijelu“, dok iz razloga datih u obrazloženju pobijane presude slijedi da je prvostepeni sud svoj zaključak o tome da iskaz oštećenog R. T. kao svjedoka nije pouzdan i vjerodostojan, između ostalog, temeljio i na ranije pomenutom dijelu iskaza oštećenog sa zapisnika od 20.12.2011. godine koji mu nije predodan.

Dakle, prvostepeni sud je svoju presudu temeljio i na dijelu iskaza oštećenog kao svjedoka koji je dat u toku istrage iako oštećenom taj dio iskaza nije predodan na glavnom pretresu niti mu je, u smislu člana 288. stav 1. ZKP FBiH, omogućeno da u tom dijelu objasni ili pobije svoj prethodni iskaz. To dalje znači da se radi o dokazu koji nije iznesen na glavnom pretresu, a shodno članu 296. stav 1. ZKP FBiH samo na dokazima i činjenicama koji su izneseni na glavnom pretresu sud može zasnovati presudu. Budući da je prvostepeni sud svoje odlučne činjenične zaključke zasnovao na dijelu iskaza svjedoka oštećenog iz istrage koji nije iznesen na glavnom pretresu i svjedoku oštećenom omogućeno da u tom dijelu objasni ili pobije svoj prethodni iskaz, očito je da je povreda navedenih zakonskih odredaba, u konkretnom slučaju, mogla biti od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke suda. Stoga je, na taj način, učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH.

Imajući u vidu sve navedeno ovaj sud je djelimičnim uvažavanjem žalbe kantonalnog tužitelja, na osnovu člana 330. stav 1. tačka a) ZKP FBiH, donio rješenje kojim je ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH Broj: 06 0 K 009087 16 Kž od 09.08.2017.godine)

29.

Zabrana reformatio in peius – član 322. ZKP FBiH

KADA JE, NA OSNOVU PRIJEDLOGA NADLEŽNOG TUŽITELJA DA SE OSUMNJIČENIMA PRITVOR PRODUŽI IZ RAZLOGA PROPISANIH U ČLANU 146. STAV 1. TAČKA B), C) I D) ZKP FBiH, PRVOSTEPENI SUD OSUMNJIČENIMA RJEŠENJEM PRODUŽIO PRITVOR SAMO IZ RAZLOGA PROPISANOG U ČLANU 146. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBiH, TE TO RJEŠENJE, DJELIMIČNIM UVAŽAVANJEM ŽALBE BRANITELJA OSUMNJIČENOG, UKINUTO OD STRANE DRUGOSTEPENOG SUDA I PREDMET VRAĆEN PRVOSTEPENOM SUDU NA PONOVO ODLUČIVANJE, PRODUŽENJEM PRITVORA OSUMNJIČENIM, PRI PONOVNOM ODLUČIVANJU, SADA IZ RAZLOGA PREDVIĐENIH U ČLANU 146. STAV 1. TAČKA B) I D) ZKP FBiH, POVRIJEĐENO JE PRAVILO O ZABRANIO REFORMATIO IN PEIUS BUDUĆI DA JE PROTIV PRETHODNOG RJEŠENJA BILA IZJAVLJENA ŽALBA SAMO U KORIST OSUMNJIČENIH.

Iz obrazloženja:

„... rješenjem Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.10.2017. godine, donesenim povodom prijedloga Kantonalnog tužiteljstva Kantona S. od 18.10.2017. godine za produženje pritvora

osumnjičenima S.A. i K.A. u trajanju od 2 (dva) mjeseca, a iz razloga propisanih u članu 146. stav 1. tačka b), c) i d) ZKP FBiH, osumnjičenima S.A. i K.A. je pritvor bio produžen samo iz razloga propisanog u članu 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH. Takođe, iz spisa predmeta proizilazi da protiv tog rješenja žalbu nije izjavilo Kantonalno tužiteljstvo Kantona S. nego samo branitelji osumnjičenih i, upravo, djelimičnim uvažavanjem žalbi branitelja osumnjičenih odnosno primjenom člana 324. ZKP FBiH, rješenje Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.10.2017. godine je bilo ukinuto i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Iz tih razloga je, a imajući u vidu odredbu člana 322. ZKP FBiH, kojom je propisano da kada je podnesena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu, a koja odredba se, u skladu sa članom 338. ZKP FBiH, primjenjuje i u postupku odlučivanja o žalbi na rješenje, bila isključena mogućnost ponovnog produženja pritvora osumnjičenima S.A. i K.A. iz razloga propisanih u članu 146. stav 1. tačka b) i d) ZKP FBiH.

S obzirom na navedeno, prvostepeni sud se u pobijanom rješenju bespotrebno upustio u ponovnu ocjenu osnovanosti prijedloga tužiteljstva za produženje pritvora osumnjičenima S.A. i K.A. iz razloga propisanih u članu 146. stav 1. tačka b) i d) ZKP FBiH.

Slijedom toga, žalbeni navodi kantonalne tužiteljice kojima se osporava pravilnost zaključka prvostepenog suda o nepostojanju posebnih osnova za pritvor prema osumnjičenima S.A. i K.A. iz člana 146. stav 1. tačka b) i d) ZKP FBiH su irelevantni.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 029534 17 Kž 2 od 27.11.2017. godine)

30.

Dopuštenost žalbe zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji izjavljenoj protiv presude donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivnje – član 327. i član 246. stav 6. tačka c) ZKP FBiH

AKO SUD IZREKNE OPTUŽENOM KRIVIČNOPRAVNU SANKCIJU KOJA NIJE UTVRĐENA SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE, KOJI JE SUD PRIHVATIO, ONDA STRANKE I BRANILAC IMAJU PRAVO DA IZJAVE ŽALBU ZBOG ODLUKE O TOJ KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI KAO I PO SVIM OSTALIM ŽALBENIM OSNOVAMA, VEZANO ZA KRIVIČNOPRAVNU SANKCIJU KOJA NIJE UTVRĐENA U SPORAZUMU.

Iz obrazloženja:

„Prema odredbi člana 246. stav 6. tačka a) i c) ZKP FBiH uslov za prihvatanje od strane suda sporazuma o priznanju krivnje zaključenog između optuženog i njegovog branioca, sa jedne strane i kantonalnog tužioca, sa druge strane, je utvrđenje suda da je do sporazuma o priznanju krivnje došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem (tačka a), te upoznavanja optuženog sa svim zakonskim posljedicama pismeno zaključenog sporazuma o priznanju krivnje, uključujući i potpuno razumijevanje optuženog da se sporazumom o priznanju krivnje odriče, ne samo prava na suđenje, već i prava na žalbu na krivičnopravnu sankciju koja će mu se izreći na osnovu sačinjenog sporazuma (tačka c).

Procesne posljedice gubitka prava na žalbu na izrečenu krivičnopravnu sankciju za optuženog nastaju u trenutku prihvatanja sporazuma o priznanju krivnje od strane suda. Sud je vezan sporazumom koji je prihvatio i mora izreći onu krivičnopravnu sankciju koja je predviđena sporazumom, što nesumnjivo proizilazi iz stava 5. člana 246. ZKP FBiH. Međutim, ako sud izrekne optuženom krivičnopravnu sankciju koja nije utvrđena sporazumom o priznanju krivnje, koji je sud prihvatio, onda stranke i branilac imaju pravo da izjave žalbu zbog odluke

o toj krivičnopravnoj sankciji, kao i po svim ostalim žalbenim osnovama, vezano za krivičnopravnu sankciju koja nije utvrđena u sporazumu.

Kako je u konkretnoj krivičnopravnoj situaciji prvostepeni sud izrekao optuženom i krivičnopravnu sankciju (mjeru sigurnosti oduzimanje predmeta) koja nije utvrđena u sporazumu o priznanju krivice, žalbu branioca optuženog izjavljena na tu sankciju je dozvoljena...“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 022049 17 Kž 18 od 05.11.2018. godine)

31.

Izvođenje dokaza na glavnom pretresu pri ponovljenom suđenju nakon ukidanja prvostepene presude - član 331a. stav 4. ZKP FBiH

NEMA POVREDE PRAVA NA ODBRANU NI BITNE POVREDE ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH SAMO ZBOG TOGA ŠTO PRVOSTEPENI SUD NA GLAVNOM PRETRESU, ODRŽANOM TOKOM PONOVLJENOG SUĐENJA NAKON UKIDANJA PRVOSTEPENE PRESUDE, NIJE PONOVO NEPOSREDNO IZVEO SVE DOKAZE KOJI SU NEPOSREDNO IZVEDENI NA GLAVNOM PRETRESU ODRŽANOM TOKOM PRETHODNOG SUĐENJA POD UVJETIMA PROPISANIM ČLANOM 331A. STAV 4. ZKP FBiH.

Iz obrazloženja:

„Neosnovano je žalbom optuženikova branitelja ukazano i na navodnu povredu prava na obranu njegovog branjenika. Ova povreda je učinjena onda kada na štetu optuženog uopće nisu primijenjena ili su nepravilno primijenjena pravila postupka. Branitelj konkretno nalazi da je predmetnu povredu prvostupanjski sud počinio jer je u ponovnom postupku odbio njegov prijedlog da se na glavnom pretresu ponovo izvedu svi dokazi koji su bili izvedeni u postupku koji je prethodio donošenju ukinute presude. Kod ocjene opravdanosti ranije navedenog stava iz žalbe branitelja optuženog E. M. prvenstveno valja poći od sadržaja odredbe člana 331a. ZKP FBiH koja je u svemu primjenjiva na danu procesnu situaciju. U ovoj odredbi je na izričit način propisano da je prvostupanjski sud dužan da izvede sve procesne radnje i raspravi sva sporna pitanja na koja je ukazao drugostupanjski sud u svojoj odluci. Dalje ista odredba propisuje da će iskazi saslušanih svjedoka i vještaka i pisani nalaz i mišljenje biti prihvaćeni kao dokazi i da mogu biti pročitani ili reproducirani ukoliko su ti svjedoci i vještaci prilikom svjedočenja bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branitelja ili nisu bili ispitani od strane suprotne stranke ili branitelja iako im je to bilo omogućeno. Ovo je okvir u kojem se sud kreće kada provodi ponovni postupak nakon ukidanja ranije donesene presude, bez obzira na to što stranke i branitelj na glavnom pretresu, sukladno stavu 3. predmetne odredbe, mogu iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze kojima opravdavaju svoje tvrdnje.

U konkretnom slučaju odluka o odbijanju braniteljevog prijedloga za izvođenje svih dokaza izvedenih u postupku koji je prethodio donošenju ukinute presude je zasnovana na činjenici da su svi svjedoci i vještaci tokom tog postupka unakrsno ispitani od suprotne stranke i branitelja. Ovakvo postupanje prvostupanjskog suda je u svemu u skladu sa članom 331a. ZKP FBiH i obrazloženo je na strani 3. pobijane presude. Pri tome je taj sud, poštujući upute iz ukidnog rješenja neposredno višeg suda broj: 09 0 K 023700 16 Kž 9 od 22.11.2016. godine, otklanjajući propuste koji su doveli do ukidanja ranije presude, prilikom novog suđenja opravdano odlučio da se od dokaza koji su izvedeni u ranijem postupku na glavnom pretresu neposredno izvede samo dokaz ispitivanjem oštećenog S. P. I ovaj sud nalazi da za donošenje pravilne i zakonite odluke u ponovljenom suđenju nije bilo nužno izvođenje svih dokaza koji su bili izvedeni u

postupku u kojem je donesena ukinuta presuda. Dakle, na štetu optuženog nije učinjena bitna povreda iz člana 312. stav 1. točka d) ZKP FBiH.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 09 0 K 023700 17 Kž 14 od 31.10.2017. godine)

GRADANSKO PRAVO

STVARNO PRAVO

32.

Član 48. stav 1. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima i član 95. Općeg Zakona o zadrugama

SUDSKU ZAŠTITU ZA PREDAJU U POSJED NEKRETNINA PRETPOSTAVLJENI VLASNIK MOŽE OSTVARITI AKO U PARNICI DOKAŽE DA JE SPORNE NEKRETNINE PRIBAVIO PO VALJANOM PRAVNOM OSNOVU I NA ZAKONIT NAČIN, TE DA SE NALAZE U POSJEDU TUŽENOG BEZ PRAVNOG OSNOVA ILI PO SLABIJEM PRAVNOM OSNOVU, A NE POZIVOM NA ODREDBU ČLANA 95. OPĆEG ZAKONA O ZADRUGAMA, KOJOM JE PROPISAN UPRAVNI POSTUPAK VRAĆANJA IMOVINE KOJA JE BILA VLASNIŠTVO ZADRUGA I ZADRUŽNIH SAVEZA POSLIJE 01.07.1953. GODINE I KOJA JE BEZ NAKNADE PRENESENA DRUGIM KORISNICIMA.

Iz obrazloženja:

Neosnovano svoje pretpostavljeno vlasništvo tužitelji zasnivaju na odredbi iz člana 95. stav 1. Općeg zakona o zadrugama, navodeći da je predmetna imovina, kao zadružna, bez pravnog osnova i besteretno upisana kao posjed tuženog, te da ova imovina kao zadružna može biti vlasništvo novoosnovanih zadruga na području Općine Z., temeljem navedene odredbe, sa ograničenjima u upravljanju i raspolaganju, kako je određeno članovima 50. i 67. Općeg zakona o zadrugama.

Naime, odredbama člana 95. Općeg zakona o zadrugama regulisan je postupak vraćanja imovine koja je bila vlasništvo zadruga i zadružnih saveza poslije 01.07.1953. godine i koja je bez naknade prenesena drugim korisnicima. Vraćanje imovine po ovoj odredbi provodi se putem sporazuma sa pravnim licem na koje je imovina prenesena bez naknade ili u upravnom postupku pred nadležnim upravnim organom, odnosno u upravnom sporu pred nadležnim sudom. Zbog toga se pretpostavljeno vlasništvo, u nedostatku pretpostavki koje su propisane odredbom člana 48. stav 1. Zakona o vlasničko - pravnim odnosima, ne može zasnivati na navedenoj odredbi člana 95. Općeg zakona o zadrugama, pa je neosnovano revizijsko shvatanje da su tužitelji, kao novoosnovane zadruge na području Općine Z. stekle pravo vlasništva na zadružnoj imovini, jer da su nekadašnje zadruge tu imovinu stvorile svojim radom i sredstvima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 Ps 034770 15 Rev od 13.03.2018. godine)

RADNO PRAVO

33.

Član 89. stav 1. Zakona o radu

U PETNAESTODNEVNI ROK IZ ODREDBE ČLANA 89. STAV 1. ZAKONA O RADU NE RAČUNA SE DAN U KOJI JE OVLAŠTENO LICE POSLODAVCA SAZNALO ZA ČINJENICU ZBOG KOJE SE DAJE OTKAZ.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 126 0 Rs 149285 15 Rev od 18.01.2018. godine.

34.

Član 21. stav 1. i član 31. stav 1. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH, član 27. stav 4. Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije BiH.

DRŽAVNI SLUŽBENIK/NAMJEŠTENIK KOJI JE RJEŠENJEM RASPOREĐEN NA RADNO MJESTO I KOJEM JE UTVRĐENO PRAVO NA PLAĆU I VISINA PLAĆE, NEMA PRAVO NA ISPLATU PLAĆE PO VEĆEM KOEFICIJENTU DOK NE ISHODI RJEŠENJE KOJIM ĆE SE UTVRDITI PRIPADAJUĆA VISINA PLAĆE ZA POSLOVE KOJE OBAVLJA PREMA VAŽEĆIM PROPISIMA.

Iz obrazloženja:

Analiziranjem navedenih odredbi proizilazi da je za državnog službenika pravni osnov za sticanje njegovog prava na plaću, obračun i isplatu plaće sa većim koeficijentom rješenje rukovodioca državne službe. U situaciji kada državni službenik nije ishodio rješenje o plaći sa koeficijentom većim od onog koji je propisan za to radno mjesto, ne bi mogao ni steći pravo na isplatu plaće sa većim koeficijentom. Pravo na isplatu plaće državni službenik ne stiče po samom zakonu. To je lično imovinsko pravo državnog službenika koje rješenjem utvrđuje rukovodilac državne službe. Dospijeeće iznosa plaće nastupa donošenjem rješenja o pravu na plaću i visini plaće, a tim se rješenjem određuje i dan početka isplate plaće na osnovu priznatog prava.

PRAVNO SHVATANJE zauzeto na sjednici Gradanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH dana 11.10.2018. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 Rs 069530 15 Rev od 20.12.2018. godine).

35.

Član 4. stav 3., član 12. stav 3. i član 13. Zakona o zabrani diskriminacije BiH u vezi sa članom 225. stav 1. i članom 422. Zakona o parničnom postupku

SPOR IZMEĐU ZAPOSLENIKA I POSLODAVCA U POGLEDU OSTVARIVANJA SUDSKE ZAŠTITE ZBOG MOBINGA PREDSTAVLJA U PROCESNOM SMISLU PARNICU IZ RADNIH ODNOSA, U KOJOJ ROK ZA PODNOŠENJE ŽALBE PROTIV PRESUDE ODNOSNO RJEŠENJA JE 15 DANA.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 12. stav 3. Zakonu o zabrani diskriminacije BiH, regulisano je da o tužbama iz stava 1. ovog člana odlučuje nadležni sud primjenjujući odredbe Zakona o parničnom postupku koje se primjenjuju u Bosni i Hercegovini, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Odredbom člana 13. istog zakona regulisana je nadležnost, rokovi za podnošenje tužbe, dozvoljenost revizije i rok za podnošenje revizije, te izvršenje, mogućnost da sud odluči da žalba ne zadržava izvršenje ili određuje kraći rok za ispunjenje radnje koja je naložena tuženom, a da pri tome nije posebno normiran rok za žalbu.

Mobing kao jedan od oblika diskriminacije prema članu 4. stav 3. navednog zakona definira se kao oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu, koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uvjeta ili profesionalnog statusa zaposlenog, pa po stanovištu ovog suda radi se o sporu iz radnih odnosa za koji su u Zakonu o parničnom postupku propisane posebne procesno-pravne odredbe, uključujući i odredbe o roku za žalbu.

Dakle, spor između zaposlenika i poslodavca u pogledu ostvarivanja sudske zaštite zbog mobinga, predstavlja u procesnom smislu parnicu iz radnih odnosa, u kojoj rok za podnošenje žalbe na presudu odnosno rješenje je 15 dana (pravni stav VS FBiH donijet na sjednici Građanskog odjeljenja dana 18.12.2018. godine).

Prema tome, kako je tužitelj prvostepenu presudu primio dana 25.10.2013.godine i žalba izjavio dana 23.11.2013. godine, pravilno je odlučio drugostepeni sud kada je predmetnu žalbu odbacio kao neblagovremenu saglasno odredbama člana 422. u vezi sa članom 225. stav. 1. ZPP, budući je izjavljena mimo zakonom propisanog roka.

PRAVNO SHVATANJE zauzeto na sjednici Građanskog odjeljenja Vrhovnog suda Federacije BiH dana 18.12.2018. godine.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 190615 18 Rev od 24.12.2018. godine)

PORODIČNO PRAVO

36.

Član 251. stav 1. i član 254. stav 2. Porodičnog zakona Federacije BiH

IMOVINA KOJU DOBIJE JEDAN BRAČNI PARTNER NA TEMELJU UGOVORA O DOŽIVOTNOM IZDRŽAVANJU ULAZI U BRAČNU STEČEVINU JER JE STEČENA DAVANJEM IZDRŽAVANJA PRIMATELJU IZDRŽAVANJA, DAKLE RADOM ILI PRIHODOM OD RADA BRAČNIH PARTNERA, BEZ OBZIRA ŠTO JE SAMO JEDAN OD NJIH UGOVORNA STRANA TAKVOG UGOVORA. IZUZETAK BI MOGAO POSTOJATI SAMO UKOLIKO BI SE DAVANJE IZDRŽAVANJA SASTOJALO OD ISPLATE NOVČANOG IZNOSA PRIMATELJU IZDRŽAVANJA KOJEG BI BRAČNI PARTNER PLAĆAO IZ VLASTITE IMOVINE I TAKO STEČENA IMOVINA BI MOGLA PREDSTAVLJATI POSEBNU IMOVINU TOG BRAČNOG PARTNERA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 58 0 P 065705 16 Rev od 26.04.2018. godine)

PARNIČNI POSTUPAK

37.

Član 217. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku

PROCESNO JE OVLAŠTENJE DRUGOSTEPENOG SUDA DA CIJENI POTREBU ODRŽAVANJA RASPRAVE PRED TIM SUDOM.

Iz obrazloženja:

Neosnovano revident navodi da je drugostepena presuda nezakonita jer je donesena bez održavanje rasprave u smislu člana 217. ZPP-a.

U odnosu na ovaj prigovor revidentu se ukazuje da drugostepeni sud odlučuje o žalbi u sjednici vijeća ili na osnovu održane rasprave, kako je propisano članom 217. stav 1. ZPP-a. Kad vijeće drugostepenog suda cijeni da je radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja potrebno da se pred drugostepenim sudom utvrde nove činjenice ili izvedu novi dokazi ili ponovo izvedu već izvedeni dokazi, zakazat će raspravu u smislu odredbe iz člana 217. stav 2. ZPP-a, što u konkretnom slučaju nije bilo potrebno. Iz sadržaja i smisla navedene zakonske odredbe proizilazi da drugostepeni sud ima procesno ovlaštenje, a ne obavezu zakazivanja rasprave, zbog čega su neosnovani navodi tuženog kojima ukazuje na nezakonitost pobijane presude iz tih razloga.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 49 0 Rs 026963 15 Rev od 10.05.2018. godine)

38.

Član 247. stav 2. u vezi sa članom 301b. Zakona o parničnom postupku

NEDOZVOLJENA JE REVIZIJA KOJU JE IZJAVILA STRANKA PRAVNA OSOBA PUTE M ZAKONSKOG ZASTUPNIKA – DIREKTORA, KOJI NEMA POLOŽEN PRAVOSUDNI ISPIT.

Iz obrazloženja:

U konkretnom slučaju prvotuženi je podnio reviziju putem punomoćnika –direktora i glavnog generalnog inspektora koji je po Zakonu o unutrašnjim poslovima Federacije BiH (Sl. novine F BiH broj 49/05) ovlašten ga zastupati.

Međutim, kako zakonski zastupnik prvo-tuženog nema položen pravosudni ispit (dokaz o navedenom nije dostavio ni nakon poziva suda), a što je uslov koji zakonski zastupnik mora imati za podnošenje revizije u smislu naprijed citirane odredbe člana 301b. stav 2. ZPP, to je revizija nedozvoljena prema odredbi člana 247. stav 2. ZPP.

Prvo-tuženi je dana 19.12.2017. godine dostavio sudu punomoć za advokata S.S. za zastupanje u revizijskom postupku od 20.03.2017. godine i reviziju sačinjenu po ovom punomoćniku.

Međutim, revizija koju je prvo-tuženi izjavio putem punomoćnika advokata S.S. nije blagovremena.

Naime, advokat S.S. nije zastupao prvo-tuženog tokom postupka, nego mu je punomoć prvo-tuženi dao nakon što je primio drugostepenu presudu, pa se rok za podnošenje revizije računa od dana prijema drugostepene presude od strane prvo-tuženog lično.

Kako je prema podacima u spisu prvo-tuženi drugostepenu presudu primio dana 08.03.2017. godine, a reviziju putem punomoćnika advokata je izjavio dana 19.12.2017. godine (preporučenom pošiljkom) to je revizija predata sudu izvan roka za izjavljivanje revizije od trideset dana propisanog članom 237. stav 1. ZPP, pa je ista neblagovremena.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 400752 17 Rev od 15.03.2018. godine).

39.

Član 16. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku

Član 4a. tačka 3. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba

Član 3., član 12. stav 3., član 14., član 16. i član 17. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH

KONAČNA ODLUKA VLADE FEDERACIJE BIH O RAZRJEŠENJU UPRAVNOG ODBORA FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOSŁJIVANJE SE NE MOĐE PREISPITIVATI U PARNIČNOM POSTUPKU, JER PREMA ODREDBAMA ZAKONA O MINISTARSKIM, VLADINIM I DRUGIM IMENOVANJIMA ZA TO PREISPITIVANJE NIJE PROPISANA SUDSKA ZAŠTITA.

Iz obrazloženja:

Imajući u vidu navedene odredbe Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH i činjenice konkretnog predmeta, ovaj sud ocjenjuje da je jedina zaštita u postupku imenovanja i razrješenja predsjednika i članova Upravnog odbora Federalnog zavoda za zapošljavanje, koja je propisana Zakonom o imenovanju, prigovor koji može podnijeti bilo koje zainteresovano lice (ili član javnosti) odgovornom javnom službeniku, te postupak zaštite ljudskih prava pred Uredom Ombudsmena. Kontrola zakonitosti se konačno završava upućivanjem nalaza i preporuka Ureda Ombudsmena Parlamentu Federacije BiH kao zakonodavnom tijelu, čije zakone i propise izvršava Vlada Federacije BiH (tužena u konkretnom slučaju).

Prema tome nema osnova da se konačna odluka o razrješenju, koja je objavljena u Službenim novinama Federacije BiH, preispituje u parničnom postupku, pošto odredbama navedenog zakona za to preispitivanje nije propisana sudska zaštita.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 P 235156 18 Rev od 20.12.2018. godine).

IZVRŠNI POSTUPAK

40.**Član 12. stav 3. Zakona o izvršnom postupku**

SUD KOJI JE DONIO RJEŠENJE O IZVRŠENJU NE MOŽE SE OGLASITI MJESNO NENADLEŽNIM DOK TO RJEŠENJE O IZVRŠENJU NE POSTANE PRAVOSNAŽNO.

Iz obrazloženja:

Iz stanja spisa proizilazi da je Opštinski sud u Tešnju donio rješenje o izvršenju, pa nakon neuspjele dostave istog izvršeniku iz razloga što se izvršenik ne nalazi u adresi koju je označio tražilac izvršenja i nakon saznanja za adresu izvršenika, taj sud se oglasio mjesno nenadležnim za postupanje u ovom izvršnom predmetu i predmet dostavio Opštinskom sudu u Travniku, kao mjesno nadležnom sudu. Dakle, spis je dostavljen Opštinskom sudu u Travniku na postupak prije nego što je rješenje o izvršenju dostavljeno izvršeniku i samim tim prije nego što je istekao rok za izjavljivanje prigovora na rješenje o izvršenju. S obzirom da u skladu sa članom 12. stav 3. Zakona o izvršnom postupku („Službene novine F BiH“ broj 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16, u daljem tekstu ZIP) o prigovoru odlučuje sud koji je donio rješenje, Opštinski sud u Tešnju se nije mogao oglasiti mjesno nenadležnim prije nego što istekne rok za izjavljivanje prigovora, ili prije nego što odluči o prigovoru.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 51 0 I 124682 17 R od 07.09.2017. godine)

VANPARNIČNI POSTUPAK**41.****Član 11. Zakona o stečajnom postupku**

PO PITANJU DOPUŠTENOSTI PRAVNIH LIJEKOVA U LIKVIDACIONOM POSTUPKU PRIMJENJUJE SE ČLAN 11. ZAKONA O STEČAJNOM POSTUPKU

Iz obrazloženja:

Odredbama Zakona o likvidacionom postupku („Službene novine F BiH“ broj 29/03), uređena su pojedina pitanja likvidacionog postupka (svrha, nadležni sud, organi, postupak, okončanje postupka i sl.), ali nisu uređena pitanja pravnih lijekova u likvidacionom postupku (pomenuti zakon ne sadrži odredbe o žalbi, povraćaju u pređašnje stanje, ponavljanju postupka i reviziji), niti postoje odredbe koje u tom dijelu upućuju na primjenu nekog drugog propisa (tzv. upućujuće odredbe).

Dakle, postoji pravna praznina u primjeni navedenog zakona u pogledu odredaba o pravnim lijekovima, pa je po pitanju dopuštenosti pravnih lijekova u likvidacionom postupku nužno primijeniti odredbe propisa koji je sličan ovom konkretnom, a to je Zakon o stečajnom postupku (Službene novine F BiH broj 29/03, 32/04 i 42/06), koji u članu 11. uređuje pitanje pravnih sredstava u stečajnom postupku, na način da u stavu 6. propisuje da „u stečajnom postupku ne može se tražiti povraćaj u pređašnje stanje, podnositi prijedlog za ponavljanje postupka niti izjaviti revizija“.

S obzirom da se radi o predmetu likvidacionog postupka, valjalo je primjenom pravne analogije u konkretnom postupku primijeniti odredbe Zakona o stečajnom postupku, i u ovom predmetu reviziju odbaciti kao nedopuštenu, jer po izričitoj odredbi navedenog Zakona u stečajnom postupku revizija nije dozvoljena.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 43 0 L 141044 18 Rev od 16.10.2018. godine).

42.

Član 74. stav 1. Zakona o stečajnom postupku

ROK OD 60 DANA IZ ČLANA 74. STAV 1. ZAKONA O STEČAJNOM POSTUPKU NIJE PREKLUZIVAN. STEČAJNI UPRAVNIK OD DANA OTVARANJA STEČAJNOG POSTUPKA DO DANA NJEGOVOG ZAKLJUČENJA JE OVLAŠTEN RASKINUTI RADNI ODNOS SA ZAPOSLENIKOM STEČAJNOG DUŽNIKA. OTVARANJE STEČAJNOG POSTUPKA NAD POSLODAVCEM JE POSEBAN (DOVOLJAN) RAZLOG (POSEBNA ZAKONSKA OSNOVA) RASKIDA RADNOG ODNOSA KAD STEČAJNI UPRAVNIK PROCIJENI DA NEMA POTREBE ZA RADOM ZAPOSLENIKA U TOKU ODVIJANJA STEČAJNOG POSTUPKA.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 Rs 280594 15 Rev od 23.02.2016. godine).

43.

Član 27. stav 4. tačka g. Zakona o sudovima Federacije BiH

Član 203. Zakona o stečajnom postupku

ZA PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE O OTVARANJU STEČAJNOG POSTUPKA NAD IMOVINOM STEČAJNOG DUŽNIKA, NADLEŽAN JE STEČAJNI SUD NA ČIJEM SE PODRUČJU NALAZI POSLOVNA JEDINICA STEČAJNOG DUŽNIKA U FEDERACIJI BIH. UKOLIKO STEČAJNI DUŽNIK NEMA POSLOVNU JEDINICU U FEDERACIJI BIH, NADLEŽAN JE STEČAJNI SUD NA ČIJEM SE PODRUČJU NALAZI IMOVINA ILI DIO IMOVINE STEČAJNOG DUŽNIKA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 V 014812 18 Gž od 08.05.2018. godine).

**PRAVNI STAVOVI USVOJENI U POSTUPKU RJEŠAVANJA
SPORNIH PRAVNIH PITANJA
ČLAN 61a. DO 61f. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU**

44.

1. PREKRŠAJNI NALOG NEMA SVOJSTVO IZVRŠNE ISPRAVE.
2. POSTUPAK PRINUDNE NAPLATE NOVČANE KAZNE IZREČENE PREKRŠAJNIM NALOGOM SPROVODI SE U POSTUPKU IZVRŠENJA

PREKRŠAJNIH SANKCIJA, KOJI POSTUPAK SE U SUDOVIMA VODI POD BROJEM PR-IPS.

3. BUDUĆI DA SE PREKRŠAJNI POSTUPAK, TE U VEZI S TIM I POSTUPAK PRINUDNE NAPLATE NOVČANE KAZNE UTVRĐENE U PREKRŠAJNOM NALOGU POKREĆE PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI, TO SE NA ZASTARU POKRETANJA I VOĐENJA POSTUPKA, U OKVIRU KOJEG JE I NAPLATA NOVČANE KAZNE, PAZI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.
4. S OBZIROM DA SE POSTUPAK PRINUDNE NAPLATE NOVČANE KAZNE SPROVODI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI, U TAKVOM SLUČAJU JE ISKLJUČENA MOGUĆNOST POSTOJANJA I DJELOVANJA PROCESNO AKTIVNE STRANKE U TAKVOM POSTUPKU, ZBOG ČEGA SE OVLAŠTENI ORGANI, KAO IZDAVAOCI PREKRŠAJNOG NALOGA, NE MOGU POJAVITI U ULOZI TRAJITELJA IZVRŠENJA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 I 672116 17 Spp od 12.02.2018. godine).

45.

„DOPUŠTENO JE DA SE POTRAŽIVANJE IZ IZVRŠNE ISPRAVE ČIJA SE NAPLATA TRAŽI U IZVRŠNOM POSTUPKU PRENESE NA RAČUN PUNOMOĆNIKA TRAJITELJA IZVRŠENJA KADA JE PRIJEDLOG ZA IZVRŠENJE PODNESEN NA TEMELJU PUNOMOĆI U KOJOJ JE TRAJITELJ IZVRŠENJA DAO IZRIČITO I POSEBNO OVLAŠTENJE PUNOMOĆNIKU (ADVOKATU ILI ADVOKATSKOM DRUŠTVU) DA MOŽE U IZVRŠNOM POSTUPKU NAPLATITI NOVČANO POTRAŽIVANJE I TROŠKOVE POSTUPKA TRAJITELJA IZVRŠENJA PUTEM SVOG RAČUNA (ČLAN 304. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU FBIH).

U SITUACIJI KADA JE PRIJEDLOG ZA IZVRŠENJE PODNESEN NA TEMELJU PUNOMOĆI ZA VOĐENJE PARNICE, A U KOJOJ NIJE POBLIŽE ODREĐEN OBIM OVLAŠTENJA U PUNOMOĆI, PUNOMOĆNIK (ADVOKAT ILI ADVOKATSKO DRUŠTVO) JE OVLAŠTEN DA U IZVRŠNOM POSTUPKU OD IZVRŠENIKA PRIMI DOSUĐENE TROŠKOVE POSTUPKA (PARNIČNOG I IZVRŠNOG) PUTEM SVOG RAČUNA (ČLAN 305. STAV 1. TAČKA 3. ZPP).“

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 65 0 I 640970 18 Spp 3 od 19.10.2018. godine).

46.

SUD U IZVRŠNOM POSTUPKU KOJI SE VODI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI RADI NAPLATE TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA NEMA STATUS TRAJITELJA IZVRŠENJA. TRAJITELJEM IZVRŠENJA U TOM POSTUPKU SMATRA SE FEDERACIJA BIH, KAO LICE U ČIJU KORIST SE TAJ POSTUPAK POKREĆE PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

U IZVRŠNOM POSTUPKU KOJI SE VODI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI RADI NAPLATE TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA NE PODNOSI SE PRIJEDLOG ZA IZVRŠENJE, VEĆ SE IZVRŠNI POSTUPAK POKREĆE DOSTAVLJANJEM PRAVOMOĆNE PRESUDE SUDU NADLEŽNOM ZA IZVRŠENJE.

POSTUPAK POKRENUT PRIJEDLOGOM ZA IZVRŠENJE NE MOŽE SE SMATRATI POSTUPKOM POKRENUTIM PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

IZVRŠNI POSTUPAK RADI NAPLATE TROŠKOVA KRIVIČNOG POSTUPKA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI MOŽE PROVODITI I OPĆINSKI SUD KOJI JE DONIO PRAVOSNAŽNU I IZVRŠNU KRIVIČNU PRESUDU KOJOM JE IZVRŠENIK OBAVEZAN NA PLAĆANJE TIH TROŠKOVA, AKO JE TAJ SUD MJESNO NADLEŽAN ZA ODREĐIVANJE I PROVOĐENJE IZVRŠENJA.

(Odluka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 I 006748 18 Spp od 31.10.2018. godine).

**PRAVNI STAVOVI USVOJENI U POSTUPKU RJEŠAVANJA
SPORNIH PRAVNIH PITANJA**

**ČLAN 61a. DO 61f. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU USVOJENI NA
SJEDNICI GRAĐANSKOG ODJELJENJA VRHOVNOG SUDA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE ODRŽANE DANA 31.05.2018. GODINE**

47.

KADA PRVOSTEPENI SUD NIJE DEFINISAO SPORNO PRAVNO PITANJE, NA JASAN I NEDVOSMISLEN NAČIN, TAKAV ZAHTJEV ZA RJEŠAVANJE SPORNOG PRAVNOG PITANJA TREBA ODBACITI TEMELJEM ČLANA 61c. STAV 1., A U VEZI SA ČLANOM 61b. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU, I NE UPUŠTAJUĆI SE U FORMULISANJE TOG PITANJA.

48.

UKOLIKO JE VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE U NEKOJ OD SVOJIH ODLUKA ILI U SJEDNICI ODJELJENJA VEĆ ODLUČIVAO O SPORNOM PRAVNOM PITANJU, TAKAV ZAHTJEV TREBA ODBACITI TEMELJEM ODREDBE ČLANA 61c. STAV 2. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU.

49.

KADA SE U VEZI SA ZAHTJEVOM ZA RJEŠAVANJE SPORNOG PRAVNOG PITANJA ZAKLJUČI DA SE RADI O PRIMJENI MATERIJALNOG PRAVA NA KONKRETNO ČINJENIČNO STANJE, TE DA SE NE RADI O TUMAČENJU PRAVNE NORME KAO NEODREĐENE, NEPRECIZNE ILI NEJASNE, ZAHTJEV TREBA ODBITI TEMELJEM ODREDBE ČLANA 61d. STAV 2. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU.

50.

KADA SE OPĆINSKI SUD NE SLAŽE SA ODLUKOM KANTONALNOG SUDA U KOJOJ JE NAKON ŽALBENOG POSTUPKA, KANTONALNI SUD IZRAZIO SVOJE STANoviŠTE PO NAVEDENOM SPORNOM PRAVNOM PITANJU, TAKAV ZAHTJEV ZA RJEŠAVANJE SPORNOG PRAVNOG PITANJA TREBA ODBACITI KAO NEDOZVOLJEN TEMELJEM ČLANA 61c. STAV 1. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU.

UPRAVNO PRAVO

51.

Član 2. Zakona o upravnim sporovima

LICE KOJE JE UČESTVOVALO U UPRAVNOM POSTUPKU, A O ČIJIM PRAVIMA I INTERESIMA ZASNOVANIM NA ZAKONU SE I VODI UPRAVNI POSTUPAK, IMA SVOJSTVO ZAINTERESOVANOG LICA U UPRAVNOM SPORU I KAO TAKAV OVLAŠTEN JE ZA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA ILI UČESTVOVANJE U NJEMU.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Bihaću, broj: 01 0 U 006512 17 U 2 od 03.05.2017. godine, odbijena je, kao neosnovana, tužiteljeva tužba podnesena protiv osporenog akta tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je u registru udruženja Unsko-sanskog kantona pod registarskim brojem K-V-15 za Udruženje ... upisana promjena članova upravnog tijela udruženja izvršena na sjednici Skupštine Udruženja održanoj dana 10.07.2011. godine, te konstatovana izmjena i dopuna Statuta udruženja, kao i utvrđivanje prečišćenog teksta Statuta udruženja izvršeno na sjednici Skupštine udruženja održanoj dana 11.07.2011. godine.

Protiv pobijane presude prvostepenog suda tužitelj je, po punomoćniku, podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog povrede Zakona o upravnom postupku, Zakona o upravnim sporovima i Zakona o udruženjima i fondacijama navodeći da je Kantonalni sud u Bihaću svoju odluku zasnovao isključivo na stavu da je osporeni akt donesen u zakonitom postupku, jer je zahtjev za upis promjena u registar bio formalno potpun (obrasci pravilno popunjeni i dostavljene sve potrebne odluke), ali je zanemario sve nepravilnosti na koje je tužitelj ukazivao, a koje su se odnosile na povrede Statuta ULO V. K. prilikom sazivanja sjednice Skupštine udruženja zbog čega je sjednica Skupštine na kojoj su te odluke donesene bila nelegalna, pa je, izlažući hronološki tok postupka, te radnji i dešavanja koji su mu prethodili i ponavljajući navode tužbe, konačno predložio da se zahtjev uvaži, pobijana presuda Kantonalnog suda u Bihaću preinači i uvaži tužbeni zahtjev kao osnovan ili da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, sve uz naknadu troškova postupka.

Tuženi nije dostavio odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude prvostepenog suda u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. stav 2. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Iz stanja upravnog spisa proizilazi da je osporenim rješenjem tuženog organa Ministarstva pravosuđa i uprave Unsko-sanskog kantona, broj: 07-05-9549-UP-1/2011 od 22.07.2011. godine, kako je to već naprijed navedeno, u registru udruženja Unsko-sanskog kantona pod registarskim brojem K-V-15 za Udruženje ... upisana promjena članova upravnog tijela udruženja izvršena na sjednici Skupštine Udruženja održanoj dana 10.07.2011. godine, te

konstatovana izmjena i dopuna Statuta udruženja, kao i utvrđivanje prečišćenog teksta Statuta udruženja izvršeno na sjednici Skupštine udruženja održanoj dana 11.07.2011. godine; da je u skladu sa uputstvom o pravnom lijeku iz ovog rješenja tužitelj (raniji predsjedavajući Skupštine ULO V. K.) protiv osporenog rješenja, tužbom pokrenuo upravni spor kod Kantonalnog suda u Bihaću, koji je tužbu odbio cijeneći da je tuženi pravilno postupio donoseći osporeni akt, jer je odluka iz izreke stava 1. osporenog akta donesena na temelju Zakona o udruženjima i fondacijama („Službene novine FBiH“ broj 45/02), Pravilnika o načinu vođenja registra udruženja i fondacija i stranih međunarodnih nevladinih organizacija („Službene novine FBiH“ broja 61/02), te Statuta Udruženja ..., koji je ovjeren rješenjem tuženog organa broj 07-05-9549-UP-1/11 od 22.07.2011. godine.

Imajući u vidu stanje upravnog spisa navodi zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke o učinjenim povredama pravila postupka pokazuju se osnovanim.

Naime, u konkretnom slučaju u upravnom sporu u kome je donesena pobijana presuda osporeni akt, čija je zakonitost ispitivana od strane prvostepenog suda, je rješenje o upisu promjena članova upravnog tijela Udruženja ..., te konstatovanju izmjena i dopuna Statuta udruženja, kao i utvrđivanje prečišćenog teksta Statuta ovog udruženja. Iako se, dakle, radi o rješenju čiji se dispozitiv i pravne posljedice (pa tako i sudbina tog rješenja poslije ocjene zakonitosti u upravnom sporu) odnose na Udruženje ..., ovo udruženje nije ni na koji način obaviješteno o pokretanju upravnog spora, niti u isti uključeno, jer je prvostepeni sud to propustio učiniti. Imajući u vidu sadržinu odredbe člana 2. Zakona o upravnim sporovima kojom je određen krug lica koja imaju pravo pokretanja upravnog spora, koje se vezuje za povredu nekog prava ili neposrednog ličnog interesa zasnovanog na zakonu, odnosno za zaštitu određenih prava ili pravnih interesa zainteresovanog lica proizilazi da je u predmetnom upravnom sporu Udruženje ... lice o čijem se pravu rješavalo osporenim upravnim aktom, zbog čega je to lice (kao zainteresovano lice) moralo biti uključeno u upravni spor pokrenut protiv tog osporenog rješenja radi zaštite svojih prava, odnosno pravnih interesa.

Iz navedenih razloga prvostepena presuda je donesena uz povredu pravila postupka koja je bila od uticaja na odlučivanje, pa je ovaj Sud na osnovu člana 46. stav 2. i 3. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje uvažio, pobijanu presudu ukinuo i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovni postupak u skladu sa primjedbama ovog Suda, što znači da je taj sud u obavezi dostaviti tužbu zainteresovanom licu na odgovor i na taj način istom omogućiti učešće u upravnom sporu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 01 0 U 006512 17 Uvp 2 od 08.11.2018. godine)

52.

Član 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH

AKO JE POVRIJEĐEN ZAKON NA ŠTETU KORISNIKA PRAVA MOŽE SE TRAŽITI IZMJENA PRAVOSNAŽNOG RJEŠENJA BEZ OBZIRA ŠTO TUŽITELJ NIJE IZJAVLJIVAO ŽALBU PROTIV RJEŠENJA ČIJU IZMJENU TRAŽI.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 009353 13 U od 13.01.2015. godine, odbijena je, kao neosnovana, tužiteljeva tužba podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj: FZ3/2-1049446084 od 17.09.2013. godine, a kojim je odbijena njegova žalba izjavljena

protiv rješenja prvostepenog organa direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Mostaru, matični broj: 1049446084 od 18.02.2013. godine. Tim prvostepenim rješenjem odbijen je tužiteljev zahtjev za izmjenu pravosnažnog rješenja.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje presude prvostepenog suda tužitelj, po punomoćniku, osporava zakonitost pobijane presude zbog povrede federalnog zakona i povrede pravila federalnog zakona o postupku navodeći da je pogrešan stav prvostepenog suda i upravnih organa da se ne može primjenom člana 100. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju izmijeniti pravosnažno rješenje, kojim je povrijeđen zakon na štetu tužitelja, iz razloga što je prestao da važi Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika na temelju koga je doneseno rješenje čija se izmjena traži, budući je navedeni Zakon prestao važiti 2009. godine, a povreda prava je učinjena 2004. godine prilikom donošenja rješenja kada je taj Zakon još bio na snazi. Uz isticanje da odredbom člana 100. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju nisu propisani nikakvi rokovi naveo je da je tužitelju onemogućena zaštita i ostvarenje njegovih prava, te predložio da se zahtjev uvaži, pobijana presuda „poništi“ i predmet vrati na ponovni postupak i odlučivanje ili da se presuda preinači na način da se tužba uvaži i ponište osporeno rješenje tuženog i rješenje prvostepenog organa, sve uz naknadu troškova postupka.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog Zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz stanja upravnog spisa i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je tužitelju rješenjem tuženog organa od 25.05.2004. godine (čija se izmjena traži) priznato pravo na invalidsku penziju u iznosu od =165,24 KM mjesečno počev od 21.11.2002.godine; da je ovo rješenje postalo konačno i pravosnažno, jer tužitelj na isto nije izjavljivao žalbu; da je prema sadržini ovog rješenja od 25.05.2004. godine tužitelj ispunio uslove za sticanje prava na invalidsku penziju u smislu člana 52. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, te je visina penzije određena prema članu 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju; da se tužitelj zahtjevom podnesenim dana 04.07.2012. godine obratio prvostepenom organu tražeći izmjenu pravosnažnog rješenja o priznavanju prava na penziju zbog povrede zakona na štetu korisnika prava (član 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju), kojim je tražio da se izmijeni rješenje od 25.05.2004. godine na način da mu se prizna na zakonu utemeljena visina penzije, isplate utvrđeni zaostaci i nastavi na zakonu utemeljena isplata ubuduće; da je rješenjem prvostepenog organa direktora Kantonalne administrativne službe tuženog u Mostaru, matični broj: 1049446084 od 18.02.2013. godine odbijen tužiteljev zahtjev za izmjenu pravomoćnog rješenja, podnesen dana 04.07.2012. godine; da je u postupku po tužiteljevoj žalbi izjavljenoj protiv ovog rješenja tuženi osporenim rješenjem žalbu odbio cijeneći da je odluka prvostepenog organa pravilna i zakonita, jer je izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (“Službene novine F BiH” broj 4/09), koje su stupile na snagu 27.01.2009. godine, a primjenjuju se od 01.01.2009. godine, u članu 156. stav 3. Zakona propisano da se sa danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju primjenjivati: 1. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika (“Službeni list R BiH” broj 2/92 i 13/94) 2. Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika HR-HB (“Narodni list HR-HB” broj 46/95), pa kako se Zakon o

mirovinskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika prestao primjenjivati od 01.01.2009. godine, a imenovani je zahtjev za izmjenu rješenja podnio nakon prestanka važenja pomenutog Zakona, to je cijeneći da je pravilno odbijen zahtjev podnesen 04.07.2012. godine. Odlučujući o tužiteljevoj tužbi podnesenoj protiv osporenog rješenja tuženog prvostepeni sud je pobijanom presudom istu odbio, cijeneći da su prvostepeni i tuženi organ pravilno postupili kada su u odnosu na zahtjev, odnosno žalbu tužitelja, negativno odlučili iz razloga što ne postoje uslovi da bi se donijelo novo rješenje po osnovu člana 100. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, a na osnovu Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika (koji je prestao da se primjenjuje), kako to tužitelj podnesenim zahtjevom traži, cijeneći uz to i da je tužitelj, ukoliko je smatrao da mu prvostepeni organ, po bilo kom osnovu, nije pravilno utvrdio visinu penzije u skladu sa zakonom, imao pravo protiv tog rješenja izjaviti žalbu, a što je tužitelj propustio, pa je na taj način prihvatio da je prvostepenim rješenjem od 25.05.2004. godine organ pravilno utvrdio najpovoljniju penzijsku osnovu i visinu penzije.

Međutim, ovakvo pravno stanovište prvostepenog suda i upravnih organa ne može se prihvatiti kao pravilno.

Naime, odredbom člana 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12) propisano je da se pravosnažno rješenje o ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja može izmijeniti novim rješenjem, ako je pravosnažnim rješenjem povrijeđen zakon na štetu korisnika prava.

Imajući u vidu sadržinu naprijed citirane zakonske odredbe (za koju se u navodima zahtjeva pravilno ističe da nije propisan rok u kome se može tražiti izmjena pravosnažnog rješenja po osnovu ove zakonske odredbe), za rješavanje po tužiteljevom zahtjevu u obzir dolazi primjena zakona koji je bio na snazi kada je tužitelj pravosnažnim rješenjem ostvario pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja (pravo na penziju), a Zakon o mirovinskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika HR-HB („Narodni list HR-HB“ broj 46/95) je bio na snazi kada je rješenje tuženog organa od 25.05.2004. godine kojim je tužitelj ostvario pravo na invalidsku penziju postalo pravosnažno. Suprotno stanovištu upravnih organa i prvostepenog suda, u konkretnom slučaju mogu se primijeniti odredbe navedenog Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju vojnih osiguranika HR-HB, koji je važio u vrijeme donošenja rješenja čija se izmjena traži u skladu sa odredbom člana 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, jer prestanak važenja odredbi ovog Zakona propisan odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“ broj 4/09) znači da se od dana stupanja na snagu tih izmjena u pogledu ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ubuduće neće primjenjivati odredbe tog Zakona, ali ne isključuje mogućnost primjene istog u situaciji propisanoj članom 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pri čemu je pogrešan i stav prvostepenog suda iz pobijane presude da činjenica da tužitelj nije ulagao žalbu protiv rješenja tuženog organa od 25.05.2004. godine kojim je ostvario pravo na invalidsku penziju spriječava mogućnost podnošenja zahtjeva za izmjenu pravosnažnog rješenja u skladu sa odredbom člana 100. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, jer se ne radi o vanrednom pravnom sredstvu, već o posebnom načinu izmjene pravosnažnog rješenja u slučaju povrede zakona na štetu tužitelja.

Imajući u vidu naprijed izneseno, ovaj Sud je primjenom člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio i pobijanu presudu prvostepenog suda preinačio na način da je tužba uvažena, osporeno i prvostepeno

rješenje poništeno i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i rješavanje, kako bi taj organ prilikom ponovnog postupanja otklonio nedostatke na koje je ukazano ovom presudom, te u skladu sa naprijed iznesenim utvrdio da li je donošenjem rješenja povrijeđeno pravo na štetu tužitelja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 07 0 U 009353 15 Uvp od 01.11.2018. godine)

53.

Član 50. stav 1. Zakona o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine

ZA USPOSTAVLJANJE ZAKONSKE HIPOTEKE NIJE POTREBAN PRISTANAK VLASNIKA NEKRETNINE, A SVE RADI OBEZBJEĐENJA POREZNE DISCIPLINE.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Livnu broj 10 0 U 002088 12 U od 09.04.2014. godine odbijena je tužiteljeva tužba podnesena protiv rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je, kao neosnovana, odbijena njegova žalba izjavljena protiv rješenja Porezne uprave Kantonalnog ureda Livno broj: 13-10-01-15-25-54/07-N od 21.03.2011. godine. Tim prvostepenim rješenjem registrovana je hipoteka na nekretninama u vlasništvu Z. I., a zbog naplate duga javnih prihoda u iznosu od =2.828,87 KM zbog neplaćene porezne obveze po rješenju o pokretanju postupka prisilne naplate broj: 10-10/01-15-54/07 od 05.02.2009. godine. Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je osporio zakonitost presude prvostepenog suda zbog povrede federalnog zakona i povrede pravila federalnog zakona postupku navodeći da je sporno samo pravo uspostavljanja zakonske hipoteke na privatnom vlasništvu fizičkog lica, a zbog duga drugog određenog fizičkog ili pravnog lica, ukoliko nema pristanka tog fizičkog lica, a u konkretnom slučaju nema pristanka tog lica, a radi se o zemljištu u vlasništvu Z. I. Nadalje je u zahtjevu ukazano na načelo materijalne istine i u vezi s time na obavezu organa da u postupku utvrdi pravo stanje stvari i sve činjenice koje su važne za donošenje pravilnog i zakonitog rješenja, bez obzira da li one idu u prilog ili na štetu stranke, te da se ne mogu prihvatati samo činjenice koje je iznijela stranka ili samo činjenice koje je utvrdio organ, te na načelo saslušanja stranaka prema kome je organ koji vodi postupak dužan stranci omogućiti da se izjasni o činjenicama i okolnostima koje su važne za donošenje rješenja, pa je suprotno ovom načelu kad organ odlučuje da je saslušanje nepotrebno, jer je po njegovom mišljenju činjenično stanje na nedvojben način utvrđeno. Konačno je zbog navedenog predloženo da se zahtjev uvaži i pobijana presuda ukine, te predmet vrati sudu na ponovni postupak.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog Zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude i stanja upravnog spisa proizilazi da je prvostepeni sud poprimio utvrđenim da je Kantonalni porezni ured Livno Ispostava Tomislavgrad donio nalog za plaćanje poreznih obveza, broj: 10-10/1-1527/07 od 22.01.2007. godine, kojim je naloženo poreznom obvezniku SUR „C.“ iz T., čiji je vlasnik Z. I., da izvrši uplatu dužnih poreznih

obaveza utvrđenih rješenjem broj: 10-10/02-15-2-155/06-1 od 13.12.2006. godine, a obaveze se odnose na razdoblje od 01.09.2004. godine do 31.10.2006. godine; da tužitelj nije u navedenom roku uplatio porezne obaveze, pa je Kantonalni porezni ured pokrenuo postupak prisilne naplate rješenjem broj: 10-10/01-15-54/07 od 05.02.2009. godine; da je prvostepeni organ 15.02.2011. godine donio rješenje o naplati porezne obaveze iz imovine poreznog obveznika, jer porezni obveznik nije uplatio dužne porezne obaveze, a nakon čega je doneseno rješenje broj: 13-10-01-15-5-54/07-N od 21.03.2011. godine, o registrowanju hipoteke na nepokretnoj imovini vlasništvo Z. I.; da tužitelj ni na nalog, ni na rješenja o pokretanju postupka prisilne naplate, niti na druga rješenja, osim rješenja o registrowanju hipoteke, nije ulagao žalbu. Imajući u vidu izloženo stanje upravnog spisa i obrazloženje pobijane presude zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke je neosnovan, a pobijana presuda pravilna i zakonita.

Naime, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je tužiteljevu tužbu odbio kao neosnovanu, pri čemu je pravilno primijenio odredbu člana 50. stav 1. Zakona o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj: 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15), kojom je u stavu 1. propisano da ako porezni obveznik ne plati poreznu obavezu koju je razrezala Porezna uprava u roku određenom u nalogu za plaćanje, iznos porezne obaveze postaje predmet zakonskog založnog prava u korist Porezne uprave na svu imovinu i imovinska prava poreznog obveznika, osim imovine koja je izuzeta članom 43. stav 5. Zakona o Poreznoj upravi, te u stavu 2. da će Porezna uprava po službenoj dužnosti pribaviti podatke o imovini dužnika na kojoj se može uspostaviti založno pravo, odnosno hipoteka, dostavljanjem zahtjeva za dostavu podataka nadležnom općinskom sudu i drugim organima i institucijama koje vode registre o imovini dužnika, a u daljim stavovima ovog člana regulisano je postupanje Porezne uprave.

Kako u konkretnom slučaju tužitelj, kao vlasnik kafića „C.“, odnosno porezni obveznik nije platio poreznu obavezu koju je razrezala Porezna uprava u roku određenom u nalogu za plaćanje (koju činjenicu on niti ne osporava u navodima zahtjeva za vanredno preispitivanje) to je pravilno rješenjem prvostepenog organa izvršeno registrowanje zakonske hipoteke na njegovim nekretninama, a u skladu sa naprijed citiranim zakonskim odredbama, zbog čega se i rješenja poreznih organa i pobijana presuda prvostepenog suda pokazuju pravilnim i zakonitim, a navodima zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke pravilnost i zakonitost navedenih rješenja i presude nije dovedena u pitanje.

Ovo iz razloga jer je potpuno neosnovano tužiteljevo insistiranje na pristanku fizičkog lica - vlasnika nekretnine za konstituisanje i registrowanje hipoteke u konkretnom slučaju, jer je volja vlasnika nekretnine da se na nekretnini upiše hipoteka od značaja kada se radi o zasnivanju založnog prava na nekretnini radi obezbjeđenja plaćanja određenog iznosa nekog kredita ili drugog dužnog iznosa, kada je potrebna i volja hipotekarnog vjerovnika i kada se ta njihova volja obično izražava kroz ugovor o uspostavi hipoteke (o zasnivanju založnog prava u korist hipotekarnog vjerovnika), obrađen u formi notarske izjave (prije uvođenja notarske službe u BiH u formi sporazuma o zasnivanju založnog prava kod nadležnog općinskog suda). Međutim, u konkretnom slučaju ne radi se o takvoj vrsti založnog prava, već o zakonskom založnom pravu (zakonskoj hipoteci) u korist Porezne uprave na svu imovinu i imovinska prava poreznog obveznika (osim imovine koja je izuzeta članom 43. stav 5. Zakona o Poreznoj upravi), a što je izričito propisano naprijed citiranom odredbom člana 50. Zakona o poreznoj upravi, koja je i izmijenjena u skladu sa odlukom Ustavnog suda BiH broj: U-14/10 od 09.03.2011. godine i stanovištem tog Suda iz navedene presude, a i prema stavu Ustavnog suda BiH zakonodavac ima prava da uvođenjem zakonske hipoteke obezbijedi poreznu disciplinu, pa u situaciji takve zakonske odredbe nije potreban pristanak vlasnika nekretnine.

Ostali navodi zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, po ocjeni ovog Suda, izneseni su krajnje paušalno, jer tužitelj, zastupan po stručnom punomoćniku advokatu (zanemarujući pri tome odredbu člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, kojom je izričito propisano da se zahtjev za vanredno preispitivanje ne može podnijeti zbog povrede pravila postupka koja se odnosi na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje) uopšte niti ne ističe koje određene činjenice nisu pravilno i potpuno utvrđene, a isto tako ni ne ukazuje na to kojim radnjama upravnog organa mu nije omogućeno učešće u postupku, pa da je time povrijeđeno načelo saslušanja stranke iz člana 8. Zakona o upravnom postupku. Ovaj posljednji navod zahtjeva posebno se pokazuje paušalnim, jer iz stanja upravnog spisa proizilazi da takva mogućnost tužitelju nije ni na koji način uskraćena budući su mu dostavljeni i nalog za plaćanje i sva (prije i kasnije) donesena rješenja, a tužitelj nije uopšte iskoristio ni zakonsku mogućnost kontaktiranja Porezne uprave po prijemu naloga za plaćanje, a niti je ulagao žalbe na donesena rješenja o pokretanju postupka prinudne naplate, pa je potpuno neprihvatljiv navod da mu nije omogućeno učešće u postupku, u situaciji kada nije koristio zakonom propisane mogućnosti učestvovanja u istom.

Kako donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon, niti je došlo do povrede pravila federalnog zakona o postupku to je, po ocjeni ovog Suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučeno kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 10 0 U 002088 14 Uvp od 15.03.2018. godine)

54.

Član 60. stav 2. Zakona premjeru i katastru zemljišta

PROMJENA KORISNIKA U KATASTARSKIM OPERATIVAMA SE MOŽE PROVESTI SAMO NA OSNOVU PRAVOSNAŽNE ODLUKE SUDA ILI NADLEŽNOG ORGANA I NA OSNOVU UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj: 08 0 U 002086 14 U od 21.08.2014. godine, odbijena je, kao neosnovana, tužiteljeva tužba podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Službe za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar Općine Široki Brijeg broj: 07/2-31-13/12 od 23.05.2013. godine. Tim prvostepenim rješenjem otklanja se greška i dozvoljava izjednačavanje površine zemljišno-knjižnog stanja na parceli označenoj kao k.č. 667/1 k.o. U. po starom premjeru s katastarskim stanjem na parcelama označenim kao k.č. 613, k.č. 614, k.č. 615 i dio k.č. 4940 k.o. U. po novom premjeru, s tim da će se po pravomoćnosti tog rješenja, u skladu sa skicom preklapanja starog i novog premjera broj: 07/2-31-13/12-1 od 15.10.2012. godine, koja čini sastavni dio rješenja, izvršiti cijepanje parcele označene kao dio k.č. 4940 k.o. U. po novom premjeru na dio gruntovne površine parcele označene kao k.č. 667/1 k.o. U. po starom premjeru tj. na površinu od 4830 m² i tako odcijepljeni dio od k.č. 4940 k.o. U. pripojiti površinama parcela označenim kao k.č. 613, k.č. 614 i k.č. 615 k.o. U. po novom premjeru.

Protiv navedene presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu Federalno pravobranilaštvo/ pravobraniteljstvo, kao ovlaštenu zakonski zastupnik imovine i imovinskih interesa Federacije

BiH, podnijelo je zahtjev za vanredno preispitivanje zbog povrede federalnog zakona i povrede pravila federalnog zakona o postupku navodeći da su donošenjem pobijane presude povrijeđene odredbe Zakona o vodama („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 70/06), Zakona o vlasničko-pravnim odnosima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 6/98), Zakona o zemljišnim knjigama ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 58/02) i Zakona o premjeru i katastru zemljišta ("Službeni list SRBiH“ broj: 14/78, 12/87, 26/90, „Službeni list RBiH“ broj: 4/93 i 13/94), kao i odredbe Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/05), Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 2/98 i 48/99) i Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 53/03, 73/05 i 19/06). Nadalje je istakao da pobijana presuda uopšte nije obrazložena, a da je osporeno rješenje doneseno u postupku izvršenja ranije presude istog suda broj 08 0 U 001822 13 U od 10.04.2014. godine, kojom je poništeno ranije rješenje tuženog, kojim je bila uvažena tužiteljeva žalba izjavljena protiv navedenog rješenja prvostepenog organa Službe za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar Općine ... broj: 07/2-31-13/12 od 23.05.2013. godine i predmet vraćen tom organu na ponovni postupak, te da je ta ranija presuda donesena nezakonito i suprotno sudskoj praksi budući se nije radilo o konačnom upravnom aktu. Uz ukazivanje na odredbu člana 9. stav 3. tačka 1. Zakona o vodama, kojom je propisano da je javno vodno dobro od opšteg interesa i u vlasništvu je Federacije, u vezi sa odredbom člana 7. stav 1. istog Zakona, kojom je propisano da javno vodno dobro čine zemljišne čestice koje su do dana stupanja na snagu Zakona o vodama iz 2006. godine bile upisane u zemljišnim knjigama kao javno dobro, državno vlasništvo, vlasništvo grada ili općine, odnosno koje su na temelju zakona postale državno vlasništvo, istaknuto je da prvostepeni organ (Služba za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar Općine ...) nije ovlašten da izjednačava površine zemljišno-knjižnog stanja sa katastarskim stanjem na način da potpuno zanemaruje vlasnička prava upisanog korisnika dijela sporne parcele, kao i da je odredbom člana 41. tačka 1. Zakona o zemljišnim knjigama regulisano da je upis u zemljišnu knjigu dozvoljen samo uz suglasnost lica koje je u vrijeme podnošenja zahtjeva upisano u zemljišnu knjigu kao nosilac prava vlasništva ili nekog drugog stvarnog prava koje se prenosi, mijenja, ograničava ili briše, te da je u prvostepenom postupku nesporno utvrđeno da za predmetnu nekretninu nisu iznijete nikakve primjedbe, žalbe, niti prigovori koji se odnose na izložene podatke što se vidi iz kopija popisnih listova, a što se moglo učiniti jedino u postupku izlaganja, a katastarski operat je stupio na snagu 1974. godine, pa u konkretnom slučaju nema osnova za primjenu člana 56. Zakona o premjeru i katastru zemljišta, a stavovi prvostepenog suda iz pobijane presude koji se odnose na odredbe Zakona o vlasničko-pravnim odnosima su neprihvatljivi. Zbog svega navedenog konačno je predložio da se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati Kantonalnom sudu na ponovni postupak ili da Vrhovni sud meritorno riješi ovu upravna stvar.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi organ i zainteresovano lice Z. S. predložili su da se isti, kao neosnovan, odbije.

Na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/05) ovaj Sud je ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog Zakona, te, nakon što je našao da je zahtjev osnovan, odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga : Iz stanja upravnog spisa proizilazi da je osporeno rješenje tuženog, protiv koga je tužitelj tužbom pokrenuo upravni spor u kome je donesena pobijana presuda, doneseno u postupku izvršenja ranije presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 08 0 U 001822 13 U od 10.04.2014. godine, te da isto predstavlja četvrto po redu rješenje tog organa u predmetnom

upravnom postupku koji je pokrenut po zahtjevu zainteresovanog lica iz ovog upravnog spora kojim je traženo usklađenje zemljišno-knjižnog i posjedovnog stanja u k.o. U.. U ovom zahtjevu podnositelj Z. S. naveo je da parcela označena kao k.č. Č. oranica k.o. U. po starom premjeru ima površinu od 8200 m² i u zemljišnim knjigama je upisana kao privatno vlasništvo njega i njegovih prednika, te da je ista bila i u privatnom posjedu prednika podnosioca, da je avio snimanjem 1970. godine snimljena kao više cjelina i dobila oznake k.č. 613, k.č. 614, k.č. 615 i dio k.č. 4940, k.o. U., te da su parcele označene kao k.č. 613, k.č. 614. i k.č. 615 ukupne površine 3370 m² upisane kao posjed prednika podnosioca zahtjeva, a dio parcele u površini od 4830 m² snimljen je u sklopu k.č. 4940 i upisan kao Društvena svojina „V.“ U. uz oznaku kulture – rijeka, a njemu nije poznato zašto je ta privatna parcela upisana kao društvena svojina iako na terenu ne predstavlja rijeku, niti ugrožava korito rijeke, već je on drži u mirnom i neometanom posjedu i na istoj je izgradio gospodarski objekat, pa je ovim zahtjevom tražio da prvostepeni organ, nakon provedenog postupka, izvrši usklađivanje zemljišno-knjižnog i katastarskog stanja i ispravi grešku u katastarskom operatu, te da se navedene nekretnine upišu kao njegov posjed. Postupajući po ovom zahtjevu prvostepeni organ je prvim rješenjem (broj: 07/2-31-13/12 od 11.04.2012. godine) isti odbio smatrajući da nisu ispunjeni uslovi iz člana 56. Zakona o premjeru i katastru zemljišta, jer u postupku izlaganja nisu iznijete nikakve primjedbe, ni žalbe koje se odnose na izložene podatke, što se vidi iz popisnih listova broj: 53, 455 i 446 K.O. U., koje su stranke uredno potpisale. Po žalbi podnosioca zahtjeva tuženi je rješenjem broj: 05-30-2-716/12 od 17.09.2012. godine navedeno rješenje prvostepenog organa poništio i predmet vratio na ponovi postupak ukazujući na uočene nedostatke u provedenom postupku, odnosno nedostatke u popisnom listu broj 53, te zavedenu primjedbu pod P-583 kod k.č. 4940, koje prvostepeni organ nije razmotrio, kao i obavezu da se izvrši uviđaj na livcu mjesta uz učešće vještaka geodetske struke, te omogućavanje učešća svim zainteresovanim licima. U ponovnom postupku prvostepeni organ donio je rješenje broj: 07/2-31-13/12 od 23.10.2012. godine kojim se otklanja greška i dozvoljava izjednačavanje površine zemljišno-knjižnog stanja na parceli označenoj kao k.č. 667/1 k.o. U. po starom premjeru s katastarskim stanjem na parcelama označenim kao k.č. 613, k.č. 614, k.č. 615 i dio k.č. 4940 k.o. U. po novom premjeru, s tim da će se po pravomoćnosti tog rješenja, u skladu sa skicom preklapanja starog i novog premjera broj: 07/2-31-13/12-1 od 15.10.2012. godine, koja čini sastavni dio rješenja, izvršiti cijepanje parcele označene kao dio k.č. 4940 k.o. U. po novom premjeru na dio gruntovne površine parcele označene kao k.č. 667/1 k.o. U. po starom premjeru tj. na površinu od 4830 m² i tako odcijepljeni dio od k.č. 4940 k.o. U. pripojiti površinama parcela označenim kao k.č. 613, k.č. 614 i k.č. 615 k.o. U. po novom premjeru (identično kao navedeno rješenje prvostepenog organa od 23.05.2013. godine koje je prethodilo osporenom rješenju tuženog u ovom upravnom sporu). Nakon što je protiv ovog rješenja žalbu izjavila Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar osporavajući utvrđenja sa uviđaja na licu mjesta, te ukazujući na nadležnost Federacije BiH, koja je vlasnik predmetnog zemljišta, kao dobra u opštoj upotrebi, tuženi je rješenjem broj: 05-30-2-1996/12 od 05.03.2013. godine navedeno rješenje prvostepenog organa od 23.10.2012. godine poništio i predmet vratio na ponovi postupak ukazujući ponovno da nije utvrđen sadržaj primjedbe zavedene pod P-583 u popisnom listu broj 53 za k.č. 4940, kao i da nisu navedeni razlozi zbog kojih je utvrđeno da je neslaganje podataka starog i novog premjera nastalo kao greška premjera u postupku uspostave katastra zemljišta 1974. godine, te ukazujući na odredbe Zakona o vodama i obavezu učešća u postupku predstavnika Federalnog pravobranilaštva. U ponovnom (trećem po redu) postupku prvostepeni organ donio je ranije spomenuto rješenje broj: 07/2-31-13/12 od 23.05.2013. godine sa istim dispozitivom (otklanjanje greške i dozvoljavanje izjednačavanja površine kako je naprijed izloženo), a po žalbi tužitelja iz ovog upravnog spora (Federalnog pravobranilaštva/pravobraniteljstva) tuženi je donio rješenje broj: 05-30-2-948/13 od 05.07.2013. godine kojim je navedeno rješenje prvostepenog organa od 23.05.2013. godine

poništio i predmet vratio na ponovni postupak ukazujući, pored svih ranije iznošenih nedostataka u vođenju prvostepenog postupka i na odredbu člana 60. stav 2. Zakona o premjeru i katastru zemljišta. Po tužbi podnositelja zahtjeva Z. S. protiv ovog rješenja tuženog organa, donesena je, kako je to već naprijed navedeno, presuda Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj: 08 0 U 001822 13 U od 10.04.2014. godine, kojom je to rješenje tuženog od 05.07.2013. godine poništeno i drugostepenom organu date upute za ponovno rješavanje, a nakon čega je doneseno osporeno rješenje kojim je žalba Federalnog pravobranilaštva izjavljena protiv rješenja prvostepenog organa odbijena iz razloga na koje je ukazao sud u spomenutoj presudi. U upravnom sporu pokrenutom po tužiteljevoj tužbi protiv ovog rješenja tuženog, prvostepeni sud je osporeno rješenje tuženog organa (doneseno u skladu sa uputama tog suda iz ranije presude) ocijenio pravilnim i zakonitim, te tužiteljevu tužbu podnesenu protiv osporenog rješenja tuženog organa odbio kao neosnovanu. Pri tome je svoju odluku (kako proizilazi iz obrazloženja presude) zasnovao na činjenici da su predmetne nekretnine u posjedu Z. S., da je on na tom zemljištu izgradio kuću i dvorište, te faktički koristi te nekretnine, pa se ovakvim aktom organa uprave ne nanosi šteta ni Federaciji BiH, ni kantonu, a ni gradu, ni općini, te cijenio da se „temeljem same okolnosti da se parcela k.č. 4940 k.o. U. po novom premjeru vodi u katastru kao društveno vlasništvo, ne može smatrati da ju je raniji vlasnik napustio, te da je to zemljište napuštanjem od strane vlasnika tj. Z. S. prešlo u društveno vlasništvo“.

Međutim, po ocjeni ovog Suda, ovakav stav prvostepenog suda izražen prilikom donošenja pobijane presude ne može se prihvatiti kao pravilan i to upravo iz razloga na koje ukazuje zahtjev za vanredno preispitivanje.

Naime, odredbom člana 56. Zakona o premjeru i katastru zemljišta propisano je da je nadležni općinski organ uprave u vršenju poslova održavanja premjera i katastra zemljišta dužan da otklanja sve nedostatke i propuste u snimanju detalja, geodetskom elaboratu, planovima, karti i u katastarskom operatu (stav 1.), kao i da nadležni općinski organ uprave vrši obnovu dotrajalih dijelova ili cijelog katastarskog operata i stara se o blagovremenoj reprodukciji dotrajalih ili oštećenih radnih originala (stav 2.).

U smislu ove zakonske odredbe radi se, dakle, o nadležnostima općinskog organa na poslovima održavanja premjera i katastra zemljišta, kao što je to navedeno i u zakonskom tekstu i u nazivu glave u kojoj se ovaj člana nalazi (III - ODRŽAVANJE PREMJERA I KATASTRA ZEMLJIŠTA) i u okviru tih nadležnosti otklanjanju nedostataka i propusta, a tuženi je uz, ovu odredbu, u svojim ranije donesenim rješenjima prvostepenom organu ukazivao i na odredbe člana 24., 49., 50., 51. i 53. istog Zakona koji se odnose na obilježavanje biljezima zemljišta i objekata, izlaganje podataka, mogućnost prigovora, razmatranje prigovora i žalbi, te okončanje postupka izlaganja nakon čega se izrađuje katastarski operat i određuje dan njegovog stupanja na snagu, dakle na sve ono što prethodi kasnijoj obavezi održavanja premjera i katastra zemljišta u smislu člana 56. ovog Zakona. Isto tako tuženi je ukazao i na odredbu člana 60. stav 2. istog Zakona kojom je propisano da se promjene korisnika u katastarskom operatu provode na osnovu pravosnažne odluke suda ili drugog nadležnog organa, kao i na osnovu ugovora ovjerenog kod suda.

Međutim, postupajući suprotno ovim (vrlo jasno i precizno datim) uputama, kao i suprotno uputama o vođenju postupka, prvostepeni organ je donošenjem rješenja od 23.05.2013. godine pod navodnim ispravljanjem greške i usklađivanjem zemljišno-knjižnog i katastarskog stanja izvršio i promjenu korisnika, na šta pravilno ukazuje Federalno pravobranilaštvo i u žalbi protiv prvostepenog rješenja i u tužbi i zahtjevu za vanredno preispitivanje u ovom upravnom sporu, iako je naprijed spomenutom odredbom člana 60. stav 2. Zakona o premjeru i katastru zemljišta

izričito propisano na temelju kojih isprava i akata se provode promjene korisnika u katastarskom operatu, zanemarujući pri tome i odredbe Zakona o vodama, a tuženi je, kao drugostepeni organ, (doista, postupajući u skladu sa uputama Kantonalnog suda) takvo rješenje ocijenio pravilnim.

Prvostepeni sud je, smatrajući ovo rješenje tuženog pravilnim jer je rješenje prvostepenog organa cijenio pravilnim (iz kojih razloga je i poništio ranije rješenje tuženog od 05.07.2013. godine i dao upute za donošenje osporenog rješenja od 12.05.2014. godine), te odbijajući tužbu u ovom upravnom sporu iz istih razloga, zauzeo potpuno pogrešan pravni stav, pri čemu je pravilno citirao odredbe Zakona o vodama, ali je iste nepravilno cijenio, kao i odredbe Zakona o premjeru i katastru zemljišta, sve to još vezujući za vlasničko pravo da se stvar posjeduje i njome raspoložuje, a zanemarujući pri tome upisano pravo vlasništva na predmetnim nekretninama (društveno vlasništvo), odnosno vlasništvo Federacije na vodnom dobru u smislu odredbe člana 7. Zakona o vodama.

Iz navedenih razloga, po ocjeni ovog Suda, prvostepeni sud nije mogao osporeno rješenje tuženog ocijeniti kao pravilno i zakonito, a ni rješenje prvostepenog organa, već je zbog svih navedenih nepravilnosti prvostepenog upravnog postupka na koje je tuženi više puta ukazivao u ranijom rješenjima, a koje nije otklonio prvostepeni organ, sud trebao o podnesenoj tužbi riješiti kako je to i traženo tužbom da bi se otklonile sve navedene povrede prvostepenog upravnog postupka, pa kako to nije učinio i sam je donošenjem pobijane presude povrijedio pravila federalnog zakona o postupku koja su bila od uticaja na rješenje stvari, na što se opravdano ukazuje navodima zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Radi odgovora na sve navode zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke (iako ovaj Sud ne može u ovom sporu preispitivati pravilnost ranije presude istog suda broj 08 0 U 001822 13 U od 10.04.2014. godine, kojom je poništeno ranije rješenje tuženog, kojim je bila uvažena tužiteljeva žalba izjavljena protiv navedenog rješenja prvostepenog organa i predmet vraćen tom organu na ponovni postupak) osnovano su u navodima zahtjeva ukazuje da je ova presuda donesena suprotno stanovištima sudske prakse, kao i stavovima ovog Suda, u situaciji kada se tužbom osporava rješenje kojim se predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak. Imajući u vidu sve navedeno ovaj Sud je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio, te pobijanu presuda prvostepenog suda preinačio tako što je tužbu tužitelja uvažio i poništio osporeno rješenje tuženog organa, te predmet vratio tom organu na ponovni postupak u kojem će, imajući u vidu primjedbe ovog Suda, donijeti pravilno rješenje, a u slučaju da prvostepeni organ niti u ponovnom postupku ne postupi u skladu sa datim uputama drugostepenog organa postupiti u skladu sa odredbom člana 240. stav 1. Zakona o upravnom postupku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: 08 0 U 002086 14 Uvp od 22.11.2018.godine)

55.

Član 27. stav 3. Zakona o eksproprijaciji

U POSTUPKU EKSPROPRIJACIJE OPĆINSKI ORGANI UPRAVE MOGU RASPRAVITI I PITANJE PRAVA VLASNIŠTVA KAO PRETHODNO PITANJE.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 06 0 U 007660 14 U od 24.08.2015. godine, odbijena je tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena njihova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Službe za imovinsko-pravne, geodetske poslove i katastar nekretnina Općine K., broj: 05-31-816/10-7 od 03.07.2014. godine. Tim prvostepenim rješenjem usvojen je prijedlog Općinskog javnog pravobranilaštva K., pa je konstatovano da se u svrhu izgradnje gradske prometnice sa mostom preko rijeke L. koja spaja magistralnu cestu M-5 sa regionalnom cestom R-443, potpuno eksproprišu slijedeće nekretnine: k.č. broj 1029/2 zv. „Z.“ njiva, površine 820 m², upisana u z.k. uložak broj 687, k.o. P., na kojoj su zemljišno-knjižni suvlasnici C. (M.) O. sa dijelom 15/28, C., rođena J., B. sa dijelom 5/28, Č. (Š.) S. sa dijelom 1/35, K. (Š.) B. sa dijelom 1/35, I. (Š.) M. sa dijelom 1/35, I. (Š.) M. sa dijelom 6/35 i H. (F.) N. sa dijelom 1/35, te konstatovano da je u toku postupka utvrđeno da su stvarni vlasnici i posjednici C. O. sa suvlasničkim dijelom 23/28 i C., rođ. J., B. sa suvlasničkim dijelom 5/28.

Zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelji pobijaju presudu prvostepenog suda zbog povrede odredbi Zakona o upravnom postupku i pogrešne primjene materijalnog prava navodeći da pobijana presuda nema nikakvo obrazloženje, da sud samo zaključuje da je postupljeno u skladu sa članom 27. Zakona o eksproprijaciji, uzimajući za dokaz zemljišno-knjižni izvadak, a upravo taj izvadak pokazuje neslaganje zemljišno-knjižnog i faktičkog stanja, jer je uknjižba izvršena na osnovu ugovora koji nije pravno valjan, jer nije potpisan od strane podnosioca zahtjeva, kao legitimnih vlasnika. Ističući da kod prvostepenog suda nije postojala volja za rješenje predmetnog spora, naveli su da je Općina K. raspolagala predmetnim zemljištem bez znanja stvarnih vlasnika, da oni nikad nisu čuli za postojanje predmetnog kupoprodajnog ugovora, niti za porodicu C. koja je, na osnovu tog ugovora upisana kao suvlasnik predmetne parcele, a koja je u posjedu njih, kao stvarnih vlasnika i pod njihovom stvarnom kontrolom, kao i da je apsurdno da Kantonalni sud upućuje na neki drugi - sudski postupak, jer to ukazuje da je sud svjestan manjkavosti provedenog upravnog postupka. Nadalje su istakli da su kompletni radovi na cesti završeni prije dvije godine, te da se ranije stanje na terenu ne može ni nazrijeti, niti se mogu provesti propuštene imovinsko-pravne radnje, pa ostaje samo pitanje naknade zbog čega su, pozivajući se na procjenu vještaka B. Z., predložili donošenje presude kojom će se uvažiti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske, preinačiti pobijana presuda, uvažiti tužba, poništiti osporeno rješenje tuženog i rješenje prvostepenog organa, te obavezati Općina K. da podnosiocima zahtjeva plati naknadu za eksproprijsano zemljište u ukupnom iznosu od =45.000,00 KM uz naknadu troškova postupka.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. stav 2. tog Zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prema podacima iz spisa predmeta (predmetnog činjeničnog utvrđenja čiju potpunost i pravilnost ovaj sud nije ni mogao cijeniti u smislu člana 41. stav 4. Zakona o upravnim sporovima) i obrazloženju pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud poprimio utvrđenim da je rješenjem Općinskog vijeća K., broj: 01/1-31-1851/10 od 26.07.2010. godine utvrđen javni interes za izgradnju gradske prometnice; da se Općinsko javno pravobranilaštvo K. obratilo prvostepenom organu uprave sa prijedlogom za potpunu eksproprijaciju zemljišta; da je korisnik eksproprijacije dostavio dokaz da ima obezbijedena sredstva za tu namjenu, kao

i dokaz vlasništva na nekretninama - zemljišnoknjižni izvadak broj 687 u koji je upisana k.č. br. 1029 površine 2580 m² čiji su suvlasnici C. (M.) O. sa dijelom 15/28, C., rođena J., B. sa dijelom 5/28, Č. (Š.) S. sa dijelom 1/35, K. (Š.) B. sa dijelom 1/35, I. (Š.) M. sa dijelom 1/35, I. (Š.) M. sa dijelom 6/35 i H. (F.) N. sa dijelom 1/35; da je u ponovljenom postupku prvostepeni organ utvrdio da su stvarni vlasnici i posjednici C. O. sa suvlasničkim dijelom 23/28 i C., rođ. J. B., sa suvlasničkim dijelom 5/28, čime je postupljeno u skladu sa članom 27. Zakona o eksproprijaciji kojim je propisano da ako postoji neslaganje zemljišno-knjižnog i faktičkog stanja na nekretnini prvostepeni organ će raspraviti pravo vlasništva kao prethodno pitanje zbog čega je pravilno rješenjem prvostepenog organa usvojen prijedlog Općinskog javnog pravobranilaštva K. za potpunu eksproprijaciju zemljišta; da je pravilno osporenim rješenjem tuženog odbijena žalba tužitelja izjavljena protiv ovog prvostepenog rješenja, zbog čega je njihova tužba odbijena kao neosnovana. U svojoj presudi prvostepeni sud cijenio je neosnovanim navode tužbe da u ponovljenom postupku niko od stranaka nije učestvovao niti su provedene bilo kakve radnje kako je to propisano Zakonom o eksproprijaciji, navodeći da je osporeno rješenje doneseno nakon ponovljenog postupka, u kome su održane tri usmene rasprave 20.11.2013. godine, 16.12.2013. godine i 15.01.2014. godine, o čemu su sačinjeni i zapisnici, u kojima su učestvovala stranke, odnosno tužitelji i punomoćnik korisnika eksproprijacije, da je na licu mjesta obavljen uviđaj i provelo se vještačenje po vještaku geodetske i poljoprivredne struke, te saslušana svjedokinja S. H., kao i da su u obrazloženju rješenja navedeni razlozi, kao i propisi na temelju kojih je prvostepeni organ donio rješenje.

Donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega je, po ocjeni ovog suda, zahtjev za vanredno preispitivanje neosnovan.

Naime, odredbom člana 27. Zakona o eksproprijaciji („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 70/07, 36/10, 25/12 i 8/15) propisano je da rješenje po prijedlogu za eksproprijaciju donosi općinska služba za upravu na čijoj se teritoriji nalazi nekretnina za koju se eksproprijacija predlaže (stav 1.), da će, prije donošenja rješenja o eksproprijaciji, organ iz stava 1. ovog člana saslušati vlasnika nekretnine o činjenicama u vezi sa eksproprijacijom (stav 2.) i da će, ako postoji neslaganje zemljišno-knjižnog i faktičkog stanja na nekretnini, općinska služba za upravu raspraviti pravo vlasništva kao prethodno pitanje (stav 3.).

Imajući u vidu citirane zakonske odredbe proizilazi da ni prvostepeni sud, ni nadležni upravni organi nisu povrijedili zakon na štetu tužitelja, kada su, u skladu sa provedenim dokazima, odbili zahtjev tužitelja za poništenje rješenja kojim je usvojen prijedlog Općinskog javnog pravobranilaštva K. za potpunu eksproprijaciju zemljišta. Pitanje izvršenog upisa prava suvlasništva C. O. sa suvlasničkim dijelom 23/28 i C., rođ. J. B., sa suvlasničkim dijelom 5/28, te zaključenja kupoprodajnog ugovora na temelju koga su isti upisani kao suvlasnici ne može se rješavati u ovom upravnom sporu i upravnom postupku, koji mu je prethodio, već tužitelji mogu eventualno upisano stanje pobijati u drugom postupku, na šta pravilno ukazuje i prvostepeni sud u pobijanoj presudi. Pri tome se ne radi obilo kakvim „manjkavostima“ provedenog postupka eksproprijacije, kako to tužitelji navode u zahtjevu za vanredno preispitivanje, već o tome da osporavanje prava vlasništva i upisa u zemljišnu knjigu ovog i drugih prava na nekretninama nije predmet upravnog postupka, već posebnog parničnog postupka pred redovnim sudom, a prema zakonom propisanoj stvarnoj nadležnosti sudova u parničnom postupku, te stvarnoj nadležnosti upravnih organa i sudova u upravnim sporovima. Ista je situacija i po pitanju zahtjeva za plaćanje naknade za ekspropisano zemljište koga su, konačno, postavili podnositelji zahtjeva za vanredno preispitivanje, jer se o naknadi za ekspropisane nekretnine odlučuje u posebnom postupku, koji se provodi nakon pravosnažnosti

rješenja o eksproprijaciji i to shodno odredbama člana 45. do člana 61. Zakona o eksproprijaciji, kojim je određen način na koji se utvrđuje visina naknade za ekspropisane nekretnine, a od člana 62. do člana 66. tog Zakona regulisan je postupak za određivanje naknade u slučaju nepostizanja sporazuma o visini iste između korisnika eksproprijacije i ranijeg vlasnika. Naprijed navedenim zakonskim odredbama regulisano je da će se u slučaju nepostizanja sporazuma o naknadi za ekspropisane nepokretnosti pokrenuti sudski postupak kod redovnog suda u kojem će biti utvrđena visina naknade za ekspropisane nepokretnosti u vanparničnom postupku.

Naime, nakon pravosnažnosti ovog rješenja o usvajanju prijedloga za eksproprijaciju slijedi postupak sporazumnog određivanja naknade za ekspropisane nekretnine kod nadležne općinske službe u smislu odredbe člana 60. Zakona o eksproprijaciji, pa ukoliko se u roku od dva mjeseca od dana pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji ne postigne sporazum, u smislu odredbe člana 62. istog Zakona nadležna općinska služba dostavlja pravosnažno rješenje o eksproprijaciji sa svim spisima nadležnom sudu na čijem području se nalazi ekspropisana nekretnina zbog određivanja naknade. To znači da se o naknadi za ekspropisane nekretnine odlučuje u posebnom postupku, nakon pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, a ne u ovom upravnom sporu, pa sve navode koji se odnose na vrijednost nekretnina i u vezi s tim visinu naknade tužitelji iz ovog upravnog spora mogu isticati samo u postupku određivanja naknade za ekspropisane nekretnine.

Imajući u vidu naprijed izneseno ovaj Sud je i ostale navode zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke cijenio neosnovanim, pa je primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 06 0 U 007660 15 Uvp od 20.09.2018. godine)

56.

Član 267. stav 1. i 2. Zakona o upravnom postupku

Član 25. stav 1. tačka 3. u vezi sa članom 2. stav 1. Zakona o upravnim sporovima

TUŽITELJ NEMA PRAVO POKRENUTI UPRAVNI SPOR PROTIV RJEŠENJA ORGANA UPRAVE KOJIM NIJE POVRIJEĐEN NJEGOV NEPOSREDNI LIČNI INTERES ZASNOVAN NA ZAKONU, TE TAKVU TUŽBU TREBA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 008396 13 U od 16.08.2013. godine, je odbijena tužba tužiteljice kojom je osporavala zakonitost rješenja tuženog broj: UP-II-06-04-43-10/13 od 15.03.2013. godine. Ovim rješenjem je odbijena kao neosnovana žalba tužiteljice izjavljene protiv rješenja prvostepenog upravnog organa-Službe za opću upravu, društvene djelatnosti, boračko-invalidsku zaštitu i socijalna pitanja Općine J. broj: UP-I-03-II-43-211/13 od 25.02.2013. godine. Ovim rješenjem odbijen je zahtjev tužiteljice za dobijanje klauzule pravomoćnosti i izvršnosti na rješenje Sekretarijata za raseljena lica, izbjeglice i socijalnu politiku Općine J. broj: 12-1/3-534-55-2/97 od 28.03.1997. godine.

Protiv navedene presude prvostepenog suda zahtjev za vanredno preispitivanje podnijela je tužiteljica, putem svoga punomoćnika, zbog povrede federalnog zakona. U zahtjevu ističe da prvostepeni sud i upravni organi se pozivaju na propise koji su prestali važiti i zakonske odredbe oko zastare potraživanja a da tužiteljica traži samo davanje klauzule pravomoćnosti i

izvršnosti na rješenje koje je donio prvostepeni upravni organ dana 28.03.1997. godine, te da nema nikakve zakonske zapreke po odredbama Zakona o upravnom postupku za dobijanje ovih klauzula. Predloženo je da se prvostepena presuda preinači i udovolji zahtjevu tužiteljice i da klauzula pravomoćnosti i izvršnosti na rješenje iz 1997. godine.

U odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi, je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u upravnom postupku došao do zaključka da je tuženi u pravilno provedenom postupku, te pravilnom primjenom odredbi Zakona o upravnom postupku pravilno i zakonito donio osporeno rješenje o odbijanju žalbe na prvostepeno rješenje oko odbijanja zahtjeva tužiteljice za dobijanje klauzule pravomoćnosti i izvršnosti na rješenje od 1997. godine.

Upravni organi kao i prvostepeni sud smatraju da tužiteljici ne pripada pravo na davanje klauzule pravomoćnosti i izvršnosti na rješenje iz 1997. godine iz razloga što je već 2000. godine donijeto novo rješenje kojim je tužiteljici tim rješenjem prestala primjene prethodnog rješenja iz 1997. godine, a utvrđen tim rješenjem iz 2000. godine nastavak ostvarivanja prava na ličnu invalidninu. Prvostepeni sud prihvatajući ove razloge kao i činjenicu da u predmetnom spisu nedostaje dostavnica o uručanju rješenja iz 1997. godine utvrđuje da se ne može sa sigurnošću utvrditi datum pravomoćnosti a da je sa druge strane protekao opći zastarni rok od 5. godina za izvršenje ovoga rješenja. Također navodi da je donošenjem Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine F BiH“, broj: 36/99, 54/04 i 39/06) prestala primjena propisa na osnovu kojih je donijeto rješenje iz 1997. godine, i iz kojih razloga je donijeto novo rješenje od 07.06.2000. godine odnosno naknadno i rješenje od 19.04.2007. godine-te da samim tim nema nikakvog razloga za davanje klauzule pravomoćnosti i izvršnosti jer je takav zahtjev bespredmetan.

Institut pravosnažnosti je nesumljivo značajni institut u svim procesnim zakonima pa i u Zakonu o upravnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine F BiH“, broj: 2/98). On daje svakoj donesenoj odluci: sigurnost, autoritet i izvjesnost u njenoj nepromjenjivosti. Odredbom člana 11 citiranog zakona je regulisano da rješenje protiv kojeg se ne može izjaviti žalba, niti pokrenuti upravni spor, a kojim rješenjem je stranka stekla određena prava postaje poravomoćno a što je regulisano i odredbom člana 267. stav 1. i 2. ZUP-a da se rješenje u upravnom postupku izvršuje kada postane izvršno, a to postaju ili istekom roka za žalbu ili ako žalba nije izjavljena ...

U konkretnom slučaju tužiteljica ne osporava da je primila rješenje od 1997. godine a među strankama je nesporno da na isto rješenje nije izjavljena žalba.

Na osnovu ovako poredanih činjenica proizilazi neprokosnoveni zaključak da stoji pravo tužiteljici da upravni organi daju klauzulu pravomoćnosti odnosno prema odredbi člana 275. stav 1. ZUP-a zaključkom utvrditi da je neko rješenje postalo izvršno. Ovdje, samo radi napomene, treba naglasiti da davanje klauzule pravomoćnosti u odnosu na klauzulu izvršnosti se ne donose u istom postupku nego pravomoćnosti od strane upravnog organa donosioca

prvostepenog rješenja, a klauzula izvršnosti tek pri administrativnom izvršenju, zaključkom, a taj postupka nije uopće ni pokrenut od strane tužiteljice.

Treba, također, napomenuti kada se nabrajaju razlozi za značaj pravomoćnosti bilo koje odluke da se pored autoriteta i sigurnosti, pojavljuje i elemenat izvjesnosti u nepromjenjivost, ovaj treći elemenat je limitiran naravno zakonskim propisima, a što je i decidno kod ovakvih rješenja i posebno naglašeno u dispozitivu tih rješenja (...dok postoje zakonski uvjeti...).

Prema tome, analizirajući ova dva instituta (pravomoćnost i izvršnost) proizilazi da je prvostepeni sud (kada je došao do zaključka da je tužba bezpredmetna) trebao na osnovu člana 25. stav 1. tačka 3. a u vezi sa članom 2. stav 1. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine F BiH“, broj: 8/00) tužbu odbaciti, a ne istu odbiti.

Naime, tužiteljica u toku cijeloga upravnoga postupka, a i upravnoga spora, ne dokazuje koji je njoj pravni interes zasnovan na zakonu, jer iz svih činjenica proizilazi da samo traženje klauzule pravomoćnosti i izvršnosti od strane tužiteljice ne dira u njezina prava ili njezin neposredni lični pravni interes zasnovan na zakonu. Prema tome, tužiteljica nema pravo pokrenuti upravni spor protiv rješenja organa uprave kojim nije povrijeđen neposredni lični interes zasnovan na zakonu.

Nakon donošenja rješenja iz 1997. godine tužiteljica nije izjavila žalbu te je po službenoj dužnosti ova odluka izvršavana sve do donošenja rješenja iz 2000. godine kada je rješenje iz 1997. godine zamijenjeno novim, sa istim postotkom invalidnosti, a potom je i ovo rješenje izmjenjeno rješenjem iz 2007. godine, pa se stvarno postavlja pitanje što tužiteljici sada treba klauzula pravomoćnosti i izvršnosti na rješenje iz 1997. godine, a posebno treba naglasiti da prilikom podnošenja tužbe u upravnom sporu tužiteljica ne dokazuje, niti navodi, koji joj je neposredni pravni interes povrijeđen.

Prema tome kako je presuda prvostepenog suda donesena uz povredu pravila federalnog zakona o postupku koja je bila od uticaja na rješenje stvari, to je ovaj sud na osnovu člana 46. stav 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev tužiteljice za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio i pobijanu presudu preinačio tako da je tužbu tužiteljice odbacio, a na osnovu člana 25. stav 1. tačka 3 istoga zakona.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 07 0 U 008396 13 Uvp od 15.03.2018. godine)

57.

Član 249. stav 3. Zakona o upravnom postupku

Član 53. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica

OBJEKTIVNI ROK OD PET GODINA ZA OBNOVU UPRAVNOG POSTUPKA ZA STRANKU POČINJE TEĆI OD DANA KADA JOJ JE DOSTAVLJENO RJEŠENJE PO KOJEM SE OBNOVA TRAŽI, A ZA NADLEŽNI ORGAN OD DANA DONOŠENJA RJEŠENJA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Novom Travniku, broj: 06 0 U 007005 14 U od 06.10.2014. godine, odbijena je kao neosnovana tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena kao neosnovana njegova

žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Službe opće uprave i društvenih djelatnosti općine Jajce, broj: 07-41-2-229/13 od 02.09.2013. godine (kojim se po nalogu iz rješenja Inspektorata Federalnog ministarstva za pitanja boraca i invalida odbrambeno-oslobodilačkog rata Sarajevo, broj: UP-I-06-41-94/13 od 21.06.2013. godine, prvostepeno rješenje istog prvostepenog organa, broj: 07-41-1666/04 od 09.01.2006. godine, mijenja i glasi da tužitelju, priznatom ratnom vojnom invalidu VIII grupe sa 40% vojne invalidnosti, prestaje svojstvo ratnog vojnog invalida sa 30.06.2013. godine), a prvostepeno rješenje se mijenja utoliko što tužitelju svojstvo ratnog vojnog invalida prestaje sa 31.05.2013. godine i što se ukida rješenje Kantonalne uprave za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata T., broj: R-02-41-8572/06 od 21.11.2006. godine.

Podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje sudske odluke tužitelj je osporio zakonitost i pravilnost pobijane presude zbog povrede federalnih propisa i to: Zakona o pravima branitelja i članova njihovih porodica, kao i Pravilnika o radu liječničkih komisija i Pravilnika o utvrđivanju postotka vojnog invaliditeta sa Listom tjelesnih oštećenja. U obrazloženju zahtjeva, u kojem tužitelj ponavlja navode tužbe, se navodi da nalaz i mišljenje liječničke komisije za nadzor i medicinsko vještačenje S., broj: KLJV-SA-77/13 od 06.05.2013. godine nije dat u smislu odredbe člana 8. Pravilnika o radu liječničkih komisija, te da je suprotan odredbi člana 2. i 4. stav 5. Pravilnika o utvrđivanju vojnog invaliditeta. U odnosu na povrede postupka se navodi da je pogrešno pozivanje upravnih organa na odredbu člana 34. Zakona o pravima branitelja i članova njihovih porodica, jer se ne radi o okolnostima koje predviđa ova odredba, već o obnovi postupka po nalogu inspektorata federalnog ministarstva, da je obnova postupka provedena istekom roka od (5) godina iz odredbe člana 249. Zakona o upravnom postupku, da se Izmjene i dopune Zakona o pravima branitelja na koje se poziva sud ne mogu primjenjivati retroaktivno u odnosu na rješenje kojim je tužitelju priznata invalidnost i pravo na ličnu invalidninu, a koje je postalo konačno prije stupanja na snagu izmjena i dopuna Zakona o pravima branitelja, te da je odluka po žalbi donijeta bez pribavljanja novog nalaza i mišljenja liječničke komisije. Predlaže da sud iz navedenih razloga zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvaži, pobijanu presudu preinači na način da se osporeno i prvostepeno rješenje poništi i predmet vrati prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj: 9/05), ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtijeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prema podacima iz spisa predmeta proizilazi da je ranijim rješenjem Kantonalne uprave za pitanja branitelja i invalida domovinskog rata T., broj: R-02-41-8572/06 od 21.11.2006. godine, tužitelju priznato svojstvo ratnog vojnog invalida VIII (osme) grupe sa 40% vojnog invaliditeta (te poništeno prvostepeno rješenje od 09.01.2006. godine), te da su nadležni organi u predmetnoj stvari u ponovnom postupku, postupajući po nalogu iz navedenog rješenja Inspektorata od 21.06.2013. godine, prvostepenim i osporenim rješenjem, primjenom člana 34. stav 3. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, a na osnovu nalaza i mišljenja Ljekarske komisije za nadzor i medicinsko vještačenje lica obuhvaćenih Zakonom o pravima branilaca i članova njihovih porodica u postupku nadzora medicinskog vještačenja, broj: KLJV-SA-77/13 od 06.05.2013. godine, koja je invaliditet tužitelja ocijenila ispod 20%, tužitelju utvrdili prestanak svojstva ratnog vojnog invalida sa 31.05.2013. godine, ukidajući pri tome

ranije rješenje od 21.11.2006. godine (jer je nastupila promjena u odnosu na ranije utvrđeni procenat invaliditeta). Prvostepeni sud je, po tužbi tužitelja, osporeno rješenje tuženog ocijenio kao pravilno i na zakonu zasnovano (te tužbu odbio), pozivajući se pri tome na odredbu člana 52. stav 2. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica (jer je navedeni nalaz i mišljenje razlog za obnovu upravnog postupka ukoliko je drugačiji u odnosu na nalaz i mišljenje drugih ljekarskih komisija).

Međutim, nije sporno da je odredbom člana 34. stav 3. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 33/04, 56/05, 70/07 i 9/10), a na koju se pozivaju nadležni organi u svojim rješenjima, regulisano da će prvostepeni nadležni organ za branilačko-invalidsku zaštitu po službenoj dužnosti, na osnovu prijave korisnika prava ili saznanja na drugi način o nastaloj promjeni iz stava 2. ovog člana (koja utiče na korištenje, obim i prestanak prava), pokrenuti postupak odmah a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahtijeva, odnosno saznanja, te donijeti rješenje o prestanku ili izmjeni priznatih prava prema ovom Zakonu, sa pravnim djelovanjem od prvog narednog mjeseca po nastaloj promjeni.

Kako prema stanju spisa predmeta proizlazi da je od strane prvostepenog nadležnog organ za branilačko-invalidsku zaštitu, odnosno Službe za opće upravne i društvene djelatnosti općine J., rješenje Inspektorata tuženog od 21.06.2013. godine zaprimljeno dana 05.07.2013. godine (što čini momenat saznanja ovog organa o nastaloj promjeni iz citirane odredbe člana 34. stav 3. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, od kada prema ovoj odredbi prvostepenom organu teče rok od 15 dana da pokrene postupak po službenoj dužnosti, te donese rješenje o prestanku ili izmjeni priznatih prava tužitelju prema ovom Zakonu, sa pravnim djelovanjem od prvog narednog mjeseca po nastaloj promjeni, u konkretnom slučaju nastala promjena utvrđena je nalazom i mišljenjem nadležne ljekarske komisije od 06.05.2013. godine), a da je tek dana 29.08.2013. godine od strane prvostepenog organa stavljen prijedlog za pokretanje postupka po službenoj dužnosti radi donošenja rješenja (a prema službenoj zabilješci iz spisa predmeta tužitelju je 14.08.2013. godine upućena obavijest o rješenju Inspektorata) i da je u skladu sa tim prijedlogom dana 02.09.2013. godine doneseno prvostepeno rješenje, to u smislu člana 34. stav 3. citiranog zakona prvostepeni organ nije pokrenuo postupak u zakonom propisanom roku (15 dana od dana saznanja-od 05.07.2013. godine).

Nadalje, nije sporno da je odredbom člana 52. stav 2. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, na koju se pozvao prvostepeni sud u pobijanoj presudi, propisano da ukoliko u postupku nadzora i medicinskog vještačenja posebna ljekarska komisija iz člana 47. stav 4. tog zakona donese drugačiji nalaz i mišljenje u odnosu na nalaz i mišljenje ljekarskih komisija iz člana 47. stav 1., 2. i 3. tog zakona, taj nalaz i mišljenje će poslužiti kao razlog za obnovu postupka. Međutim, prvostepeni sud u potpunosti iz vida gubi odredbu člana 249. stav 3. Zakona o upravnom postupku – Službene novine Federacije BiH, broj: 2/98 i 48/99 (na čiju primjenu upućuje i odredba člana 53. stav 1. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica), kojom je propisano da nakon proteka roka od pet godina od dostavljanja konačnog rješenja stranci obnova se ne može tražiti niti se može pokrenuti po službenoj dužnosti. Kod činjenice da je konačno rješenje od 21.11.2006. godine (u odnosu na koje se sada po službenoj dužnosti provodi postupak), uručeno tužitelju dana 29.01.2007. godine, tada proizilazi da u predmetnoj stvari nisu ni bili ispunjeni uvjeti za obnovu postupka primjenom odredbe člana 52. stav 2. Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica, obzirom na protek roka od pet godina od dostavljanja konačnog rješenja tužitelju (pokretanje postupka zatraženo naloženom

mjerom Inspektorata tek rješenjem od 21.06.2013. godine, a obnova postupka pokrenuta 29.08.2013. godine).

Kako iz navedenih razloga proizlazi da su rješenja nadležnih organa, a i pobijana presuda doneseni uz povrede federalnog materijalnog zakona i pravila federalnog zakona o postupku koje su bile od uticaja na rješenje ove stvari, to je, po ocjeni ovog suda, zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke osnovan, pa je ovaj sud, primjenom člana 46. stav 1. 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev uvažio, preinačio pobijanu presudu prvostepenog suda i riješio tako što je uvažio tužbu tužitelja, te poništio osporeno tuženog od 14.03.2014. godine, kao i prvostepeno rješenje od 02.09.2013. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 06 0 U 007005 15 Uvp od 01.11.2018. godine)

58.

Član 60. („starog“) tj. član 69. („novog“) Zakona o penzijskom i invalidskog osiguranja

UDOVICI IZ VANBRAČNE ZAJEDNICE PRIPADA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU POD ISTIM USLOVIMA KAO I UDOVICI IZ BRAČNE ZAJEDNICE, NEOVISNO OD DECIDNE ODREDBE ZAKONA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Zenici, broj i datum navedeni u izreci ove presude, odbijena je tužba tužiteljice podnesena protiv rješenja tuženog, broj: FZ3/2-1182750074 od 10.02.2015. godine, kojim je odbijena njezina žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Direktora administrativne službe tuženog u Z. broj: 1182750074 od 04.02.2014. godine, a kojim rješenjem je odbijen zahtjev tužiteljice za priznavanje prava na porodičnu penziju iza umrlog vanbračnog druga F. H..

Zahtjevom za vanredno preispitivanje navedene presude prvostepenog suda podnesenim u zakonom propisanom roku tužiteljica pobija prvostepenu presudu ističući da prvostepeni sud nije cijenio sve tužbene prigovore, a posebno činjenicu da je tužiteljica bila sa umrlim H. F. u vanbračnoj zajednici od 28.05.1994. godine do njegove smrti tj. do 27.11.1996. godine, te da je u toj zajednici rođeno i dijete H. S. kojoj je priznato pravo na porodičnu penziju, a da je tužiteljica vršila sve roditeljske dužnosti od njenog rođenja do danas, čime je ispunila uvjete iz člana 62. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH. Kako je Porodičnim zakonom F BiH propisano da je vanbračna zajednica izjednačena sa bračnom ako je trajala tri godine ili kraće ukoliko je u toj zajednici rođeno dijete, to tužiteljici i pripada pravo na porodičnu penziju iza umrlog vanbračnog druga H. F.. Napominje da je presudom Općinskog suda u Kaknju od 20.12.2012. godine utvrđen status vanbračnoga druga. U zahtjevu kao i u podnesku od 09.11.2018. godine navela je da je Ustavni sud BiH svojom odlukom Ap-4077/16 od 11.10.2018. godine o istom pravnom pitanju donio odluku o priznavanju svih prava vanbračnog druga sa pravima bračnog druga, to je predložila da se presuda Kantonalnoga suda u Zenici ukine kao i ponište osporeno i prvostepeno rješenje, a predmet vrati prvostepenom organu na donošenje nove odluke.

Tuženi je u odgovoru na podneseni zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. tog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijane presude vidi se da je prvostepeni sud tužbu tužiteljice odbio na osnovu člana 60. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH („Službene novine F BiH“, broj: 2/98 do 55/12) iz razloga što odredbama ovoga zakona nije previđena mogućnost priznavanja prava na porodičnu penziju vanbračnom drugu i to bez obzira da li je ili ne u toj vanbračnoj zajednici rođeno zajedničko dijete.

U toku upravnoga postupka koji je započet zahtjevom tužiteljice za priznavanje prava na porodičnu penziju iza umrlog vanbračnoga druga H. F. podnesenog dana 27.05.2013. godine je utvrđeno da je H. F. rođen dana 16.03.1967. godine, a umro dana 27.11.1996. godine. Od dana 28.05.1994. godine umrli je živio u vanbračnom zajednici sa tužiteljicom i da imaju zajedničko dijete H. S. (rođena 15.03.1995. godine), a što je utvrđeno presudom Općinskog suda u Kaknju broj: 36 0 P 021359 12 P od 20.12.2012. godine. Porodičnu penziju prima kći H. S..

Pravni stav kako tuženoga tako i prvostepenoga suda nisu pravilni iz sljedećih razloga:

Porodični zakon F BiH („Službene novine F BiH“, broj: 35/05,41/05 i 31/14) članovima 2. i 3. poistovjećuje bračnu sa vanbračnom zajednicom jer smatra da je vanbračna zajednica, zajednica života žene i muškarca koji nisu u braku ili vanbračnoj zajednici sa drugom osobom i koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno dijete.

Sa druge strane tačno je da je u citiranom zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju regulisano pitanje (član 60. “starog zakona”, odnosno član 69. “novog” – Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH-Službene novine F BiH broj: 13/18) ne postoji mogućnost vanbračnog druga za ostvarivanje prava na porodičnu penziju.

U ovakvoj situaciji neovisno od činjenice da je vanbračna zajednica tužiteljice bila prije donošenja porodičnoga zakona F BiH iz 2005. godine (jer je i „starim” Porodičnim zakonom SR BiH regulisano pitanje vanbračne zajednice, ali na restriktivniji način u odnosu na propise iz 2005. godine) postoji diskriminacija iz člana 14. Evropske Konvencije, odnosno člana II/4 Ustava Bosne i Hercegovine, jer je očigledno da ne postoji harmonizacija propisa u ovoj oblasti, a u vezi sa pravom na imovinu iz člana II/3.k. Ustava Bosne i Hercegovine odnosno člana 1. Protokola I uz Evropsku konvenciju.

Ovakav stav je zauzeo i Ustavni sud Bosne i Hercegovine u svojim Odlukama broj: AP-4207/13 od 30.09.2016. godine i AP-4077/16 od 11.10.2018. godine.

Ovaj sud nije mogao da spor riješi u punoj jurisdikciji, jer bi pri tome trebalo odrediti i visinu porodične penzije koja pripada tužiteljici, pa će prvostepeni organ u ponovnom postupku imajući u vidu primjedbe ovoga suda i upute kao i činjenicu da je do 2005. godine važio Porodični zakon („Službeni list SR BiH“, broj: 21/79 i 44/89, „Službeni list R BiH“, broj: 6/94 i 13/94) donijeti novu pravno valjanu odluku.

Ovo sve tim prije što je i Porodičnim zakonom SR BiH, koji je važio u vrijeme trajanja vanbračne zajednice, članom 14. regulisano i pitanje „...drugih imovinskih pravnih odnosa kod

zajednice muškarca i žene koje nije uređeno na način propisan ovim zakonom (vanbračna zajednica...), pa prema tome i u to vrijeme je postojala mogućnost priznavanja nekih imovinskih prava vanbračnih supružnika.

Radi svega izloženog, podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje pobijane presude prvostepenog suda se ta presuda potpuno osnovano pobija kao nezakonita iz navedenih razloga od strane tužiteljice, pa je ovaj sud njen zahtjev primjenom člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima presudom usvojio, te prvostepenu presudu preinačio tako što je udovoljio tužbenom zahtjevu i poništio i osporeno i prvostepeno rješenje i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 04 0 U 007360 15 Uvp od 13.12.2018. godine)

59.

Član 60. Zakona o upravnim sporovima

POSTOJI DRUGI VID SUDSKE ZAŠTITE POSREDNIM PUTEM IZJAVLJIVANJEM ŽALBE NA ODLUKE UPRAVNIH ORGANA, KOJE SE BAZIRAJU NA NALAZIMA I MIŠLJENJIMA LJEKARSKE KOMISIJE, JER BI U SUPROTNOM BILA ZLOUPOTREBA PROCESNIH PRAVA, OMOGUĆITI STRANCI PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA ZAŠTITU SLOBODA I PRAVA POJEDINACA ZAJAMČENIH USTAVOM F BiH.

Iz obrazloženja:

Rješenjem Kantonalnog suda u Zenici broj: 04 0 U 007890 15 Uz od 17.11.2015. godine, je odbačen zahtjev za zaštitu sloboda i prava pojedinaca zajamčenih Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine podnosioca R. P..

Protiv navedenog rješenja prvostepenog suda zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, podnio je podnosioc zahtjeva navodeći kao razlog da ovakva odluka suda nije pravilna jer je obrazloženje da on ima drugu sudsku zaštitu netačna, jer ni u jednom sudskom postupku se nijedan zahtjev ne može odbaciti kao nedopušten. Ističe da je očigledno da sudija nije razumio primjenu ovoga instituta. Potom podnositelj zahtjeva analizira prvostepeno rješenje te navodi da smatra da je donošenjem akta drugostepene ljekarske komisije došlo do povrede njegovog prava i sloboda zagarantovanih Ustavom, a da u Zakonu u upravnim sporovima ne postoji odredba da je ova zaštita isključena ukoliko postoji druga sudska zaštita. To da li je uspio ili ne u upravnom sporu protiv riješenja na koje se bazirao ovaj nalaz i mišljenje drugostepene ljekarske komisije, nije ni u kakvoj vezi sa njegovom zahtjevom za zaštitu sloboda i prava protiv nalaza i mišljenja drugostepene ljekarske komisije, jer je njemu poznato da to nije upravni akt ali zato je i predviđena ova zaštita. Smatra da je rješenje prvostepenog suda nezakonito i da je potrebno ili ga ukinuti i vratiti na ponovno suđenje istom sudu ili što bi bilo puno bolje da Vrhovni sud F BiH sam riješi ovu neupravnu stvar, jer se radi o kršenju evropskih propisa i Ustavom zagarantovanih prava.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05) ispitao pobijano rješenje u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja pobijanog rješenja i uvida u predmetni spis ovaj sud je utvrdio da je tužitelj podnio „Zahtjev za zaštitu prava povrijeđenih drugostepenim pojedinačnim aktom Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja“ dana 13.11.2015. godine te je prvostepeni sud rješenjem od 17.11.2015. godine isti zahtjev odbacio kao nedopušten iz razloga što u konkretnom slučaju postoji drugi vid sudske zaštite stranke.

Po mišljenju ovoga suda ovo rješenje prvostepenoga suda je pravilno i na zakonu zasnovano.

Institut Zaštite sloboda i prava pojedinaca zajamčenih ustavom Federacije Bosne i Hercegovine je regulisan u Zakonu u upravnim sporovima odredbama od člana 60. do člana 72. te su u biti regulisana dva vida ove zaštite.

Jedan vid je određen članom 60. kada su ta prava ili slobode povrijeđene pojedinačnim aktom dok je drugi vid zaštite određen članom 62. istoga zakona kada je to pravo ili sloboda povrijeđena radnjom službenog lica u organima uprave i dr.

U prvom slučaju (član 60. ZUS-a) je određeno da se ovaj institut može primjeniti samo ako nije osigurana druga sudska zaštita dok u drugoj situaciji kada je pravo povrijeđeno radnjom službenoga lica u organu uprave odredbom člana 62. stav 2. Zakona o upravnim sporovima je regulisano da će se rješavati samo „ako nije osigurana druga sudska zaštita“.

Prema tome, tužitelj u svom Zahtjevu navodi da su mu prava i slobode zagarrantovane Ustavom povrijeđene pojedinačnim aktom Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo, Odeljenje za drugostepeni postupak broj: DOV-NI-PL-SA-234/15 od 15.09.2015. godine, jer je povrijeđeno njegovo pravo na jednakost pred Zakonom i socijalnu zaštitu zagarrantovana Ustavom F BiH i Evropskom socijalnom poveljom sa dopunskim Protokolom broj 1.

Ovaj nalaz i mišljenje Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja je donesen u izvršenju presude Kantonalnog suda u Zenici broj: 04 0 U 007050 14 U od 23.03.2015. godine, jer je poništeno rješenje upravnih organa koje se baziralo na prethodnim mišljenjima ove ljekarske komisije, pa je upravo po tužbi podnosioca ovoga zahtjeva prvostepeni sud poništio upravna rješenja i uputio upravne organe na ponovno vještačenje i donošenje odluke povodom zahtjeva podnosioca sa invaliditetom po odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom („Službene novine F BiH“, broj: 36/99, 54/04 i 14/09).

Podnositelj zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke u jednom je u pravu da korištenje sudske zaštite prema odredbama ovoga poglavlja je jedna posebna vrsta pravne zaštite koja se u procesno-pravnom smislu osigurava kod nadležnog suda odgovarajućom primjenom („shodnom“) primjenom Zakona o upravnim sporovima Federacije Bosne i Hercegovine. To je supsidijarno postupanje prema Zakonu o upravnim sporovima samo ako građaninu „nije osigurana druga sudska zaštita“ u slučaju povrede njegovih prava i sloboda zajamčenih Ustavom Federacije i Aneksima uz taj Ustav. Za korištenje sudske zaštite prema odredbama ovih članova zakona moraju se kumulativno ispuniti sljedeći uvjeti:

-da se radi o pravima i slobodama građanina koja su izričito zajamčeni Ustavom Federacije BiH i „instrumentima-“, Aneksa Ustava Federacije;

-da su ta ustavna prava i slobode građanina povrijeđena „konačnim pojedinačnim aktom nadležnog organa“ i

-da u pravnom sistemu Federacije građaninu „nije osigurana druga sudska zaštita“ protiv tog pojedinačnog akta za koji isti smatra da su mu povrijeđena prava i slobode .

Prema tome, očigledno je da se u konkretnom slučaju radi o „pojedinačnom aktu“, kao i da se radi o povredama prava građanina (subjektivni osjećaj), jer mu je drugostepena komisija dala manji postotak invalidnosti od one koje on smatra da mu i pripada.

No međutim, ono što je bitno i osnovno, nalaz i mišljenje vještaka (Instituta i dr.) nije upravni akt (što je očigledno jasno i samom podnosiocu zahtjeva) ali sa druge strane nalaz i mišljenje vještaka bilo koje struke je samo sredstvo dokazivanja u sudskim postupcima pa tako i u upravnom postupku pa kao takvo se može uspješno osporavati i u upravnom sporu o glavnoj stvari a to je, da li podnosiocu zahtjeva pripada ili ne pripada određeno pravo. Prema tome, stav prvostepenog suda da je zahtjev za zaštitu prava i sloboda građanina zajamčenih Ustavom F BiH nedozvoljen ili nedopušten, jer isti ima drugu sudsku zaštitu, je ispravan i utemeljen na odredbama Zakona o upravnim sporovima i to članom 60 istog zakona.

Naime podnositelj ima „drugu sudsku zaštitu“ istina ne direktno nego indirektno kroz upravni spor, jer je sam nalaz i mišljenje samo jedno od dokaznih sredstava u tom postupku a koje se može uspješno pobijati tužbom u upravnom sporu o glavnoj stvari, naravno ukoliko uopće drugostepeni upravni organ, postupajući po izjavljenoj žalbi, prihvati taj nalaz i mišljenje vještaka. Naime, kako sud tako i upravni organi sva sredstva dokazivanja pa tako i nalaz i mišljenje vještaka stavljaju u kontekst drugih provedenih dokaza po prijedlogu podnosioca zahtjeva za ostvarivanje nekog prava, pa tako i cijene sve dokaze kako pojedinačno tako i u vezi jedan sa drugim.

Da je to tačno ukazuje upravo sam slučaj podnosioca zahtjeva jer iako prvobitni nalaz i mišljenje nije bio povoljan za njega on uspijeva kroz upravni spor da ishoduje povoljno rješenje i da se predmet vrati na ponovno rješavanje, pa tako ima novo provođenje dokaza vještačenjem njegovoga zdravstvenoga stanja.

Prema tome, donošenjem nalaza i mišljenja Instituta za vještačenje zdravstvenog stanja Sarajevo, Drugostepena ljekarska komisija Sarajevo nije povrijeđeno njegovo ustavom utvrđeno osnovno pravo ili slobodu, jer je obezbjeđena druga sudska zaštita. Tu drugu sudsku zaštitu predlagač je već koristio i to vrlo uspješno.

Kako donošenjem pobijanog rješenja prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon, odnosno prvostepena rješenje nije donesena uz povredu pravila postupka na koje se pozvao podnosilac zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, ovaj sud je primjenom člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima zahtjev odbio kao neosnovan.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 04 0 U 007890 15 Uvp od 12.07.2018. godine)

60.

Član 169. Zakon o upravnom postupku

UVJERENJE (POTVRDA) PO SVOJOJ PRAVNOJ PRIRODI JE KONKRETNI PRAVNI AKT KOJI SPADA U DOKUMENTACIONE ISPRAVE I PREDSTAVLJA SAMO

DOKAZNO SREDSTVO KOJIM SE POTVRĐUJU ODREĐENE ČINJENICE, PA KAO TAKAV, NE PREDSTAVLJA UPRAVNI AKT.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 09 0 U 018001 13 U od 13.05.2013. godine, je odbijena tužba tužitelja kojom su osporavali zakonitost rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude a kojim je odbijena njihove žalbe izjavljene na rješenje Porezne uprave – Kantonalni ured S. broj: 10-9/03-15-872-13/03 od 27.05.2005. godine, protiv potvrde Službe za prinudnu naplatu Kantonalnog poreznog ureda S. broj: 10-9/03-15-872-6/03 od 16.03.2005. godine i uvjerenja istog organa broj: 10-9/03-15-872-5/03 od 16.03.2005. godine kao i tužbu pokrenutu od strane tužitelja od 15.11.2005. godine zbog ćutanja administracije. Na prijedlog tužitelja prvostepeni sud je radi ekonomičnosti postupka spojio ova dva predmeta-spora, radi donošenja jedinstvene odluke.

Protiv navedene presude prvostepenog suda zahtjev za vanredno preispitivanje podnijeli su tužitelji, putem svoga punomoćnika, zbog povrede federalnog zakona o postupku kao i pogrešne primjene kako Zakon o upravnim sporovima tako i Zakon o upravnom postupku i odredbi Zakona o poreznoj upravi. Smatra da je prvostepena presuda kao i osporena rješenja bazirana na povredama osnovnih načela upravnoga postupka i to članova 4, 5, 6, 7, 8, 9, 246. stav 1. Zakona o upravnom postupku te pogrešnoj primjeni odredbe člana 30. Zakona o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine jer je ista odredba od strane Ustavnoga suda F BiH poništena jer je protivna Ustavu F BiH, a povrijeđena su i temeljna ljudska prava i slobode podnositelja zahtjeva zagarantovane u Evropskoj konvenciji o zaštiti temeljnih ljudskih prava i sloboda pa su predložili da sud uvaži ovaj zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke te osporenu presudu ukine i predmet vrati istom sudu na ponovni postupak.

Tuženi je u odgovoru na Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke predložio da se isti odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05) ispitao pobijanu presudu u granicama zahtjeva i povreda propisa iz člana 41. ovog zakona navedenih u zahtjevu, pa je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Uvidom u predmetni spis ovaj sud je ustanovio da je po prijedlogu tužitelja prvostepeni sud spojio dvije tužbe istih tužitelja i to: od 15.11.2005. godine „zbog šutnje uprave“ i drugu tužbu od 29.06.2006. godine protiv rješenja tuženog 31.03.2006. godine. Kako se tužitelji nisu izjasnili da li ostaju kod prvobitne tužbe za ćutanje administracije to je prvostepeni sud pravilno uradio kada je spojio ove parnice radi vođenja jedinstvenoga postupka a prema odredbi člana 26. stav 3. Zakona o upravnim sporovima a sve zbog poštivanja načela ekonomičnosti postupka.

Prema tome, zanemarujući pri tome tužbu zbog ćutanja administracije (jer je u međuvremenu donijeti traženi akt) pa je samim tim ova tužba bespredmetna, suština ovoga spora jeste rješenje tuženog broj: 07-15-627/05 od 31.03.2006. godine kojim je žalba tužitelja protiv rješenja Porezne uprave Kantonalnog ureda S. broj: 10-9/03-15-827-13/05-Č.J. od 27.05.2005. godine odbijena kao neosnovana. Ovim rješenjem je odbačena žalba tužitelja izjavljena na uvjerenje Službe za prinudnu naplatu Kantonalnog poreznog ureda S. broj: 10-09/03-15-872-5/03 i potvrdu istog organa broj: 10/9/03-15-872-6/03 obje od 16.03.2005. godine kao nedopuštena. Obrazloženje kako upravnih organa tako i prvostepenoga suda, kada negativno rješavaju žalbe

tj. tužbe tužitelja, jeste da prema odredbi člana 169. Zakona o upravnom postupku uvjerenje i potvrde kojim se potvrđuju određene činjenice nije upravni akt pa da prema tome nema niti zaštite u upravnom postupku niti u upravnom sporu.

Naime, porezni organi su na osnovu odredbi stava 1. i 2. člana 169. Zakona o upravnom postupku F BiH („Službene novine F BiH“, broj: 9/98 i dr.) donijeli osporeno rješenje kojim su odbili izjavljenu žalbu tužitelja na rješenje kojim je žalba protiv uvjerenja tj. potvrde odbačena kao nedopuštena.

Uvjerenje odnosno potvrde i tome slično po svojoj pravnoj prirodi su konkretni pravni akti koji spadaju u dokumentarna isprave i predstavljaju samo dokazno sredstvo kojim se potvrđuje ili navode, određene činjenice onakve kakve jesu, odnosno kakve su utvrđene u trenutku izdavanja takve potvrde tj. uvjerenja.

Konkretno uvjerenje i potvrda od 16.03.2005. godine izdato od strane Službe za prinudnu naplatu Kantonalnog poreznog ureda Sarajevo je izdato na zahtjev Društva „M.“ d.o.o. Sarajevo kao dokaz o kupovini imovine u dijelu od 30/100 u vlasništvu II tužitelja i koja potvrda tj. uvjerenje će istom služiti kao dokaz o kupovini dijela navedene imovine odnosno nekretnine i predstavlja osnov za registraciju takve kupovine kod zemljišno knjižnog registra ali i kod drugih registara.

Porezni organi su ovo uvjerenje tj. potvrdu izdali na osnovu činjenica o kojima oni vode službenu evidenciju a prema stavu 3. istoga člana 169. Zakona o upravnom postupku jer je tim stavom određeno da: „Uvjerenje i druge isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija se moraju izdavati sukladno podacima službene evidencije“ a tužitelji ničim nisu iste činjenice doveli u pitanje.

Svi njegovi prigovori u pogledu povreda osnovnih načela upravnoga postupka, povreda sloboda i prava zagaranovanih Evropskom konvencijom o zaštiti sloboda i prava su za ovaj spor irelevantni jer je činjenica da uvjerenje tj. potvrda o nekim činjenicama NIJE UPRAVNI AKT jer se njime ne rješava o pravu ili obavezi određenog pojedinca ili pravne osobe. Takvo uvjerenje predstavlja samo ispravu za svjedočenje o stanju prinudne naplate poreznog obveznika prema poreznim knjigama i stanju u konkretnom predmetu.

Iz svega izloženog proizlazi da je prvostepeni sud pravilnim tumačenjem pozitivnih pravnih propisa-materijalnog prava na utvrđeno činjenično stanje donio pravilnu i zakonitu odluku a da pri tome nije povrijedio pravo na pravično suđenje niti odredbu člana 6. stav 1. Evropske konvencije kao i odredbe člana 7. (načelo materijalne istine), 133. (puni postupak) i dr. Zakona o upravnom postupku kao i odredbi Zakona o upravnim sporovima, jer je u svojoj odluci prvostepeni sud dao razloge o odlučnim činjenicama za donošenje takve odluke i odgovorio na sve prigovore tužitelja date u tužbi i u toku postupka pa se ni u kom slučaju odluka prvostepenoga suda ne može smatrati proizvoljnom –kako to tvrde tužitelji.

Neosnovan je prigovor podnosioca Zahtjeva da je Ustavni sud F BiH Sarajevo utvrdio neustavnost odredbe člana 30. Zakona o poreznoj upravi F BiH. Naime, Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine svojom Odlukom broj: U-14/10 od 19.03.2011. godine (objavljena u Službenim novinama F BiH „ broj: 29/11 I 27/12), utvrdio da odredba člana 50 Zakona o poreznoj upravi F BiH („Službene novine F BiH“, broj: 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10) nije u saglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine kao i član 16. Zakona o izmjenama i dopunama ovoga Zakona („Službene novine F BiH“, broj: 40/10), ali to nije u nikakvoj vezi sa ovom

pravnom stvari a eventualno se taj prigovor mogao isticati u postupku utvrđenja porezne obaveze a ne u postupku izdavanja uvjerenja.

Kako je donošenjem pobijane presude prvostepeni sud, odbijanjem tužbenog zahtjeva tužitelja napravio povredu pravila postupka, jer je tužbe trebao odbaciti (prema odredbi člana 25. stav 1. točka 2. Zakona o upravnim sporovima), jer akt kojim se tužbom osporava nije upravni akt, a ista je stvar i za ćutanje administracije jer se i takav spor može voditi samo ako se radi o nedonošenju upravnog akta u upravnoj stvari, a ne i u slučaju nedonošenja akta u nekoj drugoj stvari koja nije upravna i o kojoj se ne rješava u upravnom postupku, to je iz tih razloga ovaj sud prvostepenu presudu preinačio tako što je tužbe tužitelja odbacio a primjenom člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima a u vezi sa članom 25. stav 1. točka 2. istoga zakona.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 09 0 U 018001 13 Uvp od 07.06.2018. godine)

61.

Član 5. Zakona o upravnim sporovima

Član 19. stav 2. u vezi sa članom 22. stav 4. Zakona o parničnom postupku

NAKON DOSTAVLJANJA TUŽBE NA ODGOVOR TUŽENOM, SUD SE NE MOŽE PO SLUŽBENOJ DUŽNOST OGLASITI MJESNO NENADLEŽNIM.

Iz obrazloženja:

Rješenjem broj: 09 0 U 021814 14 U od 11.12.2017. godine Kantonalni sud u Sarajevu oglosio se mjesno nenadležnim za postupanje u ovom upravnom sporu, te po pravosnažnosti rješenja spis dostavio stvarno i mjesno nadležnom Kantonalnom sudu u Tuzli, smatrajući da je taj sud mjesno nadležan za postupanje u ovom predmetu. Iz obrazloženja rješenja proizilazi da je tužiteljica tužbom osporila zakonitost rješenja tuženog, broj i datum naveden u uvodu ovog rješenja, kojim je odbijena njezina žalba izjavljena protiv rješenja prvostepenog organa Agencije za finasijske, informatičke i posredničke usluge d.d. S., Poslovnica T. broj: R-794/12 od 02.11.2012. godine, kojim je rješenjem odbijen zahtjev tužiteljice za verifikaciju potraživanja po osnovu stare devizne štednje.

Pismenim podneskom broj: 03 0 U 017406 18 U od 08.02.2018. godine Kantonalni sud u Tuzli izazvao je sukob mjesne nadležnosti sa Kantonalnim sudom u Sarajevu. U podnesku se poziva na odredbe člana 19. stav 2. Zakona o parničnom postupku, te navodi da Kantonalni sud u Sarajevu nije imao valjan pravni osnov da se po službenoj dužnosti oglasi mjesno nenadležnim, jer je rješenje donio nakon što je od tužene strane zatražio i pribavio odgovor na tužbu. Smatra da je za postupanje po tužbi nadležan Kantonalni sud u Sarajevu, pa predlaže da Vrhovni sud Federacije BiH kao nadležni sud riješi predmetni sukob nadležnosti na način da poništi rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu i za suđenje u ovom upravnom sporu odredi Kantonalni sud u Sarajevu.

Rješavajući o izazvanom negativnom sukobu mjesne nadležnosti između Kantonalnog suda u Tuzli i Kantonalnog suda u Sarajevu ovaj sud je odlučio kao u izreci rješenja iz sljedećih razloga:

Prema odredbi član 19. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) sud se može proglasiti po službenoj

dužnosti mjesno nenadležnim samo kad postoji isključiva mjesna nadležnost nekog drugog suda, ali najkasnije do podnošenja odgovora na tužbu.

Kantonalni sud u Sarajevu se proglasio mjesno nenadležnim rješenjem od 11.12.2017. godine nakon podnošenja i prijema odgovora tuženog na tužbu tužioca (10.10.2014. godine datum prijema odgovora na tužbu Kantonalnom sudu u Sarajevu).

Predmet ovog upravnog spora je verifikacija potraživanja po osnovu stare devizne štednje pa je isključiva mjesna nadležnost u upravnim sporovima propisana odredbom člana 5. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05), da upravne sporove rješava kantonalni sud i to prema sjedištu prvostepenog organa, odnosno njegove organizacijske jedinice, a u konkretnom slučaju je prvostepeni organ Agencija za finansijske, informatičke i posredničke usluge d.d. S. a Poslovnica u T. nema svojstvo pravnog lica po odredbama Zakona o privrednim organizacijama F BiH („Službene novine F BiH“ , broj: 23/99, 45/00, 2/02 6/02 ,29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09, 63/10 i 75/13).

S obzirom da je u ovom upravnom sporu propisana isključiva mjesna nadležnost drugog suda, Kantonalni sud u Sarajevu se nije mogao po službenoj dužnosti proglasiti mjesno nenadležnim za postupanje u ovom upravnom sporu poslije dostavljenog odgovora tuženog na tužbu tužioca, jer je odredbom člana 19. stav 2. Zakona o parničnom postupku ta mogućnost propisana samo do podnošenja odgovora na tužbu.

Stoga je shodnom primjenom člana 22. stav 4. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj : 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) u vezi sa članom 55. Zakona o upravnim sporovima odlučeno kao u izreci rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 03 0 U 017406 18 R od 08.03.2018. godine)

62.

Član 197. stav 1. Zakona o parničnom postupku

NAKON DONOŠENJA ODLUKE SUD NE MOŽE NA PRIJEDLOG TUŽITELJA STAVITI ODLUKU - PRESUDU VAN SNAGE, TE TAKAV PODNESAK TUŽITELJA TREBA ODBACITI KAO NEDOZVOLJEN.

Iz obrazloženja:

Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 08 0 U 002045 14 Uvp od 31.05.2018. godine odbijen je tužiteljjev zahtjev za vanredno preispitivanje podnesen protiv presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj: 08 0 U 002045 14 U od 23.06.2014. godine, kojom je odbijena njegova tužba podnesena protiv rješenja tuženog broj 02/1-35/1-390/14 od 13.03.2014. godine, a kojim je odbijena tužiteljeva žalba izjavljena protiv rješenja Službe za zapošljavanje ... kantona, broj: 05-03-32/5-14 od 10.02.2014. godine. Tim prvostepenim rješenjem odbijen je tužiteljjev zahtjev za utvrđivanje prava na novčanu naknadu temeljem učestvovanja u odbrani Bosne i Hercegovine za period od 01.01.2008. godine do 31.12.2008. godine, od 01.01.2009. godine do 31.12.2009. godine i od 01.01.2010. godine do 30.04.2010. godine iz razloga što je zahtjev već pravosnažno riješen.

Podneskom od 24.08.2018. godine tužitelj je, po punomoćniku, predložio da se stavi van snage donesena presuda iz razloga što je, prije prijema pismenog otpravka presude, dana 02.07.2018. godine povukao zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Ovaj Sud je prethodno ispitao da li postoje procesno-pravni uslovi za podnošenje naprijed navedenog prijedloga za stavljanje van snage donesene presude, pa je cijenio da ne postoje iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 41. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 9/05) propisano je da se protiv pravomoćne odluke kantonalnog suda donesene u upravnom sporu može podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke Vrhovnom sudu Federacije, dok je odredbom člana navedenog 55. Zakona propisano je da će se, ukoliko ovaj Zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnim sporovima, shodno primjenjivati odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak.

Odredbom člana 244. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službene novine FBiH“ broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) propisana je mogućnost odustajanja od revizije, te odredbom člana 204. stav 2. istog Zakona (na čiju primjenu upućuje odredba člana 253. navedenog Zakona) propisano da do donošenja odluke drugostepenog suda stranka može odustati od već podnesene žalbe.

Imajući u vidu citirane zakonske odredbe proizilazi da u upravnim sporovima postoji mogućnost pobijanja pravomoćne odluke (isključivo) kantonalnog suda podnošenjem zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke, te mogućnost odustajanja od podnesenog zahtjeva za vanredno preispitivanje do donošenja sudske odluke, a nijednom odredbom niti Zakona o upravnim sporovima, niti Zakona o parničnom postupku nije predviđena mogućnost „stavljanja van snage“ donesene presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine. Budući je u skladu sa odredbom člana 197. stav 1. Zakona o parničnom postupku, u vezi sa članom 55. Zakona o upravnim sporovima, sud vezan za svoju presudu čim je donesena, to momenat prijema donesene presude u odnosu na momenat povlačenja zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke nije od bilo kakvog uticaja, niti omogućava postupanje po tužiteljevom prijedlogu za „stavljanje van snage“ donesene presude.

Imajući u vidu naprijed izloženo odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 08 0 U 002045 18 Uvp 2 od 13.09.2018. godine)

63.

Član 301. b. stav 2. Zakona o parničnom postupku

NAKNADNIM DAVANJEM PUNOMOĆI ADVOKATU ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA VANREDNO PREISPITIVANJE SUDSKE ODLUKE NISU OTKLONJENE SMETNJE ZA PODNOŠENJE OVOGA VANREDNO PRAVNOG SREDSTVA OD STRANE ZAKONSKOG ZASTUPNIKA KOJI NEMA PRAVOSUDNI ISPIT.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj i datum nevedeni u uvodu ovog rješenja, odbijena je tužba tužitelja Društvo za vanjski i unutrašnji promet R. d.o.o. T., podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj: 03-15-1140/06 A.D. od 02.06.2014. godine, kojim je

odbijena žalba tužitelja izjavljena protiv rješenja Porezne uprave, Središnjeg ureda S. broj: 10/06-15-703-2/2004 od 31.10.2006. godine, kojim je odbijena njegova žalba izjavljena protiv prvostepenog rješenja Sektora za kontrolu velikih obveznika S., Regionalnog odsjeka T., broj: 10/06-15-703-1/2004 od 14.09.2006. godine. Tim prvostepenim rješenjem o dodatno utvrđenim poreznim obavezama, naloženo je tužitelju da u roku od 8 dana izvrši uplatu dodatno utvrđenih poreznih obaveza, utvrđenih zapisnikom o inspekcijskom nadzoru broj: 10/06-15-703-1/04 od 31.05.2004. godine u ukupnom iznosu od 560.444,62 KM, te da obračuna i uplati kamatu na iznos porezne obaveze koja nije plaćena u zakonom ostavljenom roku, zaključno sa danom koji prethodi uplati, te je riješeno da se ovim rješenjem zamjenjuje rješenje o dodatno utvrđenim poreznim obavezama, ovog organa broj: 10/06-15-703/2004 od 18.07.2006. godine.

Protiv pobijane presude prvostepenog suda tužitelj je podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke zbog povrede odredaba člana 12. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine F BiH“, broj: 9/05), povrede odredaba člana 5. do 9., te članova 164. i 207. Zakona o upravnom postupku („Službene novine F BiH“, broj: 2/98 i 48/99), kao i povrede odredaba Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga („Službene novine F BiH“, broj: 49/02-Prečišćen tekst), s prijedlogom da Vrhovni sud Federacije BiH, zahtjev uvaži, presudu prvostepenog suda preinači i upravnu stvar riješi na način da se tužba uvažava, osporeno rješenje tuženog poništava i predmet vraća tuženom organu na ponovno rješavanje.

U podnesenom odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, tuženi je predložio da Vrhovni sud Federacije BiH zahtjev odbije.

Ovaj sud je prethodno ispitao da li postoje procesno-pravne pretpostavke za meritorno rješavanje zahtjeva za zaštitu sloboda i prava zajamčenih Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, pa je našao da ne postoje iz slijedećih razloga:

Zakon o upravnim sporovima ne sadrži odredbe kojima se propisuju uslovi pod kojima stranke same mogu poduzimati radnje u upravnim sporovima (konkretno za podnošenje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke), pa se u ovoj stvari, u smislu člana 55. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05), shodno primjenjuju odgovarajuće odredbe Zakona o parničnom postupku („Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15).

Prema odredbi člana 301b. stav 1. Zakona o parničnom postupku stranka može podnijeti reviziju putem punomoćnika koji je advokat, a prema stavu 2. istog člana, izuzetno od stava 1. ovog člana, stranka može sama podnijeti reviziju ako ima položen pravosudni ispit, odnosno za nju može reviziju podnijeti kao punomoćnik osoba koja je prema odredbama ovog ili kojeg drugog zakona ovlaštena zastupati je u tom svojstvu iako nije advokat, ako ima položen pravosudni ispit.

Dakle, shodno citiranoj odredbi pravna osoba može sama podnijeti zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke preko zastupnika koji ima položen pravosudni ispit.

U konkretnom slučaju tužitelj je podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke putem zakonskog zastupnika-direktora koji je po Zakonu o privrednim društvima („Službene novine F BiH“, broj: 81/2015), ovlašten ga zastupati.

Međutim, kako zakonski zastupnik tužitelja nema položen pravosudni ispit (o čemu dokaz nije dostavio ni nakon poziva suda), a što je uslov koji zakonski zastupnik mora imati za podnošenje

zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke u smislu naprijed citirane odredbe člana 301 b. stav 2. Zakona o parničnom postupku, to je zahtjev nedozvoljen (član 247. stav 2. Zakona o parničnom postupku), pa ga je primjenom odredbe člana 44. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, kao takav valjalo odbaciti.

Pored toga, tužitelj je dana 30.07.2018. godine dostavio sudu punomoć za advokate M. B. i T. G. iz T. za zastupanje u predmetu kod ovog suda broj: 09 0 U 021295 18 Fp 2 od 19.01.2018. godine, kao i zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke sačinjen i potpisan od strane ovih punomoćnika.

Međutim, zahtjev koji je tužitelj izjavio putem punomoćnika advokata M. B. i T. G. nije blagovremen.

Naime, advokati M. B. i T. G. nisu zastupali tužitelja tokom upravnog postupka, nego im je tužitelj punomoć dao nakon što je primio prvostepenu presudu, pa se rok za podnošenje zahtjeva računa od dana prijema prvostepene presude od strane tužitelja.

Kako je prema podacima u spisu predmeta tužitelj prvostepenu presudu primio dana 29.12.2017. godine, a zahtjev putem punomoćnika advokata izjavio dana 30.07.2018. godine (preporučenom pošiljkom) to je zahtjev predat sudu izvan roka za izjavljivanje zahtjeva od trideset dana propisanog članom 42. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, pa je isti neblagovremen.

S obzirom na navedene razloge ovaj sud je, primjenom odredbe člana 44. stav 1., zahtjev tužitelja za vanredno preispitivanje sudske odluke podnesen od strane zakonskog zastupnika tužitelja, odbacio kao nedozvoljen, dok je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, podnesen putem punomoćnika u osobi advokata, odbacio kao neblagovremen, primjenom odredbe člana 42. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 09 0 U 021295 18 Uvp od 01.11.2018. godine)

64.

Član 249. stav 1. i član 253. stav 1. i 2. Zakona o upravnom postupku

KADA UPRAVNI ORGAN PRIJEDLOG ZA OBNOVU POSTUPKA ODBACI KAO NEBLAGOVREMEN, NIJE POTREBNO UTVRĐIVATI DA OKOLNOSTI NA KOJIMA SE PRIJEDLOG ZASNIVA NISU UČINJENE VJEROVATNIM

Iz obrazloženja:

Zaključkom tuženog organa, broj i datum naveden u uvodu ove presude, odbačen je prijedlog tužioca za obnovu postupka okončanog rješenjem istog organa broj: UP-I-03-41-ZKZ-2947/11 od 11.07.2012. godine donesenog po službenoj dužnosti u postupku kontrole zakonitosti korištenja prava na ličnu invalidninu.

Protiv navedenog zaključka tuženog organa tužilac je putem punomoćnika pokrenuo upravni spor protiv zaključka tuženog organa zbog bitne povrede odredaba Zakona o upravnom postupku, pogrešno i nepotpuno utvđenom činjeničnom stanju i pogrešne primjene materijalnog prava. U tužbi navodi da je prijedlog za obnovu postupka odbačen jer ga je podnijela neovlaštena osoba, da je neblagovremen i da okolnost na kojoj se temelji prijedlog nije učinjena

vjerovatnom što čini zaključak nejasnim i kontradiktornim. Smatra da se nije mogao prijedlog odbaciti zbog punomoći prije nego se ispita valjanost punomoći, niti zbog neblagovremenosti, jer je podnesen u roku od 30 dana od dana kada je njegova majka kao njegov punomoćnik saznala za postojanje novih činjenica. U dopuni tužbe navodi da je osporeni zaključak dostavljen majci tužioca dana 09.02.2015. godine, kao dokaz da je dopuna tužbe predata u zakonskom roku, a kao dokaz da je zahtjev za obnovu bio blagovremen i osnovan dostavlja ovjerenu fotokopiju izjave službenog lica u Službi za branitelje Općine L. od 27.02.2015. godine. Predlaže da se tužba uvaži, osporeni zaključak poništi i predmet vrati tuženom na ponovno odlučivanje ili da sud sam riješi ovu upravnu stvar.

U odgovoru na tužbu tuženi organ je predložio da se tužba odbije kao neosnovana.

Cijeneći zakonitost osporenog zaključka u granicama zahtjeva iz tužbe u smislu člana 34. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 5/09), sud je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz obrazloženja osporenog zaključka i podataka u spisu predmeta proizilazi da je majka tužioca podnijela tuženom organu prijedlog za obnovu postupka okončanog rješenjem istog organa broj: UP-I-03-41-ZKZ-2947/11 od 11.07.2012. godine iz razloga predviđenih članom 246. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 2/98 i 48/99), kako iz sadržaja prijedloga proizilazi. U prijedlogu se navodi da je navedenim konačnim rješenjem, koje je doneseno na osnovu člana 14. i člana 7. stav 6. Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 82/09 i 11/10-ispravka), rješavajući po službenoj dužnosti u postupku kontrole zakonitosti korištenja prava na ličnu invalidninu tužiocu prestalo svojstvo ratnog vojnog invalida sa 23.02.2012. godine, te pravne i materijalne posljedice koje je konačno rješenje tuženog broj: UP-II-03/1-41-276/07 od 10.09.2007. godine proizvelo. Kao novi dokazi navode se medicinski nalazi iz 2012. godine i potvrda, ovjereni i prevedeni od ovlaštenog sudskog prevodioca poslati putem pošte na adresu Instituta za medicinsko vještačenje u S. dana 28.07.2012. godine, koji su dostavljeni u upravni spis predmeta i da je iste majka tužioca imala priliku vidjeti u spisu prvostepenog organa Službe za branitelje Općine L., te da su ti medicinski dokazi nove činjenice koje su bitne za drugačije rješavanje ove upravne stvari. Tuženi, kao nadležan organ u smislu člana 252. stav 2. Zakona o upravnom postupku, primjenom člana 253. stav 1. istog Zakona ispitao je da li je prijedlog pravovremen, izjavljen od ovlaštene osobe i da li je okolnost na kojoj se prijedlog temelji učinjena vjerovatnom, pa je našao da uvjeti iz stava 1. navedenog člana nisu ispunjeni i zaključkom broj: UP-I-03-41-ZKZ-2947/11 od 15.01.2015. godine primjenom stava 2. istog člana Zakona prijedlog je odbačen.

Ovaj sud nalazi da osporenim zaključkom tuženog organa nije povrijeđen zakon na štetu tužioca, a iz razloga što je odredbom člana 253. stav 1. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, broj: 2/98 i 48/99) propisano da kada organ koji je nadležan za rješavanje o prijedlogu za obnovu postupka primi prijedlog dužan je da ispita da li je prijedlog pravovremen, izjavljen od ovlaštene osobe i da li je okolnost na kojoj se prijedlog temelji učinjena vjerovatnom. U spisu predmeta nalazi se punomoć ovjerena od strane Generalnog konzulata Bosne i Hercegovine u Njujorku Reg. broj: 1161/98 od 04.12.1998. godine, kojom je tužilac opunomoćio svoju majku da ga zastupa u svrhu regulisanja osobnih prava kao ratnog vojnog invalida u Bosni i Hercegovini, a kasnije je dostavljena nova punomoć od 02.13.2015. godine sa istim sadržajem. Zaključak od 15.01.2015. godine, kojim je odbačen prijedlog za obnovu postupka, a koji je u ime tužioca podnijela njegova majka, dostavljen je

lično majci tužioca, kao njegovom punomoćniku dana 09.02.2015. godine (dostavnica u spisu predmeta). Pravilno je tuženi utvrdio da je prijedlog neblagovremen, jer odredbom člana 249. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnom postupku propisano je da u slučaju iz člana 246. tačka 1. stranka može tražiti obnovu postupka u roku od 30 dana od dana kada je mogla iznijeti nove činjenice, odnosno upotrijebiti nove dokaze, a na kojoj odredbi je i zasnovan prijedlog za obnovu postupka. Tužilac je putem punomoćnika (majke) tek dana 13.02.2014. godine podnio prijedloga za obnovu postupka koji je zasnovao na medicinskoj dokumentaciji iz 2012. godine kao novoj činjenici, odnosno dokazu, koji su bili poznati tužiocu, odnosno njegovoj majci 28.07.2012. godine, kako se i navodi u prijedlogu, pa se prijedlog mogao podnijeti u roku od 30 dana od saznanja za te činjenice, odnosno dokaza (od 28.07.2012. godine). S obzirom da je tuženi pravilno utvrdio da je prijedlog neblagovremen, nisu ispunjeni uvjeti iz člana 253. stav 1. Zakona o upravnom postupku, pa je pravilno primjenom člana 253. stav. 2. istog Zakona odbacio prijedlog za obnovu postupka. S obzirom da je pravilno utvrđeno da je prijedlog za obnovu postupka neblagovremen nije ni bilo potrebno utvrđivati da okolnosti na kojima se prijedlog zasniva nisu učinjene vjerovatnim.

Navodi iz zahtjeva za vanredno preispitivanje koje je podnio tužilac putem punomoćnika (punomoć u spisu predmeta) u cijelosti se ukazuju neosnovanim iz naprijed navedenih razloga i nemaju uticaja na drugačije odlučivanje u ovoj upravnoj stvari.

Iz navedenih razloga ovaj sud je primjenom člana 36. stav 2. Zakona o upravnim sporovima tužbu odbio kao neosnovanu.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 70 0 U 005043 15 U od 11.10.2018. godine)

65.

Član 249. Zakona o upravnom postupku u vezi sa članom 7. stav 9. Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite

KADA SE U UPRAVNOM SPORU PO PODNESENOJ TUŽBI PRIMJENJUJE ZAKON O PROVOĐENJU KONTROLE ZAKONITOSTI KORIŠTENJA PRAVA IZ OBLASTI BRANILAČKO-INVALIDSKE ZAŠTITE U UPRAVNOJ STVARI OBNOVE POSTUPKA, STVARNO JE NADLEŽAN VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, A NE KANTONALNI SUD.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 007718 15 U od 14.10.2015. godine odbijena je tužba tužioca podnesena protiv rješenja tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ovog rješenja, kojim je odbijen prijedlog tužioca za obnovu postupka okončanog rješenjem tuženog broj: UP-I-03-41-ZKZ-2791/12 od 11.09.2012. godine, koje je doneseno po službenoj dužnosti u postupku kontrole zakonitosti korištenja prava na ličnu invalidninu.

Protiv presude Kantonalnog suda u Zenici zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke podnio je tužilac zbog povrede federalnog zakona i povrede pravila federalnog zakona o postupku koja je mogla biti od utjecaja na rješenje stvari, a iz razloga koji su u zahtjevima detaljno navedeni sa prijedlogom da se zahtjev uvaži, pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U odgovoru na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Ovaj sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH”, broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. ovog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Članom 17. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), koji se primjenjuje shodno odredbi člana 55. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05), propisano je da svaki sud tokom cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi na svoju stvarnu nadležnost.

Prema podacima u spisu, predmet ovog upravnog spora je obnova postupka okončanog rješenjem tuženog organa broj: UP-I-03-41-ZKZ-2791/12 od 11.09.2012. godine. Rješenje je doneseno po službenoj dužnosti u postupku kontrole zakonitosti korištenja prava na ličnu invalidninu primjenom člana 14. i člana 7. stav 3. Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 82/09 i 11/10-ispravka), kojim je ukinuto konačno rješenje prvostepenog organa Službe za društvene djelatnosti općine Ž. broj: UP-I-06-41-826/05 od 23.08.2005. godine i rješenje tuženog organa broj: UP-II-04/1-41-4722/05 od 12.01.2006. godine i upravna stvar riješena tako da se tužiocu priznaje svojstvo ratnog vojnog invalida X grupe sa 20% vojnog invaliditeta po osnovu oboljenja koje se pogoršalo za vrijeme vršenja vojne dužnosti kao pripadnik Oružanim snagama (HVO) sa pravom na ličnu invalidninu i ostalim pravima propisanim Zakonom koja mu pripadaju od 11.09.2012. godine i traju dok postoje Zakonom propisani uslovi za korištenje priznatih prava.

Kako se u konkretnoj slučaju radi o primjeni Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite za postupanje po podnesenoj tužbi protiv rješenja tuženog organa od 24.06.2015. godine u upravnoj stvari obnove postupka nadležan je Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, a ne kantonalni sud koji bi bio nadležan da se radi o primjeni odredaba Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica u postupku priznavanja svojstva ratnog vojnog invalida u upravnoj stvari obnove postupka.

Odredbom člana 7. stav 9. Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 82/09 i 11/10-ispravka) propisano je da se protiv rješenja Federalnog ministarstva donesenih u postupku revizije ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine. U rješenju tuženog organa od 24.06.2015. godine pogrešno je u pouci navedeno da se tužba podnosi kantonalnom sudu, ali pogrešna pouka ne obavezuje sud da kao nenadležan postupa po podnesenoj tužbi. O podnesenoj tužbi će odlučiti Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine kao nadležan sud u ovoj upravnoj stvari.

Iz navedenih razloga ovaj sud je zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio primjenom člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima i ukinuo presudu prvostepenog suda.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 04 0 U 007718 15 Uvp od 30.08.2018. godine)

66.

Član 82. stav 4. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 7., 8. i 10. stav 4. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja.

AKO SE PENZIJA OSTVARUJE PO OSNOVU INVALIDNOSTI, INVALIDSKA PENZIJA SE ODREĐUJE I ISPLAĆUJE U SKLADU SA ČLANOM 8. SPORAZUMA SAMO AKO JE STAŽ OSIGURANJA NAVRŠEN KOD RAZLIČITIH NOSILACA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 07 0 U 008005 13 U od 17.02.2015. godine odbijena je kao neosnovana tužba tužitelja, podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude. Navedenim osporenim rješenjem je odbijena žalba tužitelja izjavljena protiv prvostepenog rješenja direktora Kantonalne administrativne službe M., matični broj: 1146216421 od 05.09.2012. godine. Tim prvostepenim rješenjem je odbijen zahtjev tužitelja za priznavanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.

Protiv presude prvostepenog suda tužitelj je putem punomoćnika podnio zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke, zbog povrede federalnih propisa, a kako iz navoda zahtjeva proizlazi. U zahtjevu navodi da je prvostepenom presudom odbijena tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja uz obrazloženje da za sporni staž osiguranja od 05.05.2000. godine-23.05.2000. godine nije uplaćen doprinos, odnosno da za taj period rada koji je evidentiran u radnoj knjižici, nikada nije izvršena odjava i prijava na osiguranje u matičnoj evidenciji osiguravatelja. Tužitelj međutim ističe, da je suprotno prednjem, on imao navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu razdoblja od navršenih najmanje 20 godina života do dana nastanka invalidnosti, računajući radni vijek na pune godine, odnosno da taj uslov za sticanje prava na invalidsku penziju ispunjava i bez staža osiguranja navršenog nakon 30.04.1992. godine, te da je tuženi trebao postupiti shodno odredbama člana 82. stav 5. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju na koje se poziva, odnosno u staž osiguranja uračunati samo vrijeme za koje je uplaćen doprinos, a ne odbiti tužitelja zbog 18 dana staža osiguranja za koji nije uplaćen doprinos. Takođe ističe da je shodno članu 9. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, tužitelj ispravno podnio svoj zahtjev za ostvarenje prava Federalnom zavodu za penzijsko i invalidsko osiguranje, kao nosiocu osiguranja na čijem području je podnosilac zahtjeva bio posljednji put osiguran u Bosni i Hercegovini. Ističe da je zbog navedenog nejasan stav prvostepenog suda, da je njegov zahtjev trebao biti sagledan u odnosu na sve odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, a u vezi sa odredbama navedenog Sporazuma. Predložio je da se zahtjev uvaži, a presuda prvostepenog suda preinači na način da se tužba tužitelja uvaži, osporeno rješenje tuženog organa poništi i predmet vrati tuženom organu na ponovni postupak.

U odgovoru na zahtjev tuženi je predložio da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Prema podacima spisa u predmetu, tužitelj je dana 26.11.2010. godine podnio zahtjev za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, odnosno prava na invalidsku penziju, te je prvostepenim rješenjem od 05.09.2012.godine odbijen sa zahtjevom na osnovu odredbe člana 6. do 9. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i

invalidskog osiguranja, jer ne ispunjava uslove iz navedenih odredbi. Rješavajući po žalbi tužitelja izjavljenoj protiv navedenog rješenja, tuženi organ donosi osporeno rješenje od 29.11.2012. godine, kojim odbija žalbu, a pozivom na odredbu člana 6. Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, te odredbu člana 82. stav 4. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, uz obrazloženje da iz navedenih odredbi proizlazi da je odlučujuća činjenica za ostvarenje prava na srazmjerni dio penzije primjenom Sporazuma, staž osiguranja navršen na području Federacije Bosne i Hercegovine, poslije aprila 1992. godine, za koje je uplaćen doprinos, te kako tužitelj nema ostvaren staž osiguranja na teritoriji Federacije BiH, to proizlazi da je pravilno odbijen sa zahtjevom. Postupajući po tužbi tužitelja podnesenoj protiv osporenog rješenja, prvostepeni sud donosi presudu od 17.02.2015. godine kojom je tužba tužitelja odbijena kao neosnovana, jer je nakon provedenog postupka prvostepeni sud ocijenio da je u postupku pravilno utvrđeno da tužitelj ne ispunjava uslove za priznavanje prava na invalidsku penziju, obzirom da tužitelj nema ostvarenog staža osiguranja kod tuženog, kao nositelja osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine, jer je tužitelj tokom rata bio pripadnik Vojske Republike Srpske, te je ponovno prijavio svoje prebivalište u K. dana 16.04.2004. godine, pa se na njega ne mogu primijeniti odredbe Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, jer tužitelj te uslove ne ispunjava, kao i da je tačno da je kod tužitelja utvrđena prva kategorija invalidnosti, i da tužitelj ima ostvaren staž osiguranja prije rata kod Društvenog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje BiH, ali da te činjenice treba sagledati u odnosu na sve važeće odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju F BiH, posebno odredbu člana 82. stav 4. i 5. Zakona, a u vezi sa odredbama Sporazuma o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja, prema kojima tužitelj ne ispunjava uslove za ostvarivanje prava na penziju kod tuženog, kao nositelja osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine. U spisima predmeta se između ostalog nalazi i: Nalaz, ocjena i mišljenje Odjeljenja za prvostepeni postupak medicinskog vještačenja u M., Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja S., broj: ORS-2181/10 od 22.02.2011. godine, prema kojem kod tužitelja postoji prva (I) kategorija invalidnosti, uzrokovana bolešću; Uvjerenje Fonda PIO Republika Srpska, broj: 032-349-271/11 od 11.04.2011. godine prema kojem tužitelj nije osiguranik Fonda PIO RS poslije 04.04.1992. godine i na dan izdavanja uvjerenja, te se ne nalazi u radnom odnosu; Dopis Odjeljenja za opštu upravu, boračko-invalidsku zaštitu Opštine N., u kojem je navedeno da prema evidenciji preuzetoj od prijašnjeg Ministarstva odbrane Odsjek N., tužitelj se ne vodi u vojnoj evidenciji Odjeljenja za opštu upravu Boračko-invalidske zaštite opštine N., kao što je navedeno u uvjerenju izdatom od strane ovog organa broj: 05-56-52/11 od 21.07.2011. godine, niti je tužitelj imao prijavljeno mjesto boravka na području opštine N. od 1992.-1996. godine i kasnije, te da za lica koja su izbjegla za vrijeme rata u N. iz M., S. i Č., uvjerenja izdaje opština I.M.; Potvrda o penzijskom stažu, od 13.09.2012. godine, prema kojoj za period od 01.05.1992. godine do 22.06.1992. godine (a u kojem periodu je tužitelj prema podacima iz radne knjižice radio u preduzeću „Š. d., U.“ K.) nije uplaćeno penzijsko osiguranje jer se imenovani od 15.04.1992. godine nalazio u Vojsci Republike Srpske; Dopis Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, Kantonalna administrativna služba M., matični broj: 1146216421 od 05.09.2012. godine kojim se zahtjev tužitelja prosljeđuje Fondu za PIO Republike Srpske uz svu dokumentaciju u njihovu nadležnost, pošto osiguranik M. M. ima navršen staž kod tog Zavoda od dana 15.04.1992. godine do 10.12.1994. godine i od 12.08.1995. godine do 01.02.1996. godine; Obavijest Kantonalne administrativne službe M., broj: 146216421 od 15.06.2012. godine prema kojoj je izvršen uvid u personalni dosije M. M. (MB:8146216421) koji je bio zaposlen u preduzeću „Š. d.“ K. i utvrdili da za period od 05.05.2000.-23.05.2000. godine nema rješenje o početku i prestanku radnog odnosa, a niti je upisan u Matičnu knjigu zaposlenih.

Ovakva odluka prvostepenog suda nije pravilna.

Odredbom člana 82. stav 4. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju (Službene novine Federacije BiH, broj. 29/98 do 4/09) je propisano da će se staž osiguranja kod različitih nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja priznavati u skladu sa ugovorom zaključenim između navedenih subjekata.

Odredbom člana 10. stav 4. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja („Službene novine Federacije BiH“, broj: 24/00) je propisano da ako se invalidska penzija ostvaruje po osnovu invalidnosti koja je nastala kao posljedica bolesti ili povrede van rada, penzija se određuje i isplaćuje u skladu sa članom 8. ovog sporazuma.

Odredbom člana 8. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja je propisano da se srazmjerna penzija koja pada na teret svakog Nosioca osiguranja određuje tako da se iznos penzije određen na način predviđen u članu 7. ovog sporazuma podjeli sa ukupnim brojem mjeseci penzijskog staža navršenog kod sva tri Nosioca osiguranja poslije 30. aprila 1992. godine i pomnoži sa brojem mjeseci penzijskog staža navršenog u istom periodu kod Nosioca osiguranja koji određuje srazmjernu penziju.

Odredbom člana 7. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja je propisano da u slučaju kada je osiguranik poslije 30.aprila 1992.godine penzijski staž navršio kod više Nosilaca osiguranja, svaki Nosilac osiguranja kod kojeg penzijski staž navršen poslije 30. aprila 1992. godine određuje penziju po propisima koje primjenjuje, uz primjenu člana 5. i 6. ovog sporazuma, a nakon toga određuje dio penzije koji pada na njegov teret.

Imajući u vidu činjenicu da kod tužitelja prema Nalazu, ocjeni i mišljenju Odjeljenja za prvostepeni postupak medicinskog vještačenja u Mostaru, Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja S., broj: ORS-2181/10 od 22.02.2011. godine, postoji prva (I) kategorija invalidnosti, uzrokovana bolešću, to bi se na tužitelja, dakle trebale primijeniti odredbe naprijed citiranih članova 7., 8. i 10. Sporazuma o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja.

Međutim, kako iz navedenih odredbi takođe proizlazi da se iste se primjenjuju u slučaju kada je penzijski staž navršen kod više Nosilaca osiguranja, te se invalidska penzija obračunava kao srazmjerna, to je ostalo nejasno zašto je o zahtjevu tužitelja odlučivano u skladu sa Sporazumom o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja, obzirom da se prema podacima spisa u predmetu ne može zaključiti da li je tužitelj imao navršen penzijski staž i u Republici Srpskoj ili samo u Federaciji BiH. Naime, iz podataka spisa, kao i iz presude prvostepenog suda, kao i odluka upravnih organa, proizlazi da tužitelj ima priznat staž osiguranja u Federacije BiH do 30. aprila 1992. godine, dok mu za period od 01.05.-22.06.1992. godine nije uplaćeno penzijsko osiguranje, a da za period od 05.05.2000.-23.05.2000. godine nema rješenje o početku i prestanku radnog odnosa, a niti je upisan u Matičnu knjigu zaposlenih. Prema Uvjerenju Fonda PIO Republika Srpska, od 11.04.2011. godine tužitelj nije bio osiguranik Fonda PIO RS poslije 04.04.1992. godine, kao i na dan izdavanja uvjerenja, a takođe, iz podataka spisa u predmetu se ne može zaključiti da li je tužitelju priznat poseban staž u Republici Srpskoj, jer o tome postoji Uvjerenje od 21.07.2011. godine iz kojeg se može zaključiti da mu takav staž nije priznat, dok iz dopisa Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje, Kantonalna administrativna služba M., matični

broj: 1146216421 od 05.09.2012. godine proizlazi da tužitelj ima navršen staž kod Zavoda Republike Srpske od dana 15.04.1992. godine do 10.12.1994. godine, kao i od 12.08.1995. godine do 01.02.1996. godine.

Imajući u vidu naprijed navedeno, ovaj sud cijeni da su i prvostepeni sud, kao i tuženi i prvostepeni organ, donijeli svoje odluke uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Stoga je ovaj sud, u skladu sa odredbom člana 46. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke uvažio, presudu prvostepenog suda preinačio, na način da se tužba tužitelja uvažava, osporeno rješenje tuženog, kao i prvostepeno rješenje, poništavaju i predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak, a kako bi prvostepeni organ u ponovnom postupku prije svega utvrdio da li je tužitelj, te ukoliko jeste, u kojem periodu, imao priznat staž kod oba Nosioca osiguranja, te da zatim, uz pravilnu primjenu materijalnog prava donese pravilnu i zakonitu odluku.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 07 0 U 008005 15 Uvp od 04.10.2018. godine)

67.

Član 3a. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

RAZVEDENA SUPRUGA NOSIOCA STANARSKOG PRAVA, KOJI JE OSTAO U AKTIVNOJ VOJNOJ SLUŽBI I NAKON 19.05.1992. GODINE, IMA PRAVO NA POVRAT STANA, JER PREDMETNI STAN PREDSTAVLJA ZA NJU I DJECU DOM U SMISLU ODREDBI ANEXA VII OPĆEG OKVIRNOG SPORAZUMA ZA MIR U BIH - SPORAZUM O IZBJEGLICAMA I RASELJENIM LICIMA.

Iz obrazloženja:

Presudom Kantonalnog suda u Mostaru, broj: 07 0 U 009621 14 U od 10.12.2014. godine, odbijena je, kao neosnovana, tužba tužitelja podnesena protiv osporenog rješenja tuženog, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, kojim je odbijena, kao neosnovana, žalba K. Z. i Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH izjavljena na rješenje Grada M.-Odjela za društvene djelatnosti, broj: 07/II -3-1211/99 od 02.10.2013. godine, a kojim rješenjem se M.D. priznaje stanarsko pravo i vraća u posjed stan na adresi u M. ..., (raniji naziv ...), stan broj 1, ukupne površine 52 m², a Z. K. i članovima njegovog porodičnog domaćinstva prestaje pravo korištenja istog, iz navedenog stana su dužni iseliti u roku od 15 dana od dana prijema ovog rješenja bez prava na smještaj.

Zahtjevom za vanredno preispitivanje presude prvostepenog suda podnesenim u zakonom propisanom roku putem punomoćnika, tužitelj pobija prvostepenu presudu zbog povrede materijalnog zakona iz oblasti stambenih odnosa i pravila federalnog zakona o postupku koje su mogle biti od uticaja na rješenje stvari. U zahtjevu navodi da kantonalni sud pobijanim odlukama pogrešno utvrđuje istovjetnost ovog slučaja i primjenjivost Odluke Evropskog suda za ljudska prava, slučaj Mago protiv BiH, jer suprug gospođe Mago nije podnosio samostalan zahtjev za povrat stana-čime je de facto došlo do opredjeljenja razvedenih supružnika Mago da gospođa Mago bude nosilac stanarskog prava po zakonskom određenju da je supruga ex lege sunosilac stanarskog prava. Ističe da je vanbračnom suprugu M.Ž. prestala profesionalna služba u vojsci 14.04.2000. godine i da je u Srbiji dobio stan iz vojnog fonda u kojem se nastavlja vanbračna zajednica, iz kojih razloga predlaže da se zahtjev za vanredno preispitivanje uvaži, osporena presuda Kantonalnog suda preinači tako da se tužba uvaži, rješenje tuženog od 21.11.2013. godine i prvostepeno rješenje od 02.10.2013. godine ponište, a zahtjev M. D. za povrat stana u M. ..., stan broj 1., odbaci.

Tuženi, a ni zainteresovano lice M. D., nisu dali odgovor na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke.

Sud je na osnovu člana 45. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 9/05) ispitao zakonitost pobijane presude u granicama zahtjeva i povrede propisa iz člana 41. stav 2. tog zakona, pa je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga: Prema obrazloženju pobijane presude proizilazi da su organi uprave pravilno i zakonito postupili kada su primjenom odredbe člana 3a. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima (prema kojoj se raniji nosilac stanarskog prava ne smatra izbjeglim i raseljenim licem ako je nakon 19.05.1992. godine bio u aktivnoj vojnoj službi u bilo kojim oružanim snagama izvan teritorije BiH izuzev ako mu je odobren boravak u statusu izbjeglice u nekoj od zemalja izvan bivše SFRJ prije 14.12.1995. godine) udovoljili zahtjevu tužiteljice za vraćanje u posjed predmetnog stana, bez obzira što je M. Ž., bivši suprug tužiteljice, ostao u oružanim snagama van teritorije BiH nakon 19. maja 1992. godine, da nije opravdano vezati pravo M.D. za povrat stana, sa statusom njenog bivšeg muža, jer je brak razveden prije izbijanja ratnih dejstava u BiH (1986. godine) i da je nakon razvoda ostala da živi sa djecom u predmetnom stanu, pa da njeno pravo (koja je ex lege sunositeljica stanarskog prava) na povrat stana ne treba vezati za pravo nosioca stanarskog prava, pozivajući se na stav koji je zauzeo i Evropski sud za ljudska prava u predmetu Mago i dr. protiv BiH (odluka od 03.05.2012. godine).

Prema navedenom stanju stvari donošenjem pobijane presude prvostepeni sud nije povrijedio federalni zakon ili drugi federalni propis, niti pravila federalnog zakona o postupku koja su mogla biti od uticaja na rješenje stvari, zbog čega se zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke ukazuje neosnovanim.

Naime, u postupku koji je prethodio donošenju pobijane presude, utvrđeno je da je tužiteljica blagovremeno podnijela zahtjev za povrat stana u M. ..., na kojem je kao nosilac stanarskog prava bio upisan njen bivši muž M.Ž. Njemu je stan dodijeljen na korištenje rješenjem Komande garnizona M. od 05.02.1980. godine, te je zaključio ugovor o korištenju stana sa Direkcijom za izgradnju i održavanje stambenog fonda JNA dana 05.03.1980. godine, Utvrđeno je i da je njegova aktivna vojna služba u Vojsci Jugoslavije prestala u toku 2000. godine, a na osnovu Naredbe komandanta ratnog vazduhoplovstva i protivvazdušne odbrane Vojske Jugoslavije, objavljene u „Službenom listu Vojske Jugoslavije“, broj: 15/2000 od 19.06.2000. godine. Takođe iz činjeničnog stanja koje je ustanovljeno u upravnom postupku očigledno proizilazi da je tužiteljica sa dvoje djece živjela u predmetnom stanu do izbijanja ratnih dejstava, te da je stan za nju i djecu predstavljao dom, a također i da se tužiteljica razvela od M. Ž. još 1986. godine (u spisu postoji kopija pravomoćne presude Općinskog suda u Mostaru, broj: P-205/85 od 25.06.1986. godine, kojom se razvodi brak zaključen dana 23.2.1976. godine između M. Ž. i M. D., tj. tužiteljice).

U ponovnom postupku, a u izvršenju presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: 07 0 U 004087 11 Uvp od 08.02.2013. godine, prvostepeni organ je rješenjem od 02.10.2013. godine utvrdio: da je D. M., nosilac stanarskog prava, vratio je u posjed stana u M. ..., stan broj: 1., a tužitelju Z. K., sa članovima zajedničkog domaćinstva, prestanak prava korištenja predmetnog stana i naložio da se iseli iz stana u roku od 15 dana; da je D. M. blagovremeno podnijela zahtjev za povrat predmetnog stana dana 06.09.1999. godine; da je uz zahtjev priložila ugovor o korištenju stana, broj: 40-281/80 od 05.03.1983.godine; da je uvidom u dopis MUP-a, Odjeljenja za administraciju i potporu, broj: 02-03/1-09-2-1699/09 od 25.12.2009.godine utvrđeno da je podnositeljica zahtjeva bila prijavljena na adresi A. Š., od 11.09.1987. godine, a

iz dopisa Federalnog zavoda za statistiku, broj: 04-329-1263/09 od 28.12.2009. godine da je ista bila popisana na adresi A. Š. broj: 109, te da je presudom suda u Mostaru, broj: P 205/85 od 25.06.1986. godine, koja je postala pravomoćna 28.07.1986. godine, razveden brak između Ž.M. i D.M.; da predmetni stan koristi Z. K. i članovi njegovog domaćinstva i to temeljem rješenja Općinskog suda Mostar, broj: Dn I:732/12 od 12.11.2012. godine, kao etažni vlasnik; da je na dan 30.04.1991. godine stanovao u porodičnoj kući sa ocem, majkom, sestrom i bratom na adresi S. u K., za koju nije podnesen zahtjev za povrat, a njegov brat, koji je takođe bio član porodičnog domaćinstva, je dobio zemljište za gradnju kuće u naselju O., te da se, shodno članu 11. stav 1. tačka 5. i 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, smatra višestrukim korisnikom. S obzirom na navedene činjenice i pravno shvatanje Vrhovnog suda izraženo u navedenoj presudi od 08.02.2013. godine, osporenim rješenjem tuženog organa od 21.11.2013. godine, odbijene su žalbe K. Z. i Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH kao neosnovane, jer je tuženi organ našao da je prvostepeni organ pravilno proveo postupak i da je prvostepeno rješenje od 02.10.2013. godine pravilno i osnovano na zakonu.

Odredbom člana 3a. stav 1. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03 i 29/03), propisano je da izuzetno od odredbe člana 3. stav 1. i 2. tog zakona, nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim na teritoriji Federacije BiH, a kojim raspolaže Federalno ministarstvo odbrane, koji je nakon 19. maja 1992. godine ostao u službi vojnog ili civilnog lica u bilo kojim oružanim snagama van teritorije BiH, se ne smatra izbjeglicom, niti ima pravo na povrat stana u FBiH, izuzev ako mu je odobren boravak u statusu izbjeglice ili drugi vid zaštite koji odgovara tom statusu u nekoj od zemalja van bivše SFRJ prije 14. decembra 1995. godine.

Međutim, u konkretnoj upravnoj stvari okolnosti su skoro identične kao u gore navedenoj situaciji, dakle odlučivano je o pravu na povrat stana razvedene supruge, čiji suprug je bio nosilac stanarskog prava na stanu. Budući da je veza između supružnika prekinuta, supruga (kao sunosilac stanarskog prava na predmetnom stanu) i njena djeca ne mogu odgovarati za ponašanje nosioca stanarskog prava, tim prije što je predmetni stan za njih predstavljao dom u smislu relevantnih odredbi Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH - Sporazuma o izbjeglicama i raseljenim licima, kao i Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ovo iz razloga što nije opravdano vezati pravo tužiteljice za povrat stana, sa statusom njenog bivšeg muža, a kako čine upravni organi i prvostepeni sud, pri čemu navode da ona svoje pravo crpi iz prava svoga bivšeg muža. U konkretnom slučaju, kada je brak razveden prije izbijanja ratnih dejstava u Bosni i Hercegovini, nije pravilno shvatanje da se supruzi nosioca stanarskog prava (a koja je ex lege sunosioc stanarskog prava, kako se pravilno navodi u zahtjevu za vanredno preispitivanje presude), koja je ostala da živi u stanu sa svojom djecom, njeno pravo za povrat stana veže za pravo nosioca stanarskog prava, koji je kao vojno lice dobio stan na korišćenje (tim prije što u predmetnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da bivši suprug tužiteljice nije podnosio samostalan zahtjev za povrat spornog stana). Ovakav stav je zauzeo i Evropski sud za ljudska prava kada je rješavao u predmetu Mago i dr. protiv Bosne i Hercegovine u istovjetnom slučaju (odluka je donijeta 03.05.2012 godine) u kome je gospođa Mago Ljeposava bila razvedena od svog muža koji je bio nosilac stanarskog prava na stanu u vlasništvu bivše JNA, a u kom slučaju gospodin Mago nije predao zahtjev za povrat stana i time se prešutno složio da ga gospođa Mago preuzme. S obzirom na te okolnosti, po ocjeni Evropskog suda, status gospodina Mage nije trebao biti uzet u obzir prilikom odlučivanja u pogledu zahtjeva gospođe Mago za povrat stana, pa je stoga došlo do kršenja prava u pogledu gospođe Mago. Nadalje, Evropski sud za ljudska prava u obrazloženju svoje

odluke navodi da je samom činjenicom da je samo gospođa Mago podnijela zahtjev za povrat stana (a ne i njen bivši suprug) došlo do opredjeljenja supružnika da gospođa Mago bude nosilac stanarskog prava nakon razvoda braka. U konkretnoj upravnoj stvari okolnosti su potpuno iste kao u gore navedenoj situaciji, dakle odlučivano je o pravu na povrat stana razvedene supruge, čiji suprug je bio nosilac stanarskog prava na stanu. Budući da je veza između supružnika prekinuta, supruga (kao sunosilac stanarskog prava na predmetnom stanu) i njena djeca ne mogu odgovarati za ponašanje nosioca stanarskog prava, tim prije što je predmetni stan za njih predstavljao dom u smislu relevantnih odredbi Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH- Sporazuma o izbjeglicama i raseljenim licima, kao i Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Prigovori tužitelja iz zahtjeva i tužbe, da je on etažni vlasnik na osnovu zaključenog kupoprodajnog ugovora, su irelevantni i nisu mogli uticati na drugačije rješenje ove upravne stvari, jer je u vrijeme otkupa predmetnog stana bio u toku upravni postupak za povrat stana u posjed predratnog nosioca stanarskog prava, pa ta činjenica apsolutno nema nikakvog uticaja. Također su upravni organi pravilno odlučili kada su utvrdili da shodno odredbama člana 11. stav 1. tačka 5. i 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima Z. K. i članovima njegovog porodičnog domaćinstva prestaje pravo korištenja istog i da su iz navedenog stana dužni iseliti u roku od 15 dana, jer se smatra višestrukim korisnikom, s obzirom da je provedenim dokazima predmetnog spisa i činjenica koje tužitelj nije osporavao utvrđeno da je isti na dan 30.04.1991. godine stanovao u porodičnoj kući sa ocem, majkom, sestrom i bratom na adresi S. u K., za koju nije podnesen zahtjev za povrat, a da je njegov brat, koji je također bio član porodičnog domaćinstva dobio zemljište za gradnju kuće u naselju O..

Imajući u vidu sve izneseno ovaj sud je ocijenio da su organi uprave pravilno proveli upravni postupak, pravilno utvrdili činjenično stanje i pravilno primijenili materijalni zakon kada su zahtjev tužitelja odbili. Iz istih razloga pravilno je prvostepeni sud odbio tužbu tužitelja podnesenu protiv osporenog rješenja tuženog.

Kako Kantonalni sud u Mostaru nije povrijedio federalni zakon i pravila postupka koja su od uticaja na rješenje ove upravne stvari, to je ovaj sud primjenom odredaba člana 46. stav 1. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 07 0 U 009621 15 Uvp od 18.10.2018. godine)

68.

Član 1. stav 1. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu ljekarskih komisija u postupku po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica

KOD UTVRĐIVANJA PROCENTA INVALIDNOSTI ZA RANJAVANJE I ZAROBLJAVANJE PRIPADNIKA OS BIH, KAO I LICA SA PODRUČJA NA KOJEM JE POČINJEN GENOCID, KOJI JE PRIZNAT OD MEĐUNARODNOG SUDA U HAGU, UKOLIKO POSTOJE DOKAZI O TOME, KAO I MEDICINSKA DOKUMENTACIJA DA SU VEĆ OSTVARILI PRAVO NA PROCENAT INVALIDNOSTI, LJEKARSKA KOMISIJA IZ STAVA 1. ČLAN 1. PRAVILNIKA NE MOŽE UTVRĐITI MANJI PROCENAT INVALIDNOSTI OD 20% X GRUPA.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem tuženog organa, broj i datum navedeni u uvodu ove presude, koje je doneseno u izvršenju presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 U 003100 12 U od 29.04.2015. godine, ukinuto je konačno rješenje Odjela za društvene djelatnosti, povratak i obnovu Općine Č., Ured za pitanja branitelja (HVO, MUP i A BiH) broj: 05-43-1168/1 od 04.06.2007. godine i upravna stvar riješena tako da tužiocu prestaje svojstvo ratnog vojnog invalida i pravo na ličnu invalidninu zaključno sa 08.10.2012. godine.

Tužilac je tužbom pokrenuo upravni spor kod ovog suda protiv rješenja tuženog organa iz razloga navedenih u članu 12. stav 1. tačka 1., 2. i 4. Zakona o upravnim sporovima. U tužbi navodi da tuženi nije postupio po presudi ovog suda od 29.04.2015. godine, jer su u postupku povrijeđena osnovna načela upravnog postupka propisana članom 7., 8., 9., 140. stav 3., 141. i 157. Zakona o upravnom postupku. Ovakvim postupanjem tuženog organa došlo je do pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. Poziva se na presudu Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-17/12 od 07.02.2013. godine, te u cijelosti pobija Nalaz i mišljenje broj: Z-RIV-KTN-MO-44/17 od 20.02.2017. godine, jer je komisija propustila da cijeni svu medicinsku dokumentaciju, a isti mu je dostavljen uz osporeno rješenje. Posebno ističe da je komisija propustila da primjeni član 1. stav 2. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu ljekarskih komisija u postupku po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 63/15). Predlaže da se tužbu uvaži i osporeno rješenje tuženog poništi.

U odgovoru na tužbu tuženi organ je predložio da se tužba odbije kao neosnovana.

Cijeneći zakonitost osporenog rješenja u granicama zahtjeva iz tužbe u smislu člana 34. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 9/05), sud je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 70 0 U 003100 12 U od 20.04.2015. godine uvažena je tužba tužioca, poništeno je osporeno rješenje tuženog organa broj: UP-I-03-41-ZKZ-1352/12 od 08.10.2012. godine i predmet vraćen istom organu na ponovno rješavanje iz razloga što je tuženi organ na osnovu člana 14. i člana 7. stav 3. Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 82/09 i 11/10-ispravka), rješavajući po službenoj dužnosti u postupku kontrole zakonitosti korištenja prava na ličnu invalidninu tužioca ostvarenu na osnovu rješenja prvostepenog organa od 04.06.2007. godine, ukinuo prvostepeno rješenje i upravnu stvar riješio na način kako je naprijed navedeno. Rješenje tuženog organa doneseno je na osnovu nalaza i mišljenja Ljekarske komisije za medicinsko vještačenje u postupku po Zakonu o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite broj: Z-RVI-MO-3017/12 od 12.09.2012. godine, koja je ukupni vojni invaliditet tužioca cijnila ispod 20%. S obzirom da je tužiocu u upravnom postupku povrijeđeno osnovno načelo upravnog postupka propisano članom 7. i 8. stav 1. Zakona o upravnom postupku, kao i da je došlo do povrede člana 141. istog Zakona, a imajući u vidu presudu Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: U-17/12 od 07.02.2013. godine ("Službene novine Federacije BiH", broj 24/13) ovaj sud je odlučio kao u izreci presude od 20.04.2015. godine.

Postupajući u izvršenju navedene presude ovog suda, tuženi je kompletan spis sa izjavom tužioca dostavio nadležnoj ljekarskoj komisiji koja je donijela novi nalaz i mišljenje broj: Z-RVI-MO-5946/15 od 20.12.2016. godine, kojim je utvrđeno da vojni invaliditet kod tužioca iznosi ispod 20% sa obrazloženjem da je funkcionalni status kičme u potpunosti uredan bez

neurološkog deficita, da nije opravdana primjena tačke 46, koja se odnosi na kontrakturu lakatnog zgloba, da je funkcija obje šake uredna bez hipotrofije malih mišića, opozicija palca također uredna. EMNG nalaz od 10.12.2016. godine je uredan, pa nije opravdana primjena tačke 75. Tužilac je blagovremeno uložio prigovor na nalaz i mišljenje nadležne Ljekarske komisije, koja je po prigovoru donijela novi nalaz i mišljenje broj: Z-RVI-KTN-MO-44/17 od 20.02.2017. godine, koja je ukupni vojni invaliditet tužioca cijenila ispod 20% sa obrazloženjem da su postupajući po prigovoru tužioca na posljednju ocjenu od 20.12.2016. godine izvršili ponovni uvid u kompletanu dokumentaciju u spisu i izvršili neposredni pregled tužioca, te konstatovali da u dijelu ocjene koji se odnosi na povredu od 10.07.1995. godine u cijelosti su saglasni sa prethodnom ocjenom, a zbog uočenih propusta vezanih za zatočeništvo nisu u mogućnosti se izjašnjavati o posljedicama istog, pa se spis vraća nadležnom organu za rješavanje da se iste otklone. U nalazu i mišljenju je konstatovano da je priložen Certifikat ICRC BAZ-369360 u kojem se navodi da je tužilac bio zatočen, registrovan 30.08.1993. godine, oslobođen 30.12.1993. godine, a prema podacima iz Uvjerenja cijelo vrijeme je bio pripadnik OS, a ni u jednom Uvjerenju o okolnostima stradanja nema podataka o zatočeništvu, pa se o istom ne mogu izjasniti. Na nalaz i mišljenje broj: Z-RVI-KTN-MO-44/17 od 20.02.2017. godine stavljena je klauzula da je konačan sa 20.03.2017. godine.

Ovaj sud smatra da zbog nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, koje se odnosi na zatočeništvo tužioca, a imajući u vidu odredbu člana 1. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu ljekarskih komisija u postupku po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica, tuženi nije mogao na osnovu nalaz i mišljenje Ljekarske komisije broj: Z-RVI-KTN-MO-44/17 od 20.02.2017. godine, koja je u obrazloženju svog nalaza i mišljenja navela da se spis vraća nadležnom organu za rješavanje da se otklone uočeni propusti vezani za zatočeništvo tužioca, donijeti osporeno rješenje dok se tačno ne utvrde činjenice o zatočeništvu. Odredbom člana 1. stav 1. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu ljekarskih komisija u postupku po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 63/15) propisano je da se u članu 13.a Pravilnika o radu ljekarskih komisija u postupku po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 41/04 i 29/11) iza stava 7. dodaju se novi stavovi 8. i 9.

Stavom 8. propisano je da Ljekarska komisija iz stava 1. ovog člana kod utvrđivanja procenta invaliditeta za ranjavanje i zarobljavanje pripadnika OS BiH, kao i za lica sa područja na kojem je počinjen genocid koji je priznat od Međunarodnog suda u Hagu bez obzira na osnov invaliditeta, koji su već ostvarili pravo i o čemu postoji medicinska dokumentacija u spisu predmeta, procenat invalidnosti neće utvrđivati manje od 20%-X grupa.

Imajući u vidu da je Ljekarska komisija u nalazu mišljenju od 20.02.2017. godine navela da se u spisu nalazi ICRC BAZ-369360 od 21.07.1994. godine (u kojem se potvrđuje da je tužilac, rođen 04.03.1955. godine u H. registrovan od delegata MKCK dana 30.08.1993. godine u mjestu zatočenja G. i oslobođen dana 30.12.1994. godine), a da iz Uvjerenja proizilazi da je tužilac svo vrijeme bio pripadnik OS, te u obrazloženju nalaza i mišljenja je navedeno da zbog uočenih propusta vezanih za zatočeništvo nisu u mogućnosti se izjašnjavati o posljedicama istog i da se spis vraća nadležnom organu za rješavanje da se iste otklone, ovaj sud nalazi da je potrebno prvo potpuno i tačno utvrditi činjenično stanje u vezi zatočeništva tužioca, a pored toga treba istaći da iz Uvjerenja Grupe za pitanja evidencije iz oblasti vojne obaveze Č. broj: 07/62-01-41/1-130/11 od 29.04.2011. godine proizilazi da je tužilac bio pripadnik TO Č. od 04.04.1992. do 08.07.1992. godine i pripadnik AR BiH VJ 5093 od 10.01.1994. do 22.04.1996.

godine. Prema tome u nalazu i mišljenju je pogrešno navedeno da je tužilac cijelo vrijeme bio pripadnik OS, jer period zatočeništva nije registrovan i naveden u Uvjerenju.

Iz naprijed navedenih razloga ukazuju se osnovanim navodi iz tužbe da je tuženi organ morao imati u vidu odredbu člana 1. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu ljekarskih komisija u postupku po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica, jer je tužiocu u ranijem postupku utvrđen invaliditet 70% i priznato mu svojstvo ratnog vojnog invalida V grupa na osnovu medicinske dokumentacije koja u spisu predmeta postoji.

S obzirom na navedene razloge ovaj sud je primjenom člana 36. stav 2. i 3. Zakona o upravnim sporovima odlučio kao u izreci ove presude, da bi tuženi u ponovnom postupku postupio po primjedbama datim u ovoj presudi i nakon provedenog postupka eventualno donio novo rješenje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH broj: 70 0 U 003100 18 U 2 od 18.10.2018. godine)

69.

PRAVNO SHVATANJE UPRAVNOG ODJELJENJA OD 12.02.2019. GODINE

RETROAKTIVNOM UPLATOM DOPRINOSA OD STRANE POSLODAVCA, KAO OBVEZNIKA OSIGURANJA, TUŽITELJU PRIPADA PRAVO NA NOVOUSPOSTAVLJENU VISINU STAROSNE PENZIJE OD DANA POSTAVLJANJA PRVOBITNOG ZAHTJEVA.

ABECEDNI STVARNI REGISTAR 2018. GODINE_

KRIVIČNO PRAVO

In dubio pro reo

- Primjena načela in dubio pro reo pri utvrđivanju vremena učinjenja krivičnog djela (9)

Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza

- Zasnivanje presude na iskazima svjedoka iz istrage koji su korišteni protivno odredbama člana 288. stav 1. i 2. ZKP FBiH (27)

Nasilničko ponašanje

- Zakonski elementi krivičnog djela Nasilničko ponašanje iz člana 362. KZ FBiH (7)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama

- Propust suda da obrazloži kojim razlozima se rukovodio pri ublažavanju kazne optuženom (24)
- Nedostatak razloga o proporcionalnosti između određenih privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i cilja kojim se želi postići njihovim određivanjem (25)
- Propust suda da da ocjenu o tome da li se određenim privremenim mjerama osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom nameće pretjerani teret optuženom (26)

Nerazumljivost izreke rješenja

- Propust suda da u rješenju kojim su određene privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom na nekretninama naznači čije su vlasništvo nekretnine (23)

Odmjeravanja kazne

- Stepen krivnje i jačina povrede zaštićenog dobra kao okolnosti od značaja za odmjeravanja kazne (1)
- Okolnosti pod kojima je djelo učinjeno kao okolnosti od značaja za odmjeravanja kazne (2)
- Odnos zakonskih elemenata krivičnog djela i okolnosti značajnih za odmjeravanja kazne (3)

Ponovljeno suđenje nakon ukidanja prvostepene presude

- Izvođenje dokaza na glavnom pretresu pri ponovljenom suđenju nakon ukidanja prvostepene presude 31

Povreda prava na odbranu

- Propust suda da se izjasni o prigovorima odbrane o zakonitosti dokaza (20)
- Neomogućavanje odbrani da iznese uvodno izlaganje (21)

Prekoračenje optužbe

- Izmjena činjenica i okolnosti koje se odnose na to kome je pribavljena protivpravna imovinska kosti (22)

Presuda na osnovu sporazuma o priznanju krivnje

- Oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom presudom na osnovu sporazuma o priznanju krivnje (18)
- Dopuštenost žalbe zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji (30)

Pretpostavka nevinosti optuženog

- Povreda pretpostavke nevinosti (8)

Pritvor

- Opšti uvjet za određivanje odnosno produženje pritvora (17)

Razbojništvo

- Značenje pojma „upotrebljeno oružje“ iz zakonskog opisa kvalificiranog oblika krivičnog djela Razbojništvo iz člana 289. stav 2. KZ FBiH (6)

Rješenje o ispravci rješenja

- Ispravka rješenja o određivanju privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljenim krivičnim djelom (19)

Silovanje

- Zakonski elementi krivičnog djela Silovanje iz člana 203. stav 1. KZ FBiH (5)

Stjecaj krivičnih djela

- Mogućnost stjecaja krivičnih djela Nasilje u porodici iz člana 222. stav 4. KZ FBiH i Laka tjelesna ozljeda iz člana 183. stav 2. KZ FBiH (4)

Zabrana reformatio in peius

- Povreda zabrane reformatio in peius u postupku odlučivanja o pritvoru (29)

Zakovitost dokaza

- Pokazivanje ovlaštenim službenim osobama od strane osobe lišene slobode mjesta gdje je odbacila nož (10)
- Predmeti privremeno oduzeti na osnovu naredbe za pretresanje stana (11)
- Pretresanje osobe izvršeno bez naredbe (12)
- Uzimanje mikro tragova sa leša od strane ovlaštenih službenih osoba (13)
- Vještačenje traga krvi uzetog sa tijela osumnjičenog bez naredbe ovlaštenog organa (14)
- Posebne istražne radnje (15)
- Saslušanje optuženog kao svjedoka (16)

Zasnivanje presude na dokazu koji nije iznesen na glavnom pretresu

- Zasnivanje presude na dijelu iskaza svjedoka iz istrage koji nije predodčen prilikom ispitavanja svjedoka na glavnom pretresu (28)

GRAĐANSKO PRAVO

Izvršni postupak

- mjesna nadležnost (40)

Parnični postupak

- pravosudni ispit (38)
- rasprava pred drugostepenim sudom (37)
- revizija (38)
- sudska zaštite (39)
- upravni odbor (39)

Porodično pravo

- bračna stečevina (36)
- posebna imovina (36)

Radno pravo

- državni službenik - plata (34)
- mobing (35)
- otkaz (33)
- rok (33)

Stvarno pravo

- pretpostavljeni vlasnik - zadruga (32)

Sporno pravno pitanje

- advokat – naplata troškova postupka (45)
- definisanje spornog pravnog pitanja (47)
- naplata troškova krivičnog postupka (46)
- novčana kazna (44)
- prekršajni nalog (44)
- procesno aktivna stranka (44)
- odbacivanje zahtjeva (47, 48, 50)
- tražitelj izvršenja (46)
- tumačenje pravne norme (49)
- zastara (44)

Vanparnični postupak

- likvidacioni postupak (41)
- nadležnost stečajnog suda (43)
- pravni lijekovi (41)
- priznanje strane sudske odluke (43)
- raskid radog odnosa (42)
- stečajni dužnik (43)

UPRAVNO PRAVO

Penzijsko-invalidsko osiguranje

- preispitivanje pravosnažnog rješenja (52)
- vanbračna porodična penzija (58)
- sporazum nosioca osiguranja (66)

Porez

- zakonska hipoteka (53)

Imovinsko-pravni odnosi

- promjene katastarskog operata (54)
- prethodno pitanje kod eksproprijacije (55)
- obnova postupka kod kontrole zakonitosti (65)
- nedozvoljenost utvrđenja vojnog invaliditeta ispod 20% (68)
- pravo na dom razvedene supruge (67)

Upravno pravo

- zainteresovano lice (51)
- nepostojanja pravnog interesa (56)
- objektivni rok za obnovu upravnog postupka (57)
- zaštita sloboda i prava pojedinca zagantovanih Ustavom F BiH (59)
- mjesna nadležnost suda (61)
- odbačaj podneska (62)
- pravosudni ispit (63)
- obnova postupka (64 i 65)
- odbačaj tužbe (66)

Pravno shvatanje od 12.02.2019. godine

- retroaktivna uplata doprinosa (69)

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda („Službeni glasnik BiH”, broj 6/99),
- Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH”, broj 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11 i 76/14, 46/16 i 75/17),
- Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH”, broj 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13 i 59/14),
- Zakon o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom („Službene novine FBH”, broj 71/14)

GRADANSKO PRAVO

- Zakon o vlasničko-pravnim odnosima
(„Službene novine F BiH“, broj: 6/98 i 29/03)
- Opći zakon o zadrugama
(„Službeni glasnik BiH“, broj: 18/03)
- Zakon o radu
(„Službene novine F BiH“, broj: 43/99, 32/00 i 29/03)
- Zakon o državnoj službi u F BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 i 4/12)
- Zakon o plaćama i naknadama u organima vlasti u F BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 45/10, 111/12)
- Zakon o zabrani diskriminacije BiH
(„Službeni glasnik BiH“, broj: 59/09, 66/16)
- Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
(„Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)
- Porođični zakon Federacije BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 55/00, 41/01, 22/05, 9/08)
- Zakon o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 12/03, 34/03, 65/13)
- Zakon o izvršnom postupku
(„Službene novine F BiH“, broj: 32/03, 52/03, 33/06, 39/06, 39/09, 35/12 i 46/16)
- Zakon o stečajnom postupku
(„Službene novine F BiH“, broj: 29/03, 32/04, 42/06)
- Zakon o likvidacionom postupku
(„Službene novine F BiH“, broj: 29/03)
- Zakon o sudovima Federacije BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 38/05)

UPRAVNO PRAVO

- Zakon o upravnom postupku
(„Službene novine F BiH“, broj: 2/98 i 48/99);

- Zakon o upravnim sporovima
(„Službene novine F BiH“, broj: 9/05);

- Zakon o parničnom postupku
(„Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15);

- Zakon o eksproprijaciji
(„Službene novine F BiH“, broj: 70/07 i 36/10);

- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju
(„Službene novine F BiH“, broj: 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12)

- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju
(„Službene novine F BiH“, broj: 13/18);

- Zakon o privrednim društvima F BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 68/05, 91/07, 84/08, 88/08, 7/09, 63/10 i 75/13);

- Zakon o poreznoj upravi F BiH
(„Službene novine F BiH“, broj: 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15);

- Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica
(„Službene novine F BiH“, broj: 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17);

- Zakon o premjeru i katastru zemljišta
(„Službeni list SRBiH“, broj: 14/78, 12/87, 26/90, -„Službeni list R BiH“, broj: 4/93 i 13/94);

- Zakon o kontroli zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite
(„Službene novine F BiH“, broj: 82/09 i 11/10-ispravka);

- Pravilnik o radu ljekarskih komisija u postupku po Zakonu o pravima branilaca i članova njihovih porodica
(„Službene novine F BiH“, broj: 41/04, 29/11 i 63/15);

- Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima
(„Službene novine F BiH“, broj: 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03 i 29/03);

- Sporazum o međusobnim pravima i obvezama u provedbi penzijskog i invalidskog osiguranja
(„Službene novine F BiH“, broj: 24/00);